

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

RAHANDUSMINISTEERIUM

2015. AASTA MAJANDUSÜLEVAADE

Tallinn 2016

Sisukord

Makromajanduslik olukord.....	3
Väliskaubandus.....	7
Töötlev tööstus	12
Toiduainete ja jookide tootmine	15
Tekstiilitootmine	19
Rõivatootmine	21
Puidutöötlemine.....	23
Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	26
Keemiatööstus	28
Kummi- ja plasttoodete tootmine	31
Metalli ja metalltoodete tootmine.....	33
Masinate ja seadmete tootmine	35
Elektronika- ja elektriseadmete tootmine	37
Transpordivahendite tootmine.....	40
Mööblitootmine	42
Ehitussektor.....	44
Sisekaubandus	48
Turism	51
Info ja side	56
Transport	59
Lisad.....	64

Tekstis kasutatavad lühendid:

vea – võrreldes eelmise aastaga

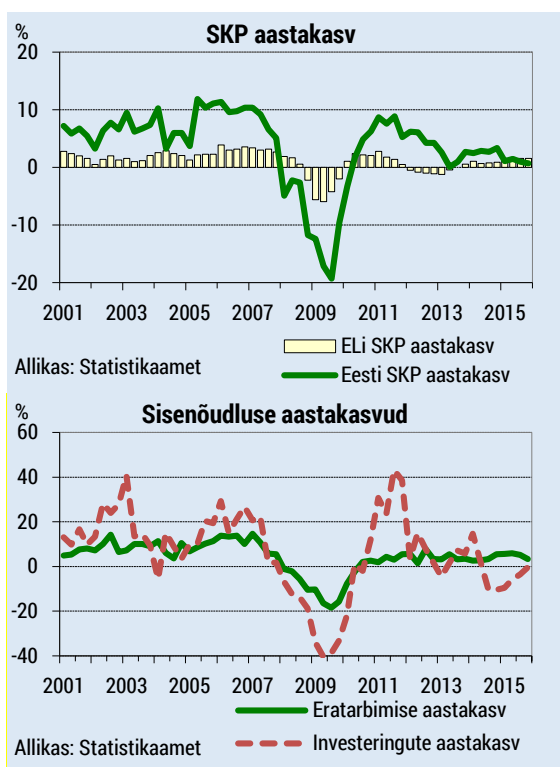
vep – võrreldes eelmise perioodiga

pa – poolaasta

p.s – parem skaala

Makromajanduslik olukord

Eesti majandus kasvas 2015. aastal 1,1%, mis oli aeglaseim tempo alates 2010. aastast. Kasvu aeglustumise taga oli nõrk välisnõudlus ja selle negatiivne mõju äri sektori kindlustundele ja investeeringutele. Tööhõive kasv ja tööpuuduse vähenemine jätkus, hinnad langesid, palgatulu reaalkasv kiirenes ning tarbimisaktiivsus püsis suhteliselt kõrge. Valdav osa SKP kasvust tuli kiire käibemaksu laekumise toel kasvanud netoototemaksudest. Lisandväärtus kasvas 0,3% ja seda tänu sisetarbimisele suunatud tegevusalade, eeskätt jaekaubanduse toel. Oluline mõju oli veel põllumajandusel, mille lisandväärtuse reaalkasvu suurendas jätkuv hinnalangus. Kogu aasta jooksul pidurdasid majanduskasvu enim logistikasektor ja ehitus, andes kokku -0,8 protsendipunkti. Logistika-sektorit mõjutas transiidi ja kaubavahetuse vähenemine. Ehituse langust põhjustas eelkõige vähenenud rajatiste ehitamine. Negatiivselt panustas SKP kasvu veel töötlev tööstus (-0,1 protsendipunkti), mille lisandväärtust mõjutasid nii vähenenud toodangu eksport kui ka jätkuv müügihindade langus.

Sisenõudluse areng oli 2015. aastal vastuoluline ja tervikuna vähenes sisenõudlus 0,7%. Ühtlasi vähenes ka sisenõudluse osakaal SKPs, mis jäi juba seitsmendat aastat SKPle selgelt alla (2015. a. 96,6% SKPst). Sisenõudluse buumi Eestis ei ole ja lisaks nõrgale välisnõudlusele piirab majanduskasvu ka tagasihoidlik sisenõudlus. Eratarbimise kasvu tempo kiirenes 2015. aastal 4,8%ni ehk pea viis korda kiiremaks SKP kasvust. Samas investeeringud vähenesid teist aastat järjest ja langustempo süvenes 4,5%ni. Lisaks andis jõulise panuse sisenõudluse langusesse varude vähenemine, mis osaliselt kompenseeris varude kiiret kasvu eelneval aastal. Põhimõtteliselt ei saa eratarbimise ennakkasv kogutoodangu ehk sissetulekutega võrreldes kaua kesta ja tarbimise ja tootmise kasvutempod peavad teineteisele lähenema. Samuti peaks investeeringute kasv ELi ja globaalse majanduskeskkonna normaliseerudes taastuma ning ületama majanduskasvu, kuna praeguseks on investeeringute osakaal SKPs langenud ajalooliselt väga madalale tasemele. Eesti majandus vajab töövõime tõusuks praegusega võrreldes ilmselt suuremat töökohtade kapitaliga varustatust. Samuti kuulub riigile ja omavalitsustele suurel määral amortiseerunud hooneid ja infrastruktuuri ning arendusvajadus ettevõttekeskkonna toetamiseks on samuti olulised. Väga loogiline oleks ka eluasemeinvesteeringute kiirem kasv sissetulekutega võrreldes, kuna elamufondi kvaliteet on Eestis keskmisena madal, kuid investeeringud sinna jäävad osakaaluna SKPs jõukamatele riikidele alla. Praegune ebakindel ja kohati deflatsiooniline majanduskeskkond ei stimuleeri erasektori investeeringuid, mis 2015. aastal olid 9% languses. Valitsemissektori investeeringuid pärssivad eelarvereeplid ning konservatiivne eelarvepoliitika, mis pole lubanud madala erasektori investeerimisaktiivsuse tingimustes kasutada soodalt ära vaba ehitusressurssi. Aasta kokkuvõttes pöördusid valitsemissektori investeeringud siiski 5% tõusule. Kodumajapidamiste investeeringud kasvavad vastavalt elanike usule oma sissetulekute

püsimise ja kasvu kohta ja 2015. aastal suurenesid need vaid vähesel määral.

2015. aasta oli Eesti tarbijale äärmiselt soodne mitmetel põhjustel. Lisaks maksuvaba tulu tõusule langesid tulumaksu- ja töötuskindlustusmaksde määrad, mis vähendasid oluliselt tööjõu maksukoormust. Jõuliselt kasvasid peretoetused ja nafta maailmaturu hinna langus tõi kaasa mootorikütuste ning teiste energiakandjate olulise hinnalanguse, mis viis kogu tarbimiskorvi hinna langusesse. Need paljuski ühekordsed tegurid suurendasid oluliselt majapidamiste ostujõudu 2015. aastal ja võimaldasid tarbimise väga kiiret kasvu SKPga võrreldes. Kuigi tulumaksuvaba miinimum tõuseb ka järgnevatel aastatel ja peretoetused kasvavad, kompenseeritakse elanike sissetuleku tõus samas mahus maksutõusudega, mis avalduvad kiirenevas inflatsioonis. Elanike säästumäär 2015. aastal ilmselt tõusis, kuna sissetulekute kasv oli erinevatel põhjustel väga kiire ja tarbijate kindlustunne ärevate välisuudiste ja mõnede suuremate koondamisteadete tõttu alanen. Lähiaastatel netosissetulekute kasv ilmselt aeglustub, kindlustunde ehk tarbimisjulguse areng aga sõltub Euroopa erinevate kriiside lahendamise edukusest.

2015. aastat iseloomustas nõrk välisnõudlus ja ekspordihindade langus, mis pidurdas ka siinsete eksportivate ettevõtete arengut. Kuigi euroala majandus näitas stabiilset kasvu ning ka impordinõudlus suurenes hoogsalt, mõjutasid Eesti ekspordi globaalsemad tegurid ning idaturu ärakukkumine. Kaupade ja teenuste **eksport** vähenes 1,1%. Olulise osa ekspordilangusest moodustas suure osatähtsusega sideseadmete vähenenud tellimused. Lisaks oli suurem langus toidu-kaupadel, mis on seletatav Venemaa sanktsioonide ning läbi Eesti Venemaale veetava kaubavoo vähenemisega. Kütuste koguseline eksport 2015. aastal veidi suurenes, kuid langenud maailmaturu hindade tõttu vähenes kütuste ekspordikäive ligi 20%. Hästi läks mööbli, puidutoodete, optika-seadmete ja transpordivahendite ekspordil.

---

¹ Harmoneeritud tarbijahinnaindeksi (THHI) muutus ületab tarbijahinnaindeksi (THI) muutust eelkõige välisturistide mõjutatava

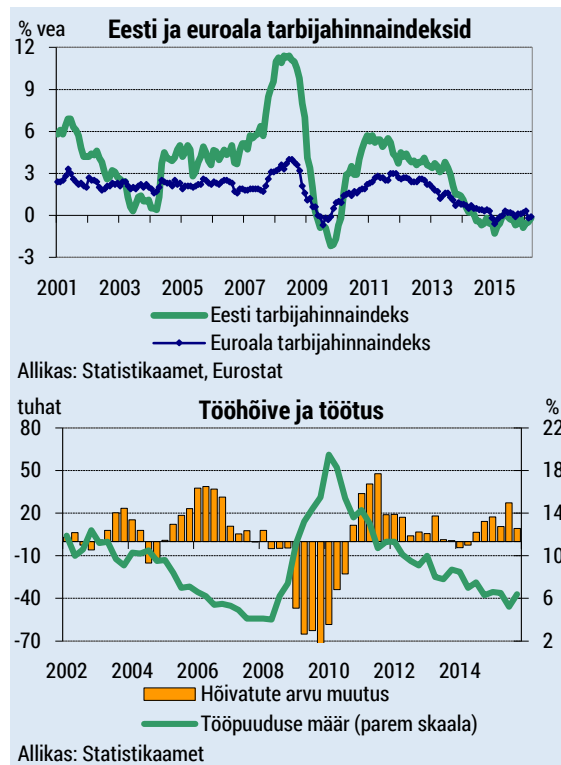
Riikide lõikes oli suurem langus Venemaa suunal (-35%), mida ekspordikasv teistel turgudel ei suutnud kompenseerida. Eesti ettevõtted suurendasid enam ekspordi Hollandisse ja Leetu. Varasemate aastate teenuste ekspordi kiire kasv peatus 2015. aastal veo-teenuste mahtude languse ning reisisiteenuste kasvu peatumise tõttu. Import vähenes 1,8% peamiselt tootmiseks vajalike komponentide ja tooraine vähenenud sisseveo tõttu. Eesti kaubanduspartnerite import 2015. aastal ei vähenenud, kuid Eesti eksport oli languses, mis tähendab Eesti ekspordi osakaalu vähenemist välisturgudel.

Tagasihoidlike investeringute ning välisettevõtete erakorraliste dividendimaksete tõttu suurenes **jooksevkonto** ülejääk 2015. aastal 1,9%ni SKPst. Lisaks Eestis teenitud kasumite vähenemisele mõjutas esmase tulu kontot välisinvestorite erakorraliste dividendide pealt makstav tulumaks.

Tarbijahinnad on välismaailma mõjude tõttu olnud languses alates 2014. aasta keskpaigast. Mõjutatuna ületootmisest, arenevate riikide kasvuraskustest ning ka soodsatest ilmastikuoludest, on toorainete hinnad kiirelt langenud. Suuremal määral odavnes 2015. aastal nafta (ligi 50%), mis energiatoodete odavnemise kaudu tõi kaasa tarbijahindade 0,5% languse. Samas tarbijahindade harmoneeritud hinnaindeksi¹ (THHI) tõusis 0,1% võrra. Põhjamaade madal elektri börsihind hoidis ka siinseid elektri hindu languses. Toiduhinnad välisturgudel langesid viiendiku võrra ning selle mõjul olid meil languses piima-, liha- ja õlitoodete hinnad. Vaatamata kiire palgakasvu jätkumisele oli teenuste ja tööstuskaupade hinnamuutust kajastav baasinflatsioon 2015. aastal tagasihoidlik (1,2%). Samas aasta lõpukuudel hakkas baasinflatsioon kiirenema hoogsama vaba aja ja majutusteenuste ja nõrgenenud eurost tingitud riiete kallinemise tulemusena. Kuigi 2016. aasta veebruarist lisandusid mootorikütuse ja alkoholi aktsiisitõusud, kaaluvad väga madalad toorainetehinnad need mõjud

toitlustus-, majutusteenuse, aktsiisikaupade ja energiatoodete erinevate kaalude tõttu nende indeksite korvis.

üle. Seetõttu olid I kvartalis hinnad 0,4% madalamad kui aasta tagasi.

Hõivatute arvu kasv kiirenes aastases arvestuses 2,6%, millest olulise osa andis III kvartali hüppeline hõive kasv ning tööpuuduse langus. See tulemus ületas ootusi, kuna tööealise elanikkonna vähenemine on kiire ja nii töajõus osalemise kui ka hõive määr on juba kõikide aegade kõrgeimad. Ilmselt oli üheks oluliseks hõive kasvu mõjutajaks ka töötajate registreerimiskohustuse sisseviimine Maksu- ja Tolliameti poolt 2014. aasta suvel, mille mõju hõivele hakkas aasta teisel poolel taanduma. Samas muud allikad (maksuamet, palgauuring) viitavad hõivatute arvu langusesse pöördumisele 2015. aasta teisel poolel, mis on majanduskonjunktuuriga rohkem kooskõlas. Hõive kasvu panustasid enim puidutööstus ning info ja side. Suurematest tegevusaladest langes hõive enim veonduses ja laonduses, mis on enim kannatanud Vene-suunalise kaubavahetuse mahtude vähenemisest. Seoses majandusaktiivsuse vähenemisega alanes töötatud tundide arv töötaja kohta residentist tootmisüksuses 0,4%. Töötuse määr langes aasta keskmisena 6,2%ni, kuid registreeritud töötute arvu mõningane tõus viitab tööpuuduse trendi muutusele aasta lõpus. Vabade töökohtade määr on viimastel aastatel tagasihoidlikult

tõusnud vaatamata tööpuuduse olulisele vähenemisele ning jäi pea kaks korda buumieelsele tasemele alla. Osaliselt võib töötuse kiiret vähenemist väheste vakantside tingimustes seletada tööturu paindlikkuse suurenemisega pärast uue töölepinguseaduse rakendumist 2009. aastal, kui kärbiti tööandja kohustusi töötajate koondamisel, millele viitab ka töölevõetute ja töölt lahkunute määrade jõudmine tagasi buumieelsele tasemele.

Keskmise palga kasv püsis 2015. aastal 6% juures, kuid arvestades ka hõivatute arvu lisandumist, kasvas palgatulu majanduses 6,8%. Palgakasvu erinevused tegevusalade lõikes suurenesid aasta jooksul. Palgakasv oli üldiselt kiirem keskmisest madalama palgaga sektorites, kus töajõu nappus on suurem. Samuti survestas madalalpalgaliste palgatõusu alampalga 10% tõus, kuigi alampalga saajate arv püsis endiselt 4% juures. Palgakasv oli kiire ka info ja side sektoris (8%) ning riigieelarvest rahastatavas haridus- ja tervishoiuvaldkonnas, kus töötasu ennaktempo suurendamine on valitsuse prioriteediks. Ehitussektoris pöördusid palgad aasta kokkuvõttes vähenevate ehitusmahtude tõttu 0,8% langusesse. Palgakulu 6,6% kasvutempo oli 2015. aastal üle kahe korra kiirem kui SKP nominaalkasv, mis oli 2015. aastal vaid 2,5%. Palgakulu osakaal SKPs ehk reaalne töajõu ühikukulu kasvas kolmandat aastat järjest kasumlikkuse vähenemise arvelt. Kuigi see olukord on mõnevõrra sarnane 2008. aastaga, siis ettevõtjate jaoks muudab olukorra talutavamaks madal investeeringute tase, mistõttu kapitalimahutuste finantseerimise vajadus, sh kasumitest, on väiksem. Samuti on majanduse üldist tasakaalu iseloomustavad näitajad paremas seisus, sest jooksevkonto on väikeses ülejäägis ning sisenõudluse arengud ei tugine ülemäärasel krediitikasvul. Juba suhteliselt madalale langenud tööpuuduse ja väheneva tööealise rahvastiku tingimustes süveneva töajõu nappuse ning kõrge palgatasemega Soome tööturu läheduse tõttu võib oodata palgatõususearuve jätkumist ka tulevikus.

2016. aasta **valitsussektori² eelarvepuudujääk** ulatub riigi eelarvestrateegia prognoosi kohaselt 0,4%ni SKPst. Puudujääki tekitavad keskvalitsus ja kogu prognoosiperioodi jooksul prognoositavalt defitsiiti jäävad kohalikud omavalitsused. Keskvalitsuse nominaalset puudujääki põhjustavad mh omanikutulude ja ressursitasude vähenemine, samuti II pensionisamba lisamaksud, mis ulatuvad 2016. aastal 0,3%ni SKPst. Sotsiaalkindlustusfondid on tänu töötukassale jätkuvalt ülejäägis (2016. aastal 0,1% SKPst). 2017. aastal suureneb valitsussektori eelarvepuudujääk 0,5%ni SKPst ning paraneb järgnevatel aastatel pidevalt, jõudes 2020. aastaks 0,1% ülejäägini SKPst.

Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos

2016. aasta **maksukoormuseks** kujuneb 34,2% SKPst, mis on 0,7% võrra kõrgem kui aasta varem. See tuleneb osaliselt tööjõumaksude laekumise prognoosi tõstmisest, aga

suuremas osas SKP taseme allapoole korrigeerimisest. Ekspordikeskse majandusstruktuuri puhul ei avaldu aeglustuv nominaalne majanduskasv üksüheselt maksulaekumistes. Aastatel 2017–2020 vähendatakse maksumuudatustega tööjõumakse ja suurendatakse tarbimismakse, kokkuvõttes püsib maksukoormus 2015. aasta tasemel, jõudes 2020. aastaks 33,4%ni.

Valitsussektori **võlakoormus** vähenes 2015. aasta lõpuks 9,7%ni SKPst, ilma Euroopa Finantsstabiilsusfondi (EFSF) mõjuta aga langes 7,5%le SKPst. 2016. aastal suureneb valitsussektori võlakoormus nominaalselt mõnevõrra eelkõige seoses kohalike omavalitsuste laenamise ning muu keskvalitsuse võla kasvuga, kuid protsendina SKPst väheneb 9,6%le. Lähiaastate nominaalse eelarvepuudujäägi tõttu suureneb võlakoormus 2018. aastaks 10,6%ni SKPst, kuid väheneb seejärel prognoosiperioodi lõpuks 2020. aastaks 9,6%le SKPst.

%	2015	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*
SKP reaalkasv	1,1	2,0	3,0	3,3	3,0	2,8
SKP nominaalkasv	2,5	4,1	5,9	6,3	6,0	5,8
SKP jooksevhindades (mld €)	20,5	21,3	22,6	24,0	25,4	26,9
Tarbijahinnaindeksi muutus	-0,5	0,3	2,7	2,9	2,8	2,8
Tööhõive (15–74-aastased, tuhat)	640,9	635,2	634,8	633,2	631,8	631,7
Tööhõive kasv	2,6	-0,9	-0,1	-0,3	-0,2	0,0
Töötuse määr	6,2	6,6	7,6	8,8	9,7	9,8
Keskmine palk (€)	1 065	1 117	1 170	1 234	1 305	1 376
Palga reaalkasv	6,5	4,5	2,0	2,5	2,9	2,6
Palga nominaalkasv	6,0	4,9	4,7	5,5	5,7	5,5
Jooksevkonto (% SKPst)	1,9	0,6	0,5	0,6	0,3	-0,1
Eratarbimine	4,8	3,4	2,5	2,8	3,2	3,0
Kapitali kogumahutus	-4,5	2,4	4,4	4,7	5,0	5,0
Sisenõudlus	-0,7	3,7	3,0	3,0	3,2	3,0
Kaupade ja teenuste eksport	-1,1	1,6	3,8	4,5	4,8	4,7
Kaupade ja teenuste import	-1,8	3,7	3,8	4,3	5,0	5,0

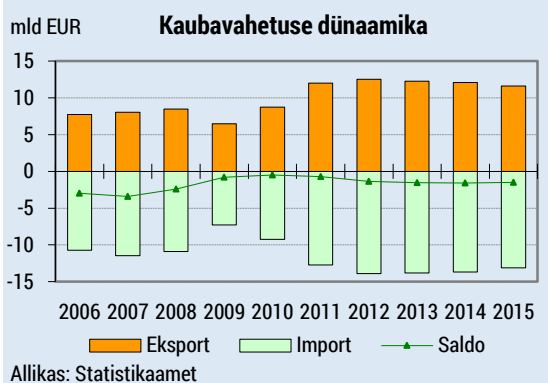
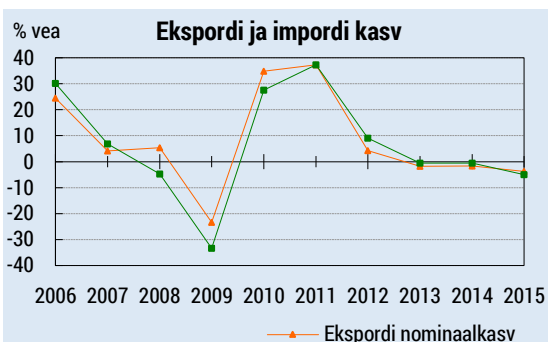
² Valitsussektorisse kuuluvad: keskvalitsus (kajastatakse riigieelarves); avalik-õiguslikud institutsioonid; riigi sihtasutused (nt haiglad);

riigi äriühingud (nt RKAS); kohalikud omavalitsused; haigekassa; töötukassa.

Väliskaubandus

2015. aasta oli paljude eksportivate ettevõtjate jaoks raske. Ebastabiilne ja nõrk majanduslik olukord partnerriikides, nafta hinna langus ja selle mõju kaubavahetusele ning euroala surutis mõjus oluliselt kaubavahetuse langusele. Eksport ja import kahanesid jooksevhindades aastaga vastavalt 4% ja 5%. Samal ajal langesid ka ekspordi- ja impordihinnad, mis realselt jättis kaubavahetuse mahud veel madalamale tasemele. Samal ajal vähenes kaubavahetuse bilansi puudujääk impordimahtude kiirema languse tõttu.

2015. aastal ei toimunud maailma majanduse taastumist ning kaubavahetuse areng jäi oodatust mõnevõrra aeglasemaks. 2015. aastal kahanes kaubavahetuse kogukäive 4%, ulatudes 24,7 miljardi euroni. Viimase kolme aasta jooksul olid kaubavahetuse mahud languses. Ekspordimaht oli 11,6 mld eurot ja impordimaht 13,1 mld eurot. 2015. aastal oli kaubavahetuse bilansi puudujääk 1,5 mld eurot.

Suuremad negatiivsed saldod oli kaubavahetuses keemiatoodete (-0,53 mld eurot), transpordivahendite (-0,52 mld eurot), masinate ja seadmete (-0,38 mld eurot), mineraalsete toodete (-0,33 mld eurot), plasttoodete (-0,33 mld eurot) ning valmistoidukaupadega (-0,3 mld eurot). Suurema ülejäägiga kaubeldi puidu ja puittoodete (0,8 mld eurot) ning mööbli, patjade, tekkide ja puitmajadega (0,7 mld eurot). Ekspordi ja impordi osatähtsused kaubavahetuses võrreldes eelneva aastaga ei muutunud, jäädes samale tasemele vastavalt 47% ja 53%. Peamistest kaubanduspartneritest oli Eestil positiivne kaubavahetuse bilanss endiselt Rootsiga (0,1 mld eurot). Suuremad puudujäägid andis kaubavahetus Saksamaa ja Poolaga.

Kaubavahetuse muutused on tihedalt seotud hinnaindeksite dünaamikaga. Sarnaselt kaubavahetusega langesid kolme aasta jooksul ka ekspordi- ja impordihinnaindeksid. 2015. aasta jooksul ei näidanud hinnaindeksid ühelgi kuul positiivset arengut, mis aasta kokkuvõttes alandas nii ekspordi- kui ka impordihindasid võrdselt 4%. Ühelt poolt oli hindade langus tingitud nõrgast välisturgude nõudlusest, teiselt poolt aga toormehindade kahanemisest.

Impordihindade langus oli kiirem kui ekspordihindade oma. See aitas kokku hoida ettevõtete kulusid. 2015. aasta jooksul olid suurema langusega naftatoodete, keemiatoodete ning elektrienergia ekspordihinnad.

2016. aastal oodatakse välisnõudluse jäämist peaaegu samale tasemele. Samas Müncheni IFO uuringu tulemused näitasid, et võib loota partnerriikide impordinõudluse suurenemisele. 2016. aasta märtsi Eesti Konjunktuuriinstituudi prognoosis olid ekspertide väliskaubanduse arenguootused positiivsed, aga suhteliselt nõrgad, ning vähesel määral erinesid eelneva aasta detsembri ootustest.

Eksport

2015. aastal oli ekspordi areng negatiivne eelkõige tagasihoidliku välisnõudluse tõttu. Selle põhjuseks oli oluliste kaubanduspartnerite majandusliku olukorra halvenemine, mis tõi kaasa impordinõudluse vähenemise.

2015. aasta esimesel poolel näitas eksport mõnel kuul kasvu, kuid alates juulist pöördus eksport langusesse. Suurima kasvuga oli eksport märtsis, suurima langusega aga oktoobris. Aasta kokkuvõttes langes eksport ligi 4%, mis oli 2,1 protsendipunkti rohkem kui aasta tagasi.

Ekspordi langus oli tingitud eelkõige oluliste kaubagruppide väljaveo kahanemisest. 2015. aastal oli suurima ekspordimahuga kaubagrupp masinad ja seadmed, moodustades 21% kogu Eesti ekspordist. Selle grupi eksport aga langes 6%. Vaadates detailsemalt, langes mehaaniliste masinate eksport 5% ja elektroonikaseadmete eksport 6%. Mehaaniliste masinate osas oli põhjuseks reekspordi langus, mis moodustas kogu grupi väljaveost ligi kolmandiku. Vaatamata sellele, et masinate eksport suurenes paljudele eksporditurgudele, oli see suure langusega (-40%) Venemaale, mis mõjus terve grupi näitajatele. Masinate osas oli suurim langus buldoosrite ja tööpinkide ekspordis. Elektroonikaseadmete eksport vähenes aga enamikele turgudele. Grupi suurema osatähtsusega tooted olid mobiilsideseadmed, mille langus mõjutas oluliselt tervet kaubagruppi. 2015. aastal näitas mobiilsideseadmete eksport viie aasta madalaimat taset. Suurel määral mõjus ekspordi langusele kahanev nõudlus Rootsist, Venemaalt ja Lätist. Olulise osa sellest kaubagrupist moodustasid ka isoleeritud elektrijuhtmed, paneelid, puldid jt.

Osatähtsuse järgi teist kohta kogu ekspordist jagasid põllumajandussaadused ja toidukaubad ning puit ja puittooted, mis moodustasid võrdselt 10%. Põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport oli 6% võrra väiksem kui aasta tagasi. Vaadates grupe eraldi, oli loomsete toodete ning valmistoidukaupade ja jookide väljaveo langus vastavalt 14% ja 12%. Suurim langus loomsete toodete osas oli piima- ja kalatoodete

ekspordis. Peamised eksporditurud, nagu Leedu, Läti, Saksamaa ja Holland näitasid langust. Valmistoidukaupadest kukkus enam jookide ja alkoholi eksport. Sellele mõjus eelkõige vähenenud nõudlus Venemaa ja Leedu poolt.

Puidu ja puittoodete eksport oli aga positiivse trendiga, kasvades aastaga 4%. Suurima osa puittoodete ekspordist moodustasid ehitusdetailid ja saematerjalid. Vaatamata sellele, et eksport peamiste partneritega, nagu Rootsi, Soome ja Saksamaaga oli languses, aitas gruppi kasvule kõrge nõudlus Taanist, Suurbritanniast, Lätist ja Hollandist.

Kolmandat kohta kogu ekspordi osatähtsuse järgi jagasid omavahel mineraalsed tooted ja mitmesugused tööstustooded, mis moodustasid võrdselt 9%. 2015. aastal oli mineraalsete toodete eksport 18% madalam kui aasta tagasi. Kaubagrupp on tugevasti seotud reekspordiga, seetõttu mõjus ekspordi langusele eelkõige maailma naftahinna muutus.

Mitmesuguste tööstustoodete osas olid kasvuga kõik allgrupid. Suuremat kasvu näitas kokkupandavate ehitiste, madratsite ja mööblite eksport.

Tunduvalt vähenes metalli ja metalltoodete, keemiatoodete, tekstiili ja tekstiiltoodete, kummi- ja plasttoodete ning paberi ja pabertoodete eksport. Metalli ja metalltoodete ekspordi langus oli 4%. Selle taga oli väljaveo vähenemine Lätti, Venemaale ja Türki vastavalt 8%, 35% ja 39%. Keemiatooted vedasid ekspordi langusesse eelkõige Venemaa ja Läti välisnõudluse nõrkuse tõttu. Tekstiiltoodete väljaveo kahanemine oli 7%. Selle ekspordi languse taga oli siidi, villa ja staapelkiudude ekspordimahtude vähenemine, mille üheks peamiseks põhjuseks oli Soome, Venemaa ja Läti välisnõudluse nõrkus.

Transpordivahendite eksport näitas 6% kasvu. Vaatamata sellele, et eksport Venemaale vähenes peaaegu poole võrra, said ettevõtjad suurendada ekspordimahtusid teistele turgudele, nagu Prantsusmaa, Leedu, Saksamaa ja Holland. See aitas pöörata ekspordi kasvule.

Kokkuvõttes olid oluliste kaubagruppide hulgas kasvuga vaid kolme grupi eksport,

teised näitasid langust. See mõjus oluliselt kogu ekspordile, mis 2015. aastal oli jätkuvalt languses.

2015. aastal tõusis Euroopa Liidu osatähtsus Eesti koguekspordis 75%ni, mis oli 3 protsendipunkti võrra enam kui aasta varem. Eesti ettevõtjate eksport Euroopa Liidu siseturule oli 8,7 mld eurot, jäädes võrreldes eelneva aastaga peaaegu samale tasemele. Väljavedu kasvas olulisematest eksporditurgudest Leetu, Saksamaale ja Soome. Samas kasvas eksport kiiresti arenenud turgudele, nagu Holland ja Taani, vastavalt 15% ja 5%.

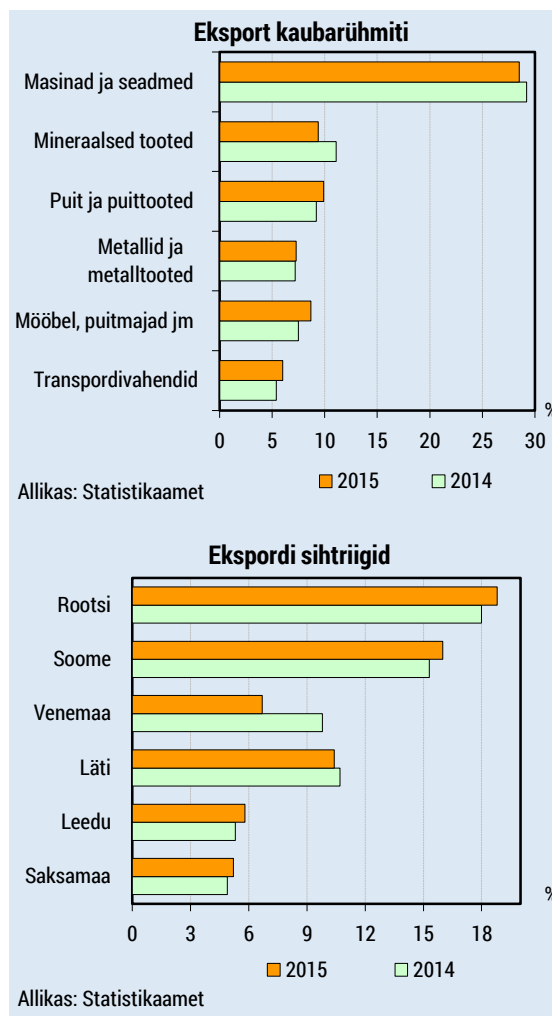
Eksport SRÜ riikidesse on olnud languses kolm aastat järjest. Kui 2014. aastal kukkus väljavedu 17%, siis 2015. aastal langes see 33%. Selle taga oli ekspordi langus peaaegu kõikidesse SRÜ riikidesse, v.a Aserbaidžaan ja Tadžikistan. Oluliselt mõjus langusele ekspordi kahanemine Venemaale, mis moodustas 84% kogu ekspordist SRÜ riikidesse. Langus oli ka Ukraina ja Valgevene turule. Selle põhjuseks oli ebastabiilne poliitiline ja majanduslik olukord SRÜ riikides.

Vähenes ka ettevõtjate positsioon NAFTA riikide turgudel. 2014. aastal näitas see tugevat kasvu, kuid 2015. aastal pööras 21% langusesse. Oluliselt vähenes eksport Ameerika Ühendriikidesse ja Mehhikosse, vastavalt 20% ja 48%. Selle taga oli mineraalsete toodete ning masinate ja seadmete väljaveo kahanemine. Ekspordimahud Kanadasse jäid aga peaaegu samale tasemele, näidates üheprotsendilist kasvu. Suurel määral toetasid kasvu mineraalsed tooted.

2015. aastal ei toimunud viie esimese Eesti ekspordi sihtturu järjestuses muutusi, ent muutusid riikide osatähtsused ekspordis. Rootsi püsis viiendat aastat suurima ekspordipartnerina, suurendades oma positsiooni ühe protsendipunkti võrra 19%ni. 2015. aastal jäi eksport Rootsi aastatagusele tasemele. Mehaanilised masinad ja elektriseadmed moodustasid suurima osa (ca 56%) koguekspordist Rootsi. Samas oluliste ekspordikaubagruppide hulka kuulusid ka mitmesugused tööstustooted ning puit ja puittooted. 2015. aastal oli ekspordikasvu pidurdajaks oluliste ekspordikaupade mahtude

langus. Teiste, väiksemate kaubagruppide kasv aga aitas hoida ekspordi samal tasemel.

Vaatamata sellele, et Soome majandusel ei läinud 2015. aastal eriti hästi, jäi ta teisele kohale, suurendades oma osatähtsust ühe protsendipunkti võrra. Eksport Soome kasvas võrreldes eelneva aastaga 1%.

Ekspordikasvu vedasid eelkõige mõned olulisemad kaubagrupid – metall ja metalltooted, masinad ja seadmed, mineraalsed tooted ja mitmesugused tööstustooted. Need neli gruppi moodustasid peaaegu 60% kogu ekspordist. Samas oluliseks kasvu pidurdajaks oli puidu ja puittoodete väljaveo kahanemine.

2015. aastal jäi Läti kolmandale kohale, kaotades osatähtsuses ühe protsendipunkti. Selle taga oli ekspordi vähenemine 7% võrreldes eelneva aastaga. Olulisteks kaubagruppideks olid mineraalsed tooted, masinad ja seadmed ning transpordivahendid, mis moodustasid 50% koguekspordist. Nende

ekspordi vähenemine oli olulisemaks languse põhjuseks.

Venemaa kaotas kolm protsendipunkti Eesti ekspordi osatähtsuses, jäädes sihtturgude järjestuses 4. kohale. 2015. aastal moodustas Venemaa 7% kogu ekspordist. Venemaa ebastabiilse ja nõrga majandusliku situatsiooni tõttu langes eksport 35%. Langusega olid kõik kaubagrupid, v.a mineraalsed tooted ja plasttooted. 2015. aastal olid olulisteks ekspordigruppideks masinad ja seadmed (35% koguekspordist), keemiatooted (17%) ja valmistoidukaubad ja joogid (13%).

Prognooside kohaselt jääb 2016. aastal välisnõudlus nõrgemaks. Kuna Eesti väliskaubandus on sõltuvuses peamiste kaubanduspartnerite majanduslikust olukorrast, mis viimasel ajal ei olnud stabiilne, ei saa oodata kaubavahetuse järsku kasvu. Samas Eesti Konjunktuuriinstituudi ekspertide hinnangul võib 2016. aasta esimesel poolaastal oodata väliskaubanduse elavnemist. Ekspertide ootused jagunesid järgmiselt: 35% ootas ekspordimahtude suurenemist, 55% prognoosis jäämist samale tasemele ning ülejäänud ootasid vähenemist.

Import

2015. aastal püsis import kõigi kvartalite jooksul langustrendis. Aasta jooksul langustempo kiirenes. Kui esimeses kvartalis kukkus import 2,3%, siis neljandas kvartalis oli see näitaja juba 6,3%. Välisurgude ekspordinõudluse langus mõjutab ka importi ning aasta kokkuvõttes oli import 5% võrra madalam kui aasta tagasi.

2015. aastal langes enamiku oluliste kaubagruppide import, vaid transpordivahendite, mitmesuguste tööstustoodete ning pabertoodete sissevedu oli mõningases kasvus. Impordi languse taga olid eelkõige mineraalsed tooted, mille import langes aastaga 17%. Selle üheks põhjuseks oli maailmaturu nõudluse langus mineraalsete kütuste järele ja hindade alanemine. Masinate ja seadmete import vähenes eelneva aastaga võrreldes 5%. Sellest kaubagrupist moodustasid elektriseadmed 64%, mille import langes 8%. Samal ajal mehaaniliste seadmete sissevedu kasvas 1%. Grupist suurema osa

moodustasid mobiilsideseadmed, mille import langes 8%. Samuti vähenesid ühe suurema impordi kaubagrupi – põllumajandussaaduste ja toidukaupade – impordimahud võrreldes eelneva aastaga 6%. Selle taga oli liha, kala ja piimatoodete sisseveo vähenemine.

Metallide ja metalltoodete import oli aastal 2015 väikeses languses (-6%). Aastaga vähenes töötlemata terase ja terasest toodete sissevedu.

2015. aastal Euroopa Liidu osatähtsus Eesti impordis ei muutunud, moodustades 83% kogu impordist. Samas langes kaupade sissevedu Euroopa Liidu liikmesriikidest aastaga 5%. Sellest tingituna oli kaubavahetuse puudujääk Euroopa Liiduga 2,1 miljardit eurot.

Kuigi SRÜ riikide impordimaht langes aastaga 13%, püsis nende osatähtsus 7% piires. Impordimahud langesid enamikust SRÜ riikidest. Import Venemaalt, mis moodustab 86% kogu impordist, langes aastaga 11%, avaldades näitajale suurimat mõju. Selle taga olid eelkõige mineraalsed tooted ning metallid ja metalltooted.

Märgatavalt suurenes import NAFTA riikidest, mis näitas 18% kasvu. Seda toetas import Ameerika Ühendriikidest, mis kasvas 17%, ning Mehhikost, mis suurenes peaaegu kolm korda. Import Kanadast oli väikese langusega (-7%).

Peamised importkaubad NAFTA riikidest olid masinad ja seadmed, väärismetallid ja juveeltooted (mündid) ning meditsiini- ja mõõteaparaadid, mis kokku moodustasid 67% kogu impordist.

2015. aastal toimusid Eesti impordipartnerite järjestuses suured muutused. Esimene ja teine koht ei muutunud. Eesti suurima impordipartneri Soome osatähtsus langes 14%ni. Kaupade sissevedu Soomest oli 10% madalam kui aasta tagasi. Selle taga oli peamiste impordi kaubagruppide langus. Mineraalsete toodete import kukkus 34% ning metallide ja metalltoodete sissevedu 8%. Samas oli väikese kasvuga masinate ja seadmete, transpordivahendite ning meditsiini- ja mõõteaparaatide import.

Aastal 2015 jäi Saksamaa riikide pingereas impordi järgi oma tavapärasele teisele kohale, vaatamata sellele, et tema import langes 8%.

Kõrgema osatähtsusega kaubagrupid olid endiselt masinad ja seadmed, transpordivahendid, keemiatooted ning plasttooted. Selliste kaubagruppide import oli languses, v.a transpordivahendite sissevedu, mis kasvas aastaga 10%.

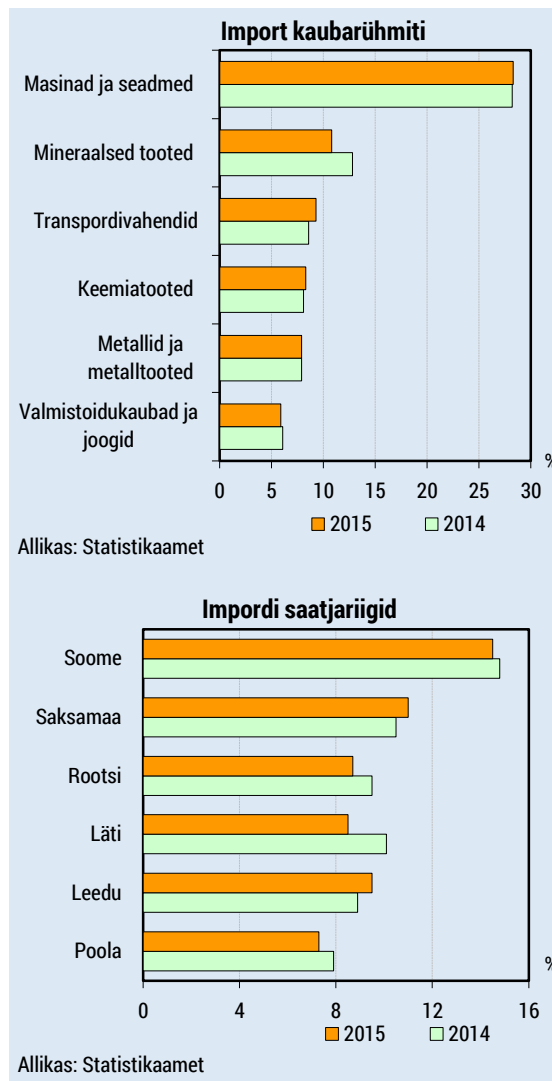
Leedu parandas oluliselt oma positsiooni ja jõudis kolmandale kohale, osatähtsusega 9%. Import Leedust kasvas 7%, mille taga oli oluliste kaubagruppide, nagu masinate ja seadmete, mineraalsete toodete, valmistoidukaupade ning keemiatoodete sisseveo kasv.

Läti jäi neljandale kohale, moodustades kogu impordist 9%. Tema kaupade import oli 2015. aastal 2% väiksem kui aasta tagasi. Selle põhjuseks oli eelkõige valmistoidukaupade ning transpordivahendite sisseveo vähenemine. Samas oluliselt ehk kaks korda kasvas mineraalsete toodete import, mille taga oli maagaasi, elektrienergia ning kütuseõlide sisseveo kasv.

Kui 2014. aastal oli Rootsi kolmandal kohal, siis 2015. aastal kaotas ta oma positsiooni. Rootsi import kukkus aastaga 7%, mis viis ta impordipartnerite järjestuses viiendale kohale, moodustades 8% kogu impordist. Oluliselt langes masinate ja seadmete import, millest suurema osa moodustasid mobiilsideseadmed.

Teised olulised impordipartnerid, nagu Poola, Venemaa, Holland ja Suurbritannia näitasid impordimahu vähenemist. Samas sissevedu Hiinast kasvas aastaga 7%. See oli tingitud masinate ja seadmete sisseveo suurenemisest, mis moodustasid 61% kogu Hiina impordist.

Prognooside kohaselt võib oodata impordi kasvu jäämist sarnaselt ekspordiga madalale tasemele. Eesti Konjunktuuriinstituudi ekspertide hinnangul võib import kasvada kiiremini kui eksport. Ekspertide ootused jagunesid järgmiselt: 40% ootas impordimahu suurenemist, 5% prognoosis kukkumist ning ülejäänud jätsid ootused samale tasemele.

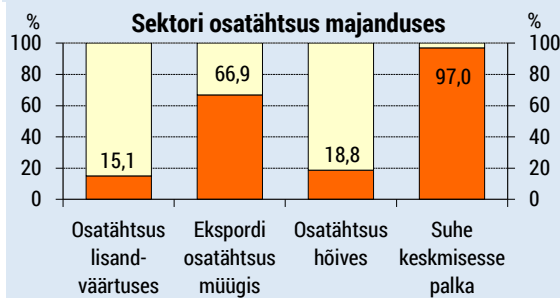
Töötlev tööstus

Eesti töötlevas tööstuses tegutseb üle 6000 ettevõtte, enamus neist on väikese ja keskmise suurusega. Vähemalt 100 töötajaga ettevõtteid on üle 200, kuid neis on hõivatud pooled tööstussektori töötajatest. Suuremate ettevõtete hulka kuuluvad näiteks mobiilside võrguseadmete tootja Ericsson Eesti AS, elektriseadmete tootja ABB AS, juhtmeköidiste valmistaja PKC Eesti AS, laevaehitus- ja metallitöötlemiskontsern BLRT Grupp AS, puidutöötaja Stora Enso Eesti AS, autoohutusüsteemide (turvavööde) valmistaja AS Norma ning lihatoodete tootja AS HKScan Estonia.

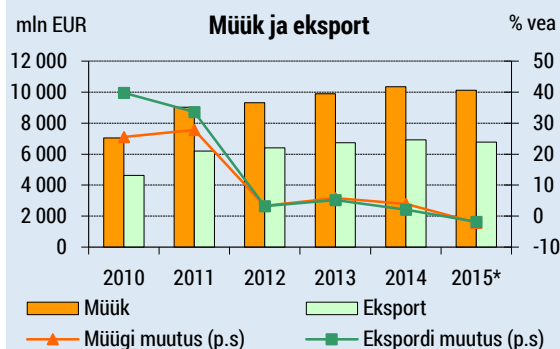
Eestis on tööstussektori osatähtsus majanduses lisandväärtuse põhjal peaaegu sama suur kui Euroopa Liidus keskmiselt (ca 15%). Töötlevas tööstuses hõivatute osatähtsus on Eestis aga Euroopa Liidu riikide seas üks kõrgemaid (ligi viiendik), mis näitab, et mujal suudetakse üldiselt sama arvu töötajate juures luua rohkem lisandväärtust. Viimastel aastatel on vahe lisandväärtuse ja hõive osatähtsuse vahel vähenenud.

Töötlev tööstus tervikuna on Eestis suurimaks tööandjaks, peaaegu iga viies tööga hõivatud inimene töötab selles valdkonnas. Viimase kümne aastaga on töötajate arv ja osatähtsus kogu majanduses siiski langenud ning tootmise kasvu on toonud tootlikkuse suurenemine. Töökohti on juurde loodud metallitööstuses ja elektriseadmete tootmises, tootmismahult on enim kasvanud elektroonikatööstus. Töötajate arvult suuremad tööstusharud on puidutööstus, metallitööstus ning toiduainete tootmine. Majanduskriis tõi kaasa töökohtade vähenemise, kuid töötlev tööstus oli ka üks esimesi, kus olukord paranes ning taas täiendavaid töökohti loodi. Olulist rolli taastumisel mängis eksport. Sektor on tugevasti sõltuv välisurgudest, kuhu müüakse ligi 70% toodangust. Peamised eksporditurud on Soome ja Rootsi, kust on tulnud ka suurem osa (üle 60%) Eesti töötlevasse tööstusesse tehtud välisinvesteeringutest.

Töötajate arv töötlevas tööstuses järgnevatel aastatel prognoosi kohaselt oluliselt ei muutu, kuid tööjõumahukamates harudes on oodata jätkuvat hõive langust. Töökohti lisandub eeldatavalt kõrgemat lisandväärtust loovates valdkondades (elektroonika). Konkurentsivõime aluseks jääb siiski tootlikkuse kasvatamine, mis eeldab jätkuvaid investeeringuid nii masinatesse ja seadmetesse kui ka inimestesse ning toodete arendamist ja töökorralduse parandamist.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aasta algas töötleva tööstuse jaoks suhteliselt positiivselt, kuid edaspidi olukord muutus ning aasta kokkuvõttes jäi tootmismah 2014. aasta tasemele. Samas tööstusharude lõikes olid arengud erinevad.

Euroopa Liidus kasvas töötleva tööstuse tootmismah 2015. aastal ligi 2%. Kiireima kasvuga oli Iirimaa tööstussektor (toodang kasvas viiendiku võrra), lähiriikidest suurenes toodang Euroopa Liidu keskmisest kiiremini Leedus, Poolas, Lätis ja Rootsis. Soome tööstus oli endiselt languses.

Eesti töötleva tööstuse tootmismah jäi pool protsenti 2014. aasta omale alla. Tööstuse näitajaid mõjutasid negatiivselt eelkõige keemiatööstus ning elektroonikatööstus, tugevat kasvu näitas aga jätkuvalt puidutööstus.

2015. aastal olid tootjahinnad sarnaselt enamikule teistele Euroopa Liidu riikidele kerges languses, samuti kukkusid ekspordi- ja

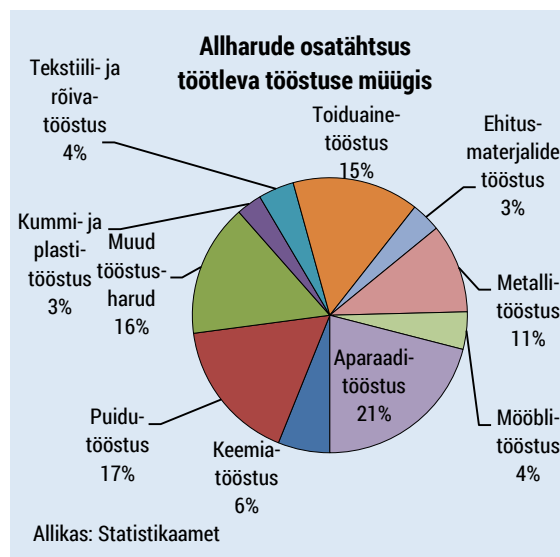
impordihinnad. Aasta kokkuvõttes alanesid töötleva tööstuse tootjahinnad keskmiselt 1,9%. Suurem langus iseloomustas keemiatööstust, toiduainete toomist ning puidutööstust. Hinnad tõusid aga näiteks paberitööstuses ja masinatööstuses.

Hindade languse tõttu kahanes töötleva tööstuse müük aastaga paar protsenti. Samas suurusjärgus vähenes nii eksport kui ka müük siseturule. Müük langes enam kui pooltes tööstusharudes.

Vaatamata tootmismahtude paigalseisule suurenes ettevõtetes hõivatud töötajate arv (4%). Nõudluse vähenemine keemiatööstuses, elektroonikatööstuses ning transpordivahendite tootmises tõi kaasa neis harudes ka töötajate arvu vähenemise, kuid selle kompenseeris hõivatute arvu kasv puidutööstuses, metallitööstuses ning veel mitmeski tööstusharus.

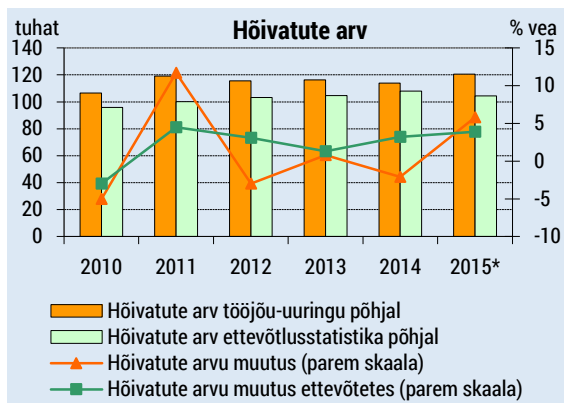
Töötleva tööstuse palgaarendud olid sarnased Eesti keskmise palga muutusele. Palgad kasvasid võrreldes 2014. aastaga ligi 6%. Hõivatute arvu kasvu tõttu suurenesid tööjõukulud rohkem, samas ettevõtete kulud kokku tõusid aastaga vaid paari protsendi jagu. Kuna müügitulu arengud olid veelgi tagasihoidlikumad, siis vähenes ettevõtete kasum (ligi viiendiku võrra), lisandväärtus püsis praktiliselt muutumatuna. Kokkuvõttes tõi see kaasa tootlikkuse näitajate mõningase halvenemise.

Kiirstatistika viitab sellele, et ettevõtted investeerisid 2015. aastal sama palju kui aasta varem. Kapitalimahutused materiaalsesse põhivarasse vähenesid ehitusmaterjalide tootmises (aasta varem olid investeeringud erakordselt kõrged), paberitööstuses ning keemiatööstuses. Teiselt poolt kasvas investeerimisaktiivsus tugevasti puidutööstuses ja metallitööstuses. Kaks kolmandikku investeeringutest suunati masinatesse ja seadmetesse. Kõige rohkem suurendati kapitalipaigutusi võrreldes eelmise aastaga aga ehitamise ja ehitiste rekonstrueerimisse, vähenesid investeeringud transpordivahenditesse.

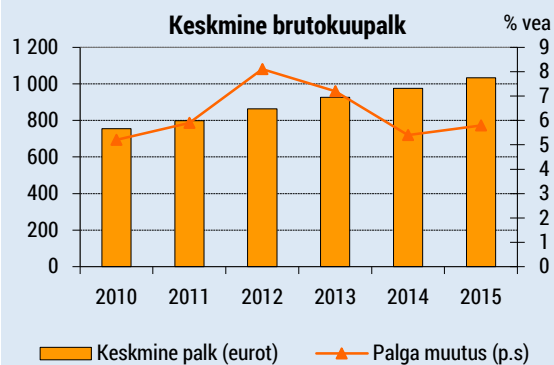

Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitletud töötleva tööstuse ettevõtjad hindasid 2015. aastal olukorda veidi madalamalt kui aasta varem. Suurenes ebapiisavat nõudlust välja toonute osatähtsus, tootmisvõimsuste rakendatuse tase alanes vähesel määral. 2016. aasta alguses olid hinnangud aga veidi optimistlikumad kui aasta varem samal ajal. Suurenes tellimuste portfell. Tulevikku vaatavad indikaatorid olid veidi paremad kui aasta tagasi, eelkõige nähti edasiminekut ekspordis. 2016. aasta esimeste kuude tootmise andmed töötleva tööstuse kohta tervikuna olulist muutust võrreldes aastatagusega ei näidanud, kuid harude lõikes oli pilt erinev.

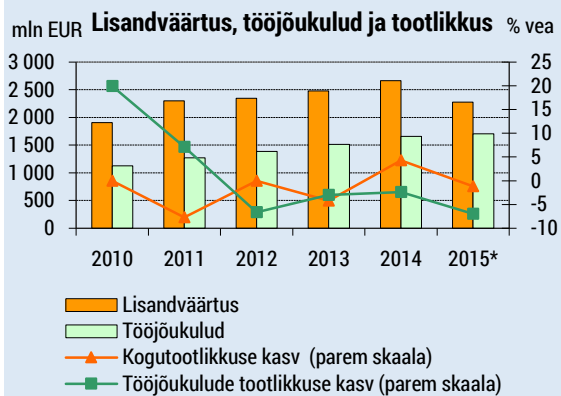
Euroopa Liidus ületas 2016. aasta esimestel kuudel majandusosalduuse indeksi väärtus pikaajalist keskmist, olukord oli hea näiteks Saksamaal, Rootsis, Lätis ja Leedus. Samas Soomes olid hinnangud endiselt keskmisest madalamad, ka Venemaa majandusolukord pole hea. Aasta kokkuvõttes võib Eesti töötlevas tööstuses oodata tagasihoidlikku kasvu, kuid tööstusharude kaupa ei ole arengud ühtlased.

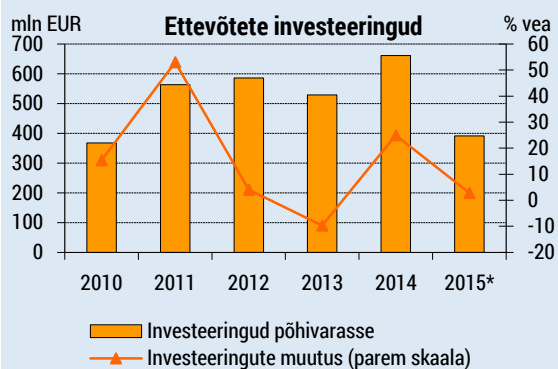
Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

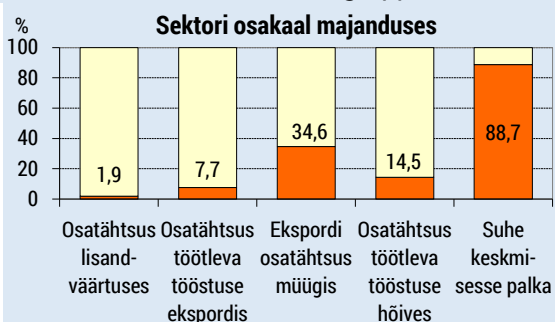

Toiduainete ja jookide tootmine

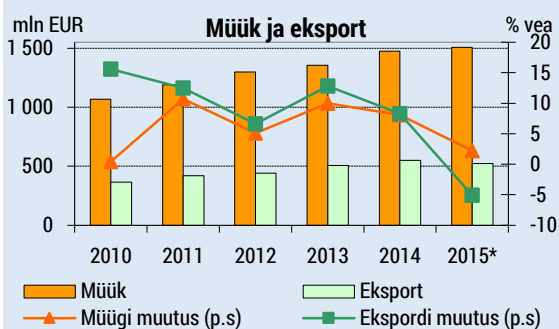
Toiduainetööstus on tootmismahult Eesti üks suurimaid tööstusharusid, mis on põhitegevusalaks ligikaudu 500 ettevõttele. Koos konkurentsivõime kasvuga on ekspordi osakaal sektoris jõudnud enam kui kolmandikuni käibest. Kokku leiab toiduainete ja jookide tootmises rakendust ligi 15 000 inimest.

Toiduainete ja jookide tootmisega tegelevaid ettevõtteid leidub kõikjal üle Eesti. Kõigi Eesti regionide suuremate ettevõtete hulgas on ka toiduaineid tootvaid ettevõtteid. Suurimaks ettevõtteks tööstusharus on lihatööstustest AS HKScan Estonia Lääne-Virumaal, mis 2015. aastal liitis endaga linnuliha tootmisega tegelenud AS Talleggi. Veel on oluliseks lihatööstuseks Atria kontsern, mis asub Lõuna-Eestis. Suuremad pagaritööstusettevõtted on AS Eesti Pagar ja AS Leibur. Suuremate toiduainetööstuse ettevõtete hulka kuuluvad ka jookide tootjad AS Saku Õlletehas Harjumaal ja AS A. Le Coq Tartumaal, piimatööstustest Valio Eesti AS ja TERE AS. Suurimad kalatöötledjad on Harjumaal asuvad AS Spratfil ja AS Paljassaare kalatööstus ning Saare maakonnas tegutsev OÜ Vettel. Suurim magusatootja on AS KALEV.

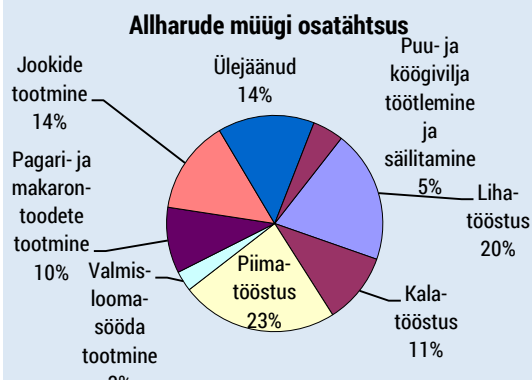
Toiduainete ja jookide tootmises on konkurents küllaltki tihe ning lisaks kodumaistele tootjatele oleme oluliseks sihtturuks mitmetele teistele Balti riikide tootjatele. Samas on peale Venemaa kehtestatud sanktsiooni läinud välisturgudel oluliselt kitsamaks. Järgnevatel aastatel peab jätkuma panustamine tootearendusse, et sihtturgude geograafia oleks laiem ning toodete sortiment suurem, et vähendada võimalikke üksikutest kaubagrupidest või turgude volatiilsusest tulenevaid riske.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aasta kujunes toiduainete ja jookide tootmise jaoks küllaltki keerukaks. Eelneval aastal Venemaa kehtestatud impordipiirangud toidukaupadele ja sellest tulenev uus turulokord jõudis 2015. aastal täielikult põllumeheni. Enim mõjutab Vene impordikeeld piima-, kala- ja lihasektorit. Lisaks Venemaa piirangutele mõjutas tööstust ka rida teisi tegureid. Seakasvatusektor sai täiendava löögi farmidesse jõudnud sigade aafrika katkult, mis seadis sektorile ekspordipiirangud ning tekitas täiendavaid probleeme toodangu realiseerimisel.

Toiduainetööstus koosneb kahest suuremast sektorist: toiduainete tootmisest ja jookide tootmisest. 2015. aasta osutus keeruliseks mõlemale sektorile, mille tingis peamiselt vähenenud nõudlus eksporditurgudel.

Peamiste toorainete odavnemine mõjutas kõige enam piimatööstust, kus piima kokkuostuhinna 2014. aasta teisel poolel alguse saanud langus jätkus terve 2015. aasta jooksul. Samal ajal oli lihatööstuses hinnalangus mõnevõrra tagasihoidlikum. Veiseliha aasta keskmine kokkuostuhind jäi sarnaseks 2014. aastale ning lamba- ja kitseliha kokkuostuhind jätkas tõusu. Sealihha kokkuostuhind langes 2015. aastal võrreldes eelmise aastaga 12,6% võrra. Kokkostuhinna langust mõjutas 2015. aasta suvel sigade Aafrika katku leviku

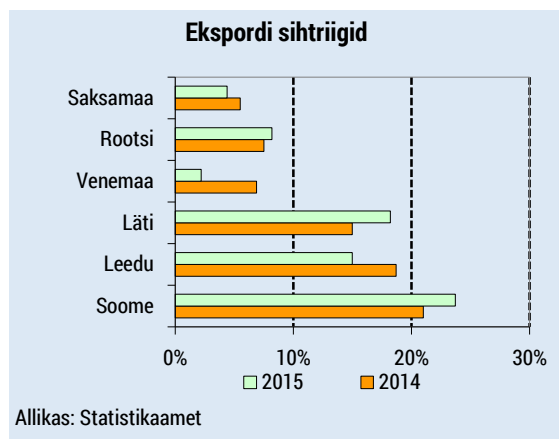

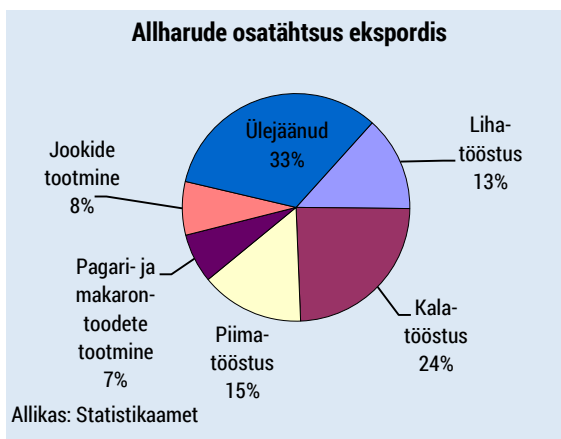
takistamiseks kehtestatud piirangutsoonid (ca 20% sigadest), mis raskendasid toodangu turustamist. Jookide tootmises kasvasid aastaga tootjahinnad ühe protsendi võrra, kuid toiduainete toomises olid tootjahinnad terve aasta languses. Lisaks toorainele mõjutasid tootjahindade langust ka muud sisendid, nagu energia- ja tööjõukulud, ning kokkuvõttes langesid aastaga tootjahinnad toiduainetööstuses 5,3%. Suurimaks mõjutajaks oli piimatööstus, kus toodang odavnes aastaga 11,5%.

Välisurgude nõrkusest tingituna tegi ekspordi osakaal läbi väikse languse, kuid moodustas müügis endiselt rohkem kui kolmandiku. Langust vedas tugevalt piimatööstus, mille eksport vähenes aastaga ligi viiendiku võrra. Tänu tugevale sisetarbimisele jätkasid müüginumbrid siiski kasvu ning aastane kasv oli 2,2%, mis oli tagasihoidlikum kui varasematel aastatel. 2015. aastal kahanes Eestis valmistatud toiduainete ja jookide ekspordikäive 5,1% võrra, ulatudes 521 miljoni euroni. Suurima osakaaluga on sektori ekspordis kalatooted, mis andsid ligi neljandiku kogu sektori ekspordist. Suurim ekspordipartner oli Soome, kuhu müüdi peaaegu neljandik välisurgudele läinud kaubast. Teisele kohale tõusis 2015. aastal Läti, kuhu eksport suurenes ligi 15% võrra ja kokku müüdi ligi viiendik välisurgudele läinud kaubast. Olulise languse tegi juba teist aastat läbi Venemaa-suunaline eksport, mis langes peaaegu 70% võrra 41 miljoni euro pealt 12,6 miljoni euroni. Lisaks vähenes eksport Leedu ja Saksamaale võrdset ligi neljandiku võrra. Suurematest kaubanduspartneritest suurenes eksport Rootsi ja Taani.

Toiduainetööstuses suurima osatähtsusega piimatööstuses on Venemaa impordi piirangute, jätkuvalt madala piimapulbri maailmaturu hinna ja 2015. aasta aprillis kadunud Euroopa Liidus tootmist reguleerivate kvootide tõttu rasked ajad. 2015. aasta alguses jätkus toodangumahtude osas eelneva aasta teises pooles alguse saanud langus, kuid aasta teises pooles hakkasid toodangumahud jõudsalt kasvama. Kaubagrupidest suurenes või ja muude piimarasvatoodete tootmine 13% ja juustu tootmine 9% võrra. Samal ajal vähenes koore tootmine 11% ning kohupiima toodang 0,5%. Joogipiima tootmine suurenes 5%. Piimatoodete väiksem

rahaline väärtus ja ekspordimahtude langus kajastus sektori müügitulus, mis langes 335,8 miljoni euroni ehk oli 14,7% võrra väiksem kui aasta varem. Sektor on keerulise turuolukorra jätkudes pidanud jõuliselt kärpima kogukulusid, mis olid 2015. aastal 15,3% väiksemad. Piimatööstuse kogukasum langes 2015. aastal 3%, mis hoogustus eriti aasta viimases kvartalis, kus teeniti 724 000 eurot kahjumit. EL-is tootmist reguleerivate kvootide kadumise tulemusena 2015. aasta aprillis kasvas toorpiima tootmine hüppeliselt, mis viis ületootmiseni ja kokkuostuhindade langus jätkus hoogsalt. Kui 2014. aasta algul maksti talunikele veidi enam kui 400 eurot tonni eest ja aasta lõpul detsembris vaid 250 eurot, siis 2015. aasta lõpuks oli kokkuostuhind vaid 234 eurot. Piima 2015. aasta keskmine kokkuostuhinna 28% langus Eestis oli Euroopa Liidu kontekstis protsentuaalselt üks suurimaid. Kvootide kaotamise tulemusena on Euroopa Liidu turgudel piima ja piimatoodete ülepakkumine ja see avaldas mõju Eesti piimatoodangu ekspordile – ekspordikäive vähenes ligi viiendiku võrra. Ekspordimahtude vähenemine puudutas kõiki kaubagruppe. Keeruliste olude tõttu kahanes sektori efektiivsus ja sektori kogukasum oli võrreldes eelmise aastaga 3% võrra väiksem. Tööviljakus hõivatu kohta kasvas 3%, jäädes Eesti keskmisele tasemele alla. Tööjõukulud kasvasid piimtööstuses rohkem (13%) kui Eestis keskmiselt (7%) ning see tõi endaga kaasa töökulude tootlikkuse kahanemise 6% võrra. 2015. aastal olid peamisteks ekspordipartneriteks piimatööstusele lähiriigid. Peamine eksporditurg oli Leedu, kuhu viidi 35% toodangust, sellele järgnesid Läti (21%) ning Soome (17%).

Lihatööstusele osutus 2015. aasta esimene pool edukaks. Müügitulu kasvas võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 1,3% ja küündis 150,1 miljoni euroni. Aasta teine pool osutus keerulisemaks, sigade aafrika katku tulemusena III tsoonis kehtestatud ranged piirangud turustamisele ja tapmisele avaldasid mõju ka lihatööstuse müügitulule laiemalt ning võrreldes 2014. aastaga kahanes müügitulu 1% võrra. Püsivhindades arvestatud tootmismahud kasvasid 12% võrra. Tõusu jätkas ka tööviljakus, mis suurenes hõivatute kohta ligi 8%. Kogukasum suurenes hoolimata tööjõukulude 10% kasvust ja müügitulu vähenemisest eelmise aastaga võrreldes 2%. Samuti kasvasid nii sektoris hõivatute arv kui ka nende töötatud tunnid. Lihatööstuse võime müügitulude langemise olukorras kasumit kasvatada viitab tööstuste suundumusele oma tegevust keerulises majandusolukorras efektiivsemaks muuta. Eksport kasvas lihatööstuses 12% 62 miljonilt 70 miljoni euroni. Peamine väliskaubanduspartner liha ja lihatooteid ekspordis 2015. aastal oli Läti, kuhu viidi 44% toodangust. Järgnesid Soome (21%) ning Leedu (18%). Läti viidi peamiselt valmistoodangut (vorstid jms tooted), Soome peamiselt värsket, jahutatud või külmutatud liha. Kõige rohkem kasvas rupskite ja veiseliha eksport – vastavalt 77% ja 40% võrra.

Joogitööstuse kasv muutus 2015. aastal languseks ning müük kahanes aastases võrdluses 10%. Langust vedasid peamiselt välisurud, kuhu müüdi aasta varasemaga võrreldes ligi viiendiku jagu vähem toodangut. Müük vähenes ka kodumaisel turul 6% võrra. Samal ajal kahanes püsivhindades arvestatav tootmismahud koguni 10%. Tootmismahude langus oli suurem aasta esimeses kahes kvartalis (vastavalt -17,8% ja -13,9%), teisel

poolel oli näha mahtude kahanemist, kuid väiksemates mastaapides. Tootmismahude ebaühtlust põhjustab jookide tootmises peamiselt riiklik aktsiisipoliitika. Enne aktsiisitõusu on edasimüüjate poolt suur nõudlus, et laovarused kasvatada ning seetõttu toodetakse laod pilgeni täis ning järgnevatel kuudel seetõttu tootmismahud langevad. 2015. aasta tootmismahude ebaühtluses kajastub nii eelmise aasta kui ka 2016. aasta aktsiisitõus, mistõttu olid aasta esimesel poolel tootmismahud sektoris tagasihoidlikud ning aasta teises pooles tootmine suurenes. Kokku eksporditi joogitööstuses 37,3 miljoni euro eest ning suurimaks sihtturuks oli jätkuvalt Läti, kuhu müük küll langes aastaga ligi 20% võrra. Teine sihtturg oli Soome, kuhu müük vähenes aastaga 7%. Ekspordi vähenemisega muutus ka kaupade struktuur. Eestis toodetud linnaseõlle ekspordikäive vähenes võrreldes eelmise aastaga ligi poole võrra ning kui varasemalt andis õlle eksport ligikaudu poole ekspordikäibest, siis 2015. aastal kahanes see kolmandikuni. Ligikaudu sama palju eksporditi ka kanget alkoholi ning siidri osakaal joogitööstuse ekspordikäibes kasvas neljandikuni. Efektiivsusnäitajad jookide tootmises tegid läbi languse, kasum kukkus ligi kolmandiku võrra ning tööviljakus vähenes 11% võrra.

Pagari- ja makarontoodete valmistajatele osutus 2015. aasta mõõdukalt edukaks. Kui toiduainetööstuse eksport tervikuna vähenes, siis pagaritööstus suutis toodangu väljavedu 3% suurendada. Olgugi et eksport näitas väikest kasvunumbrit, vähenes kogumüük 5% võrra, mida mõjutas eelkõige suurtootja Fazeri otsus tootmine Eestis lõpetada. Olenemata ekspordi väiksest kasvust 2015. aastal on pagaritööstus selgelt ekspordile orienteeritud – pea kolmandik toodangust eksporditi. Hõivatute arv sektoris tõusis aastaga 11% võrra ning tööjõukulud suurenesid 16%. Kulud kasvasid kiiremini kui müügitulu, mis tõi kaasa lisandväärtuse vähenemise 9% võrra ning tööviljakus töötaja kohta langes 2015. aastal 18%.

Kalatööstuse müük suurenes 2015. aastal enam kui 3% võrra. Müügikasv tuli eksporditurgudel, eksport kasvas aastaga 8,5%. Koduturul müüdüd kalatööstuse müük kahanes 11% võtta. Kokku moodustab müük välisurgudel enam kui kolmveerandi sektori müügist ning see osakaal on viimastel aastatel järjest

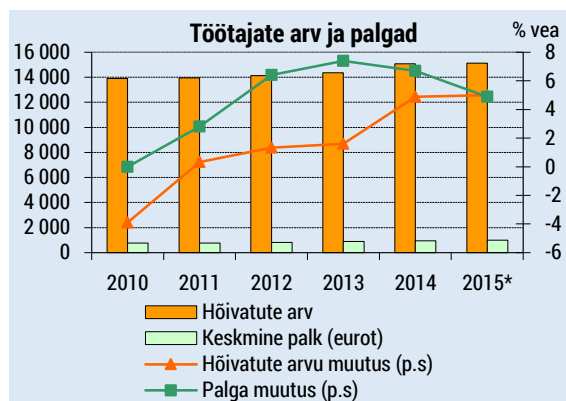
suurenenud. Antud trend on ka mõnevõrra oodatud, kuna kokku püütakse Eestis kala enam kui neli korda rohkem kui siseriiklikult tarbitakse. 2015. aastal alustati arutelu Paldiskisse kalakomponentide tehase loomise üle suurendamiseks ekspordis lisandväärtust. Tehases oleks võimalik töödelda kalast, mis toidulauale ei kõlba, loomasööta. Täna veetakse kehvema kvaliteediga kala Taani kalajahutehastesse ümbertöötlemisele. Kalatööstuse suurimad ekspordipartnerid on Soome, kuhu viidi 19% kalatööstuse ekspordist, Saksamaa 12%, Rootsi 10% ja Ukraina 9%. Eelneva aastaga võrreldes suurenes kõige enam eksport Läti (40%) ja Rootsi (20%). Ootuspäraselt vähenes kalatoodete eksport kõige rohkem Venemaale (72%).

Hõive suurenes toiduainete ja jookide tootmises 2015. aastal 5% võrra. Hõive kasvas kõigis alamsektorites, välja arvatud puu- ja köögivilja töötlemises ja säilitamises ning valmis loomasööda tootmises, kus toimus vastavalt 6% ja 11% vähenemine. Keskmise palga kasv oli toiduainetööstuses Eesti keskmisest veidi aeglasem ja palk jäi keskmisest endiselt madalamaks. Keskmist palka tõmbavad alla toiduainete tootjad. Jookide tootmises on palk Eesti keskmisest 1,3 korda kõrgem.

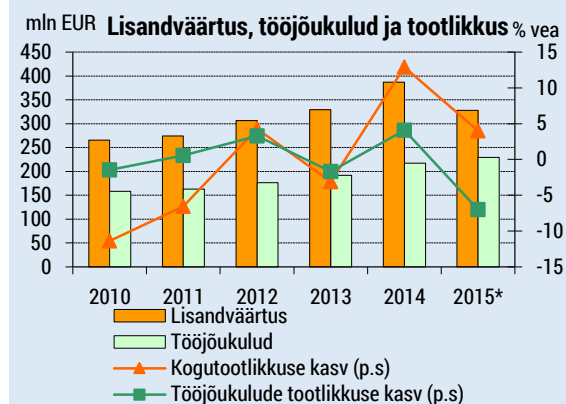
Toiduaine- ja joogitööstuse investeerimisjulgus on paranemas, seda seletab soodne investeerimiskliima ja madalad intressid. Toiduainete ja jookide tootjad investeerisid põhivarasse esialgsete andmete põhjal 2015. aastal ligi veerandi võrra rohkem kui aasta varem. Kasv tuli toiduainete tootjate investeringutest materiaalsesse põhivarasse, mis suurenesid võrreldes eelmise aastaga ligi kolmandiku võrra. Jookide tootjad investeerisid põhivarasse 4% võrra vähem kui aasta varem. Enam kui pool investeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse. Suuremateks investeerijateks olid piima, liha ja jookide tootjad, kes tegid kokku enam kui poole kogu sektori investeringutest. Protsentuaalselt kasvasid enim kalatööstuse investeringud (54%).

Eesti Konjunktuuriinstituudi 2015. aasta lõpul läbi viidud tööstusettevõtete küsitlusest selgus, et kindlustunde indikaator, mis

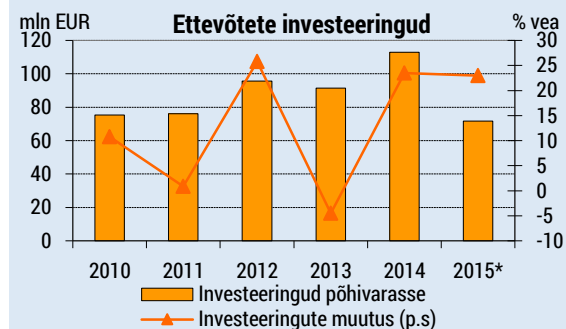
koondab ettevõtete toodangu prognoosi, üldnõudluse ja valmistoodete varu hinnanguid, oli negatiivne. Toiduainete ja jookide tootmisega tegelevatel ettevõtetel oli indeks eelneva aastaga veidi tõusnud, mis tähendab, et 2015. aasta lõpus suhtusid toiduainete ja jookide töösturid tulevikuväljavaadetes pigem positiivsemalt kui aasta varem. Indeksi tõus tulenes jookide tootjatest, kes eristusid ülejäänud ettevõtjatest positiivselt – kindlustunde oli kõrgem, kuna oodati nii toodangumahtude suurenemist kui ka hindade tõusu (peamiselt aktsiisitõusust tulenevalt).

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

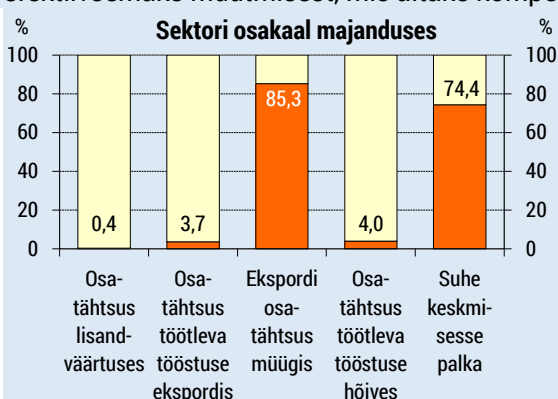
Allikas: Statistikaamet

Tekstiilitootmine

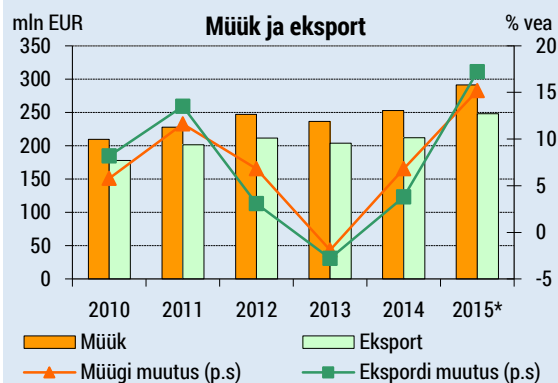
Eesti tekstiilitööstus on peamiselt ekspordile suunatud tööstusharu, mis hõlmab enam kui 230 ettevõtet. Viimastel aastatel on sektori struktuur teinud läbi tugeva muutuse – kümne aastaga on hõivatute arv kahanenud enam kui kaks korda, kuid müügitulu on märkimisväärselt suurenenud.

Suuri tekstiilitööstuse ettevõtteid on mitmel pool Eestis. Suurim valmistekstiiltoodete tootja on AS Wendre Pärnumaal. Kodutekstiiltootjatest on suurimad AS Mivar-Viva ja AS Toom Tekstiil Viljandimaal ja Hilding Anders Baltic AS Harjumaal, vaipu ja vaipkatteid toodab Harjumaal AS MISTRA-Autex ja Pärnumaal OÜ Valley. Suurim tekstiili viimistleja on Qualitex AS Pärnumaal ning suurim nõõri, köie ja võrgulina tootja on Saare Frydendahl OÜ Saaremaal.

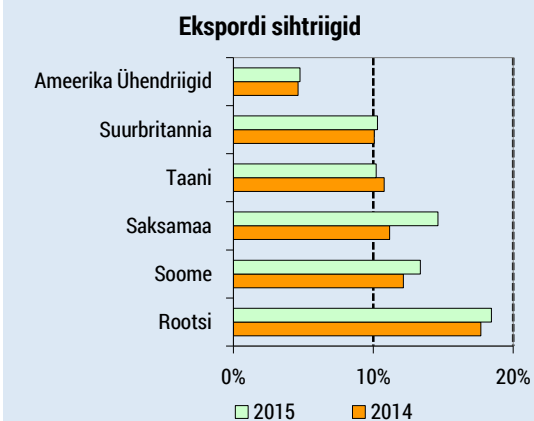
Eesti tekstiilitööstuse mahust annab olulise osa tekkide ja patjade tootmine, mis on peamiselt koondunud Pärnusse ja Viljandisse. Kuigi sektori ettevõtete arv on märkimisväärne, moodustab rohkem kui veerandi sektori müügitulust üks ettevõte. Edaspidine areng sõltub jätkuvalt protsesside efektiivsemaks muutmisest, mis aitaks kompenseerida tööjõu kallinemist.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Tekstiilitööstuse tootmismahud suurenes 2015. aastal püsivhindades enam kui kümnendiku võrra. Peamiseks mõjutajaks oli kiire müügi kasv välisurgudel, kuhu müüdi aasta varasemaga võrreldes ligi viiendiku võrra rohkem toodangut. Koduturu osakaal on sektori müügis 15% ning müügi mahud kasvas mõne protsendi võrra.

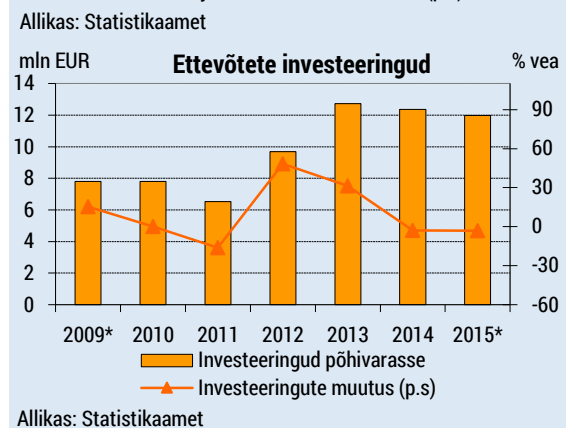
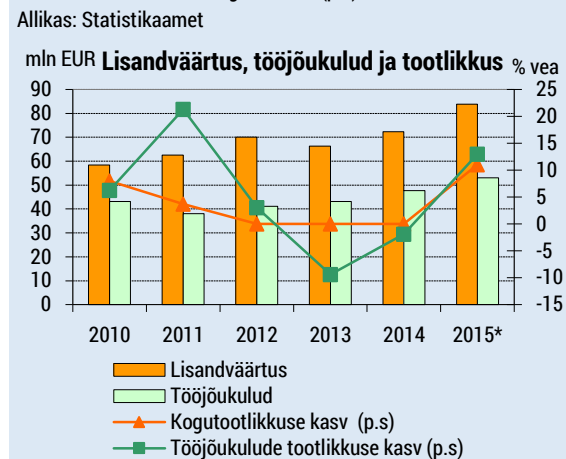
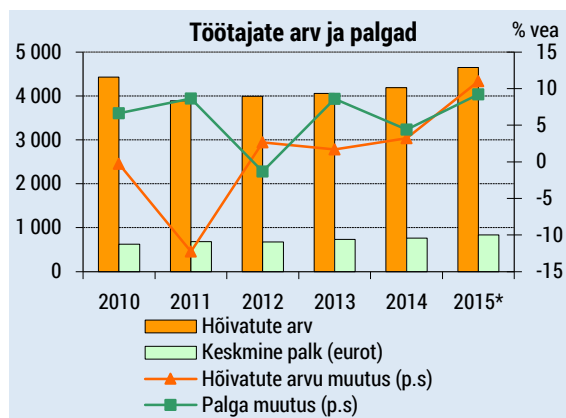
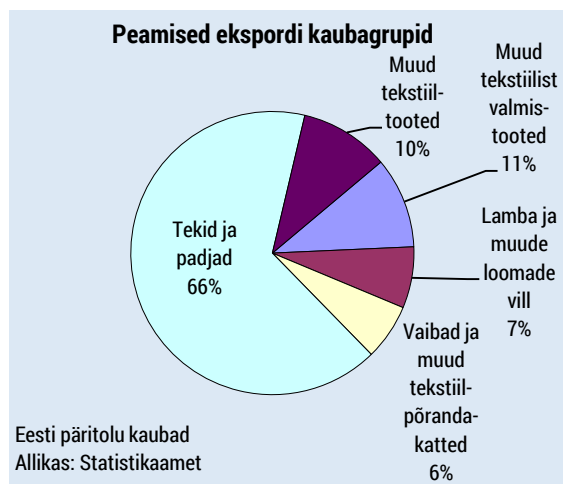
Eesti tekstiilitööstuse areng on sõltunud peamiselt konkurentsivõimest välisurgudel. Ekspordi osatähtsus tekstiilitööstuse toodangu müügis on olnud kõrge ja 2015. aastal tõusis see 85%-ni. Tootmine on tugevalt kontsentreeritud ning sektori suurima ettevõtte käive on umbes kolm korda suurem kui suuruselt järgmisel ettevõttel.

Tekstiilitööstuse ettevõtted ekspordisid 2015. aastal kokku 244 miljoni euro eest, mida oli 16% rohkem kui aasta varem. 2015. aastal muutus varasem trend ning jälle hakkas suurenema Põhja-Euroopa osatähtsus. Müük nii Soome kui Rootsi kasvas enam kui viiendiku võrra, seda peamiselt tänu tugevale tekkide ja patjade ekspordile. Positiivne on tugev kasv Saksamaa suunal, kuna tegu on Euroopa suurima turuga, kus kasvupotentsiaal on väga suur. Kaubagrupidest suurenes tekkide-patjade müük aastaga 12%, andes olulise panuse kogukasvu, kuna antud kaubagrupp annab pea kaks kolmandikku kogu sektori ekspordist. Lisaks näitas kiiret kasvu taftingpõrandakatete eksport, mis suurenes aastaga veerandi võrra, jõudes 7%-ni kogu sektori ekspordist.

Töötajate arv tekstiilitööstuses tõusis 2015. aastal 11% võrra. Seejuures oli palgakasv Eesti keskmisest ligi kaks korda kiirem, ulatudes 9,2%-ni. Seetõttu tekstiilitööstuse mahajäämus Eesti keskmisest palgast mõnevõrra vähenes. Tööviljakuse näitajad kasvasid tekstiilitööstuses keskmisest oluliselt kiiremini ning kokkuvõttes moodustas lisandväärtus hõivatatu kohta 2015. aastal Eesti keskmisest 86%. Seejuures kümme aastat tagasi oli tööviljakuse vahe Eesti keskmisega rohkem kui kahekordne. Lisandväärtuse kasvu taga oli tugev kasumi kasv sektori ettevõtetel, mis ületas tunduvalt tööjõukulude kasvu.

Investeeringute maht tekstiilitööstuses 2015. aastal mõnevõrra kahanes, jäädes paari protsendi võrra aasta varasemast väiksemaks. Aastaga kasvasid oluliselt investeeringud ehitiste rekonstrueerimisse ja ehitamisse, samuti suurenes ehitiste soetamine. Investeeringud masinatesse ja seadmetesse jäid aastatagusega võrreldes mõne protsendi võrra väiksemaks, andes sellegipoolest enam kui poole kõigist investeeringutest.

Tekstiilitööstuse ettevõtete hinnangud olid 2016. aasta algul mõnevõrra negatiivsemad kui aasta varem. Tunduvalt nõrgemad olid ettevõtete hinnangud toodangu mahu kasvule järgnevatel kuudel, samas eksporttellimusi oli veidi rohkem kui aasta tagasi. Tootmisvõimsustest oli rakendatud 63,9%, mida oli 7,4% aasta varasemast vähem.

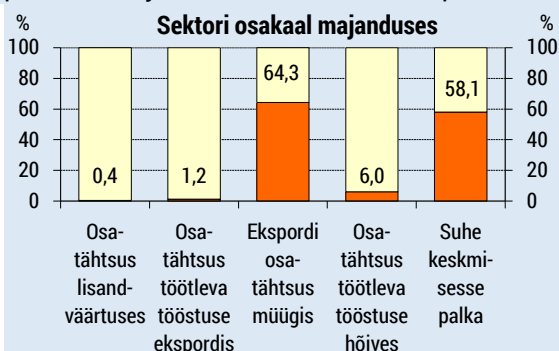

Rõivatootmine

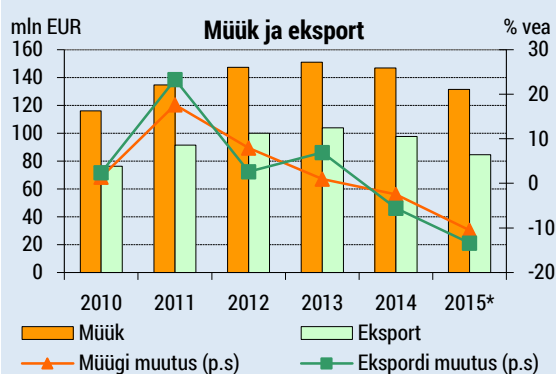
Rõivatööstuses tegutseb Eestis ligi 500 ettevõtet ning sektor pakub tööd enam kui 6000 inimesele. Kuigi palgakulude tasemel on sektorile oluline mõju, on viimastel aastatel hõive püsinud stabiilsena ning ettevõtete arv pigem kasvanud. Samas on tiheda konkurentsi survele sektori müük nii sise- kui ka välisurgudel hakanud langema.

Suuremad rõivatööstuse ettevõtted on tööriivaste tootjad OÜ PVMP-Elektika Haapsalus ja AS SVARMIL Ida-Virumaal, AS Protex Balti, AS Baltika, lasteriivaste tootja OÜ Lenne ja alusrõivaste tootja Miss Mary Production OÜ Tallinnas ning Tartu ettevõtte AS Sangar.

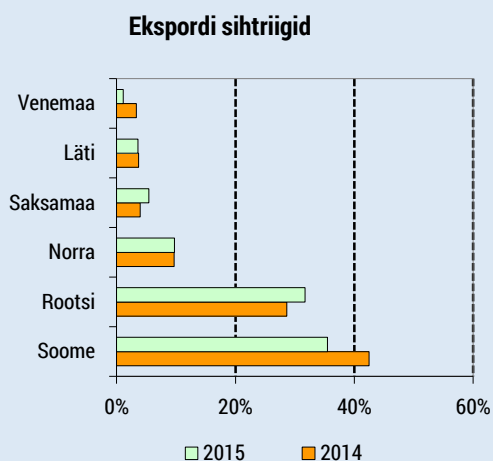
Rõivatootmises on järgnevatel aastatel edu aluseks võime arendada kodumaiseid kaubamärke ja leida neile uusi turge. Allhankes me Aasia riikidega võistelda ei suuda ning viimaste aastate tugev palgasurve on selles valdkonnas sektori võimalusi veelgi vähendanud. Samas on Eesti tootjate eelis paindlikkus ja lähedus suurele Euroopa Liidu turule, mida tuleks rohkem kasutada.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Välisurgude nõrkuse tõttu osutus 2015. aasta rõivatööstusele kehvapoolseks. Müüginahud kahanesid kümnendiku võrra ja eksport enam kui 13%. Tugev sisetarbimine aitas koduturule müüdavat mahtu suurendada 2,5%.

Rõivatööstuse keerulised ajad paistavad hästi välja müügi dünaamikas, mis on paljude teiste tööstussektoritega võrreldes oluliselt kehvem. Viimastel aastatel on sektori konkurentsivõimet pärssinud üldine kiire palgatõus, mis on kulud üles viinud ning vähendanud ettevõtete kasumeid. Seetõttu on lähiaastatel oodata sektoris restruktureerimist. Odavam tootmine kas lõpeb üldse või liigub Aasiasse. Eestisse jääb pigem tootmine, mida saab teha maksimaalselt mehhaniseeritult või mis nõuab kiiret reageerimist.

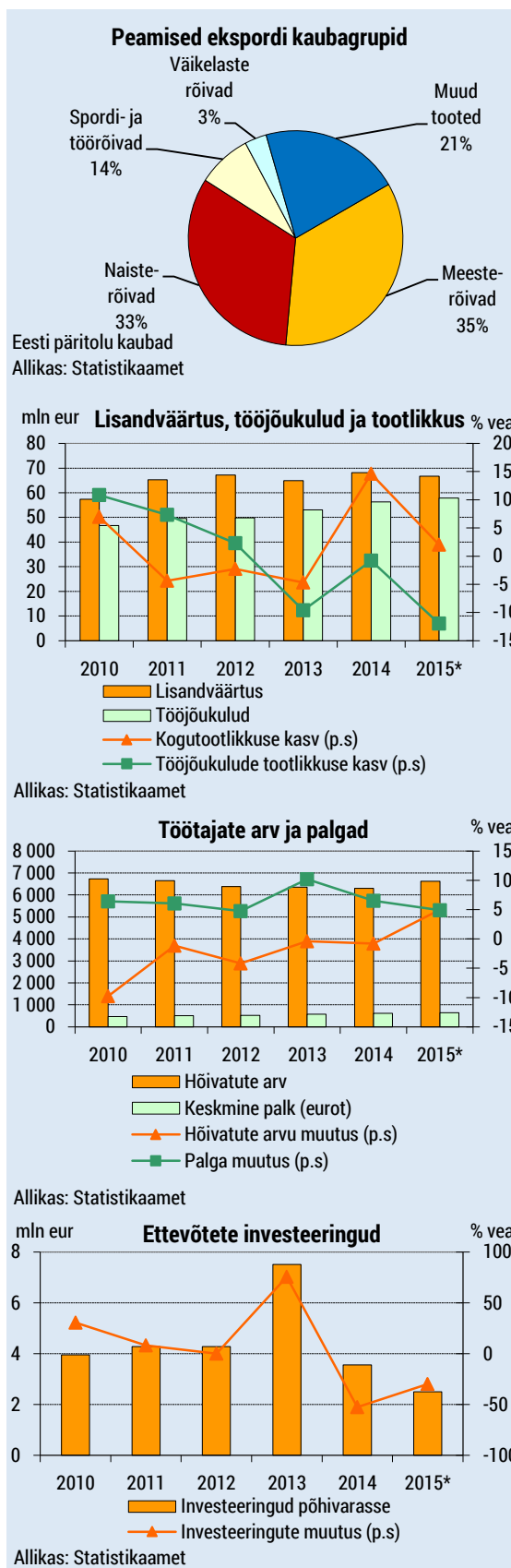
Ekspord on rõivatööstusele küllaltki oluline, moodustades enam kui kaks kolmandikku müügist. Seetõttu on viimased kaks aastat järjest langenud ekspordimaht mõjutanud negatiivselt kogu sektori tulemusi. 2015. aastal kahanes müük kuuest suuremast sihtturust viiel. Eriti tugev oli langus Venemaa suunal, kus rubla nõrkuse ning keeruliste poliitiliste olude tõttu kahanes eksport üle 70%. Nõrk seis iseloomustab tervet SRÜ suunda, kuna Ukraina suunal kukkus eksport samuti ligi poole võrra. Positiivse poole pealt võib välja tuua 17% müügikasvu Saksamaa suunal, kuna edu Euroopa suurimal turul näitab sektori potentsiaali. Suurematel lähiturudel langes müük Soomes veidi enam kui veerandi võrra ning Rootsis 5%.

Suurematest kaubagrupidest langes meesterõivaste eksport kümnendiku võrra ja naisterõivaste oma 13%. Samuti jätkus langustrend töö- ja spordirõivaste segmendis, mis oli ka varasematel aastatel nõrk olnud ning 2015. aastal vähenes veel ligi kümnendiku võrra.

Rõivatööstuses kasvas 2015. aastal palk aeglasemalt kui Eestis keskmiselt, mistõttu suur mahajäämus keskmisest suurenes veelgi. Kui see vahe vähenema ei hakka, jätkuvad sektoris probleemid tööjõu kättesaadavusega ka tulevikus. Palgakasv ja müügi vähenemine tekitas surve ettevõtete kasumile ning lisandväärtus hõivatu kohta langes. Seejuures on rõivatööstuse lisandväärtus vaevalt pool ettevõtlussektori keskmisest, olles üks kõige väiksema tootlikkusega sektoreid Eestis.

Investeeringud põhivarasse langesid rõivatööstuses esialgsetel andmetel aastaga enam kui veerandi võrra. Languse põhjustas investeeringute vähenemine masinatesse ja seadmetesse, mida osteti pea kaks korda vähem kui aasta varem. Ainukese investeeringute liigina olid kasvus IT-investeeringud, mis suurenesid aastaga veidi enam kui veerandi võrra, moodustades kogu investeeringutest kümnendiku.

Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitlused rõivatööstuse ettevõtete hinnangud olid 2016. aasta kevadel lähituleviku suhtes oluliselt positiivsemad kui aasta varem. Pooltel küsitlused ettevõtetest oli viimaste kuude toodang suurem kui aasta varem ning veerandil oli rohkem tellimusi kui aasta varem. Seejuures oli tootmisvõimsustest rakendatud üle 80%, mis on kõrgem kui Eesti tööstusettevõtete pikaajaline keskmine.

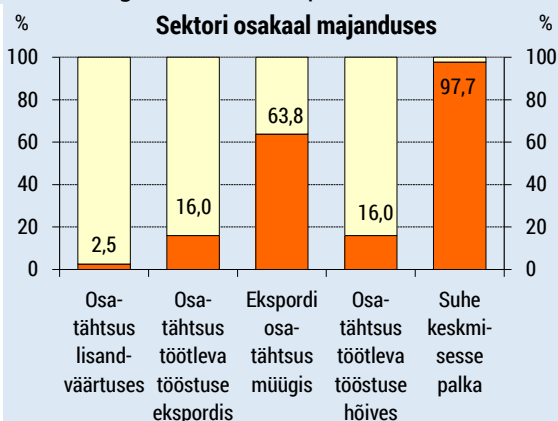

Puidutöötlemine

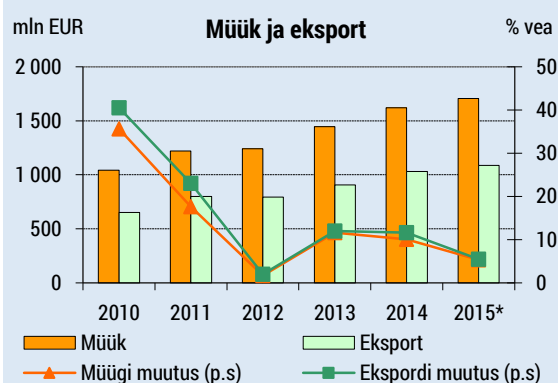
Puit on põlevkivi kõrval üheks olulisemaks loodusressursiks Eestis ning annab olulise panuse väliskaubandusbilansi tasakaalustamisse. Puidutööstus on üks Eesti suuremaid tööstusharusid. Puidutöötlemise ja puittoodete tootmisega tegeleb rohkem kui tuhat ettevõtet, kus on hõivatud enam kui 16 000 inimest. Sektori suuremad ettevõtted omavad kaasaegset tehnoloogiat ning on hea konkurentsivõimega nii kodu- kui ka välisurgudel. Samuti ollakse olulised tööandjad maapiirkondades, ergutades Eesti regionaalarengut ning majandust väljaspool pealinna.

Puidutööstuse toodete valik on lai, alustades saematerjali tootmisest ja töötlemisest ning lõpetades puitmajade, akende ja uste valmistamisega. Enim sektori töötajaid on hõivatud puidust uksi ja aknaid tootvas JELD-WEN Eesti AS-is, sae- ja hõövelmaterjali ning liimpuittalaseid tootvas Stora Enso AS-is ning parketti, pakendeid ja kaablitrümleid tootvas AS-is Technomar & Adrem. Teiste suuremate ettevõtetena võib veel välja tuua puidust uste, akende, aknaluukide ja nende raamide tootmisega tegeleva AS-i Viljandi Aken ja Uks ning spooni- ja vineeritootjad UPM-Kymmene Otepää AS ja Balti Spoon AS. Puitlaastplaati toodab Repo Vabrikud AS ja puitkiudplaati Skano Group AS. Käibe poolest võib veel välja tuua Võrumaal saematerjali tootva AS-i Toftan ja aiamaju tootvad AS Palmako ja OÜ Harmet.

Puidutööstuse konkurentsivõime on Eesti majanduse jaoks äärmiselt oluline. Kodumaist ressursi väärindava sektorina jäetakse ekspordist tekkinud lisandväärtus suuresti Eestisse. Positiivne on, et puidutööstus on viimastel aastatel laiendanud tooteportfelli ning kasvatanud oma rahvusvahelist konkurentsivõimet. Heaks näiteks on kokkupandavad puitehitised, kus Eesti on tõusnud maailmas kolme kõige suurema eksportööri hulka koos USA ja Hiinaga. Euroopas ollakse seejuures suurimad.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aastal vähenesid puidutööstuses nii tootmise kui ka ekspordi kasvu kiirused, kuid sellegipoolest oli kasv Eesti tööstuse keskmisest kiirem. Müük kasvas sarnases tempos nii sise- kui ka välisurul.

Puidutööstus on üks Eesti tööstuse lipulaevadest. Enam kui miljardi eurone ekspordimaht ja ettevõtlussektori keskmisest kõrgem lisandväärtus räägivad enda eest. Samas looduskaitsealade levik ning võimaliku aastase raiemahu ülemise piirini jõudmine võib kaugemas tulevikus tähendada sektorile tooraine puudust. Kuigi alati on võimalus toorainet importida, tähendab see ikkagi suuremaid transpordikuluseid ning konkurentsivõime langust. Seetõttu saab edaspidi oluliseks sektori võime kohalikku toorainet veelgi suuremas ulatuses väärindada.

2015. aastal muutus tooraine puidutööstusele odavamaks, kuna puiduhinnad langesid. See oli ka üheks põhjuseks, miks sektori tootjahinnad langesid aastaga ligi 3%. Samas hinnalangus iseloomustas ka teisi sisendeid, nagu kütus ja elekter, mis olid samuti aastatagusest odavamad. Puiduliikidest odavnes Riigimetsa Majandamise Keskuse

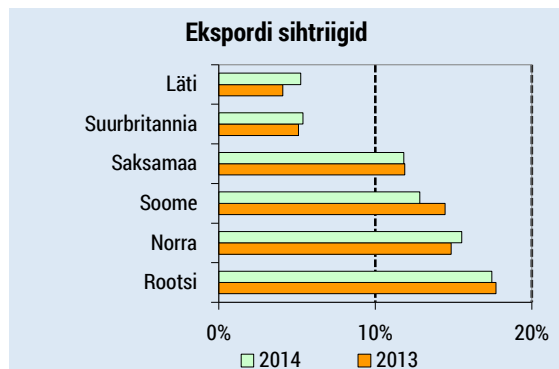
vahelao hinnastatistika järgi kõige rohkem männipaberipuit ja kuusepaberipuit vastavalt 22% ja 19%. Selle üheks põhjuseks oli nõrk välisnõudlus, kuna Eestis olevad paberivabrikud ei suuda neile puuliikidele piisavalt nõudlust tekitada. Samas haavapaberipuit, mis suuremalt jaolt kodumaal ära kasutatakse, kallines 3% võrra. Puidutööstuse peamistest sisenditest odavnes männipalk 4% ja kuusepalk 8%. Spoonitööstuse jaoks olulise kasepaku hind jäi aastaga muutumatuks. Kõigi puuliikide keskmine odavnemine ulatus 7%ni.

2015. aastal palgakasv puidutööstuses mõnevõrra aeglustus, jäädes Eesti keskmisele tasemele. Kokku kasvasid palgad sektoris aasta varasemaga võrreldes 5,8%. Tööjõukulude kiire kasv tõi omakorda kaasa tööjõukuludega seotud efektiivsusnäitajate kahanemise. Kuigi lisandväärtus hõivatu kohta mõne protsendi võrra kasvas, siis töökulude tootlikkus langes kümnendiku ulatuses. Samuti kahanes aasta varasemaga võrreldes ettevõtete kasum.

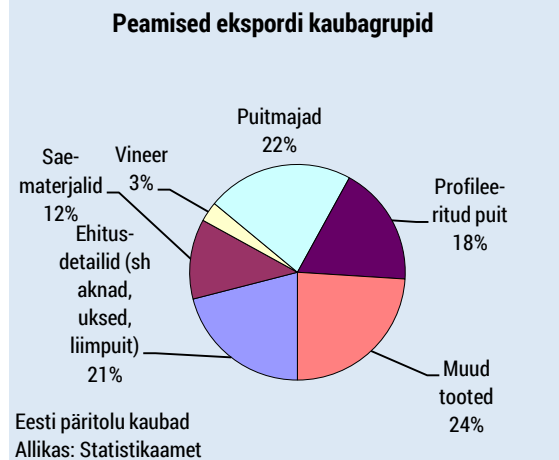
Eesti puidutööstuse jaoks on kogu aeg olulisel kohal olnud eksport, mis moodustab ligi kaks kolmandikku müügist, ulatudes 1,1 miljardi euroni. Sektori ekspordigeograafia on väga lai ning 2015. aastal oli ekspordikäive olemas 91 erineva riigiga, lisaks veel määratlemata piirkonnad. Peamisteks ekspordipartneriteks olid 2015. aastal Rootsi, Norra ja Soome, kuhu läks enam kui 40%. Oluliseks mõjutajaks on siin puitmajade eksport, mis annab olulise osa mahust just Norra suunal. Seejuures suurematest turgudest kasvas müük vaid Rootsis, suurendes aastaga 8% võrra. Norrassa ja Soome müüdi aastatagusega võrreldes 12% vähem. Aasia suunal kasvas eksport Jaapanisse 5%, kuid Hiina suunal toimus 13%line vähenemine. Kiire kasv jätkust Läti suunal, kuhu eksport kasvas aastaga 6%. Jätakuvalt on nõrgad SRÜ riigid. Venemaale kukkus müük poole võrra ning Ukrainasse veerandi võrra.

Suurematest kaubagrupidest jätkas jõudsat kasvu puitmajade segment, kus eksport kasvas aastaga 11% võrra ning mille peamiseks sihtturuks oli endiselt Norra. Kokku müüdi kokkupandavaid puitmaju 264 miljoni euro eest, millega Eesti hoidis Euroopas antud

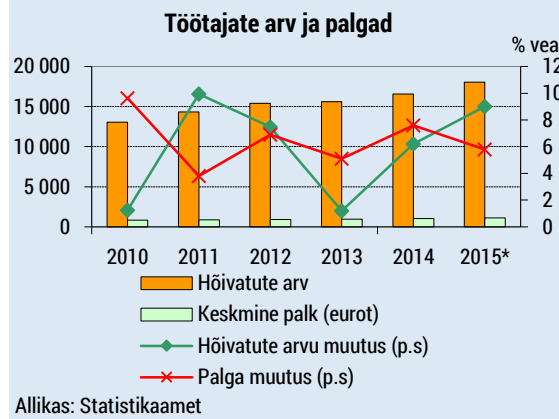
segmentis suurima eksportööri tiitlit. Kokku müüdi Norrassa 75 miljoni euro eest maju ning aasta varasemaga võrreldes oli seda 20% vähem. Seejuures Rootsi müüdi enam kui kaks korda rohkem maju kokku 57 miljoni euro eest. Lisaks olid antud segmentis kasvavad turud Saksamaa, Prantsusmaa ja Suurbritannia. Puitmajadega samas mahus ekspordib Eesti ehitusdetailide (aknad, ukсед, liimpuit jne) ning nende eksport suurenes aastaga 2%. Suuremateks sihtturgudeks antud kaubagrupile on Skandinaavia maad.

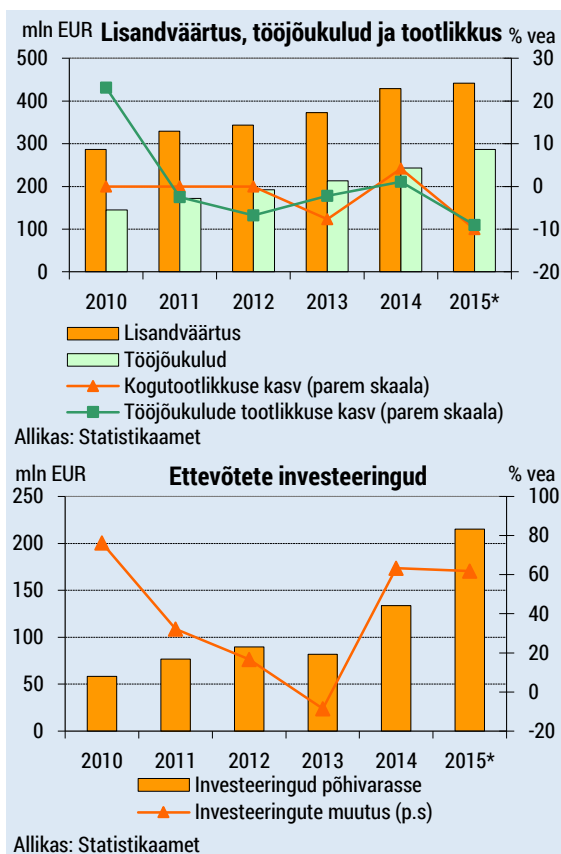
Allikas: Statistikaamet

Eesti päritolu kaubad
Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

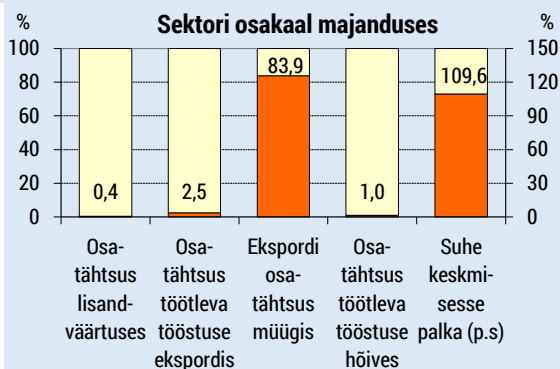
Esialgsetel andmetel suurenesid puidutööstuse investeeringud 2015. aastal 62% võrra. Samas on antud sektoris lõplike andmete saabumisel mitmel juhul investeeringute mahte oluliselt korrigeeritud, mistõttu võivad lõplikud andmed siintoodutest oluliselt erineda. Esialgsetel andmetel suurenes ehitiste ehitamine ja renoveerimine enam kui poolteist korda ning samuti iseloomustas kiire kasv masinatesse ja seadmetesse tehtavaid investeeringuid. Tootmisvõimsuste rakendatuse tase püsis sektoris 85% juures, mis oli aasta varasemaga samal tasemel, kuid pikaajalisest keskmisest kõrgem ning viitab võimalikule keskmisest kõrgemale investeeringute tasemele ka tulevikus.

Eesti Konjunkturiinstituudi küsitletud ettevõtjate ootused olid 2016. aasta kevadel võrreldes aasta varasemaga veidi positiivsemad. Rohkem kui pool küsitletud ettevõtetest ootas järgnevatel kuudel toodangumahu kasvu ning olemasolevad tellimused tagasid töö 25% pikemaks ajaks kui aasta varem.

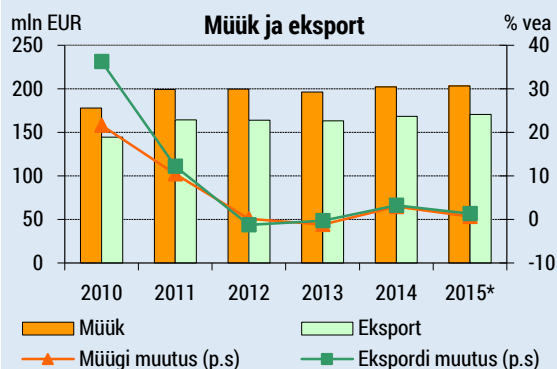
Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine

Paberitööstus on Eesti majanduses pikkade traditsioonidega ning suhteliselt konsolideeritud tööstusharu. Eestis on ligi 60 paberi, tselluloosi või paberist toodete tootmisega tegelevat ettevõtet, mis annavad tööd ca 1400 inimesele. Kõrge automatiseerituse tase ning kaasaegne tehnoloogia on muutnud paberimassi tootmise Eesti üheks kõrgeima tootlikkusega sektoriks.

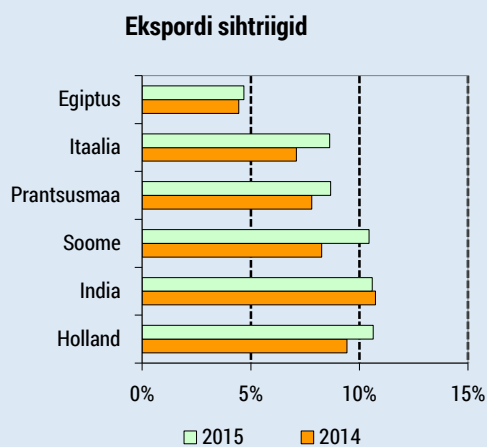
Sektori peamisteks tegijateks on Eestis kaks ettevõtet: 2015. aastal 78 miljonit eurot käivet teinud puitmassi tootja AS Estonian Cell ja veidi väiksema käibega paberi ja papi valmistaja Horizon Tselluloosi ja Paberi AS. Kokku annavad nad üle kahe kolmandiku sektori müügitulust. Viimastel aastatel on sektorit iseloomustanud mahukad investeringud nii energiaefektiivsuse kui ka keskkonناسäästlikkuse kasvatamisse.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aastal jätkasid paberitööstuses müügitulude tõusu, suurenedes 0,6% võrra. Kasvullikaks oli peamiselt eksport, koduturg käitus mõnevõrra nõrgemana.

Hoolimata tihedast konkurentsist võib 2015. aastat paberitööstuse jaoks pidada küllaltki heaks. Horizonsi majandusaasta aruanne ei olnud ülevaate kirjutamise ajaks veel kättesaadav, kuid Estonian Celli jaoks oli 2015. aasta edukas. Tootmismahud kasvas 2% 169 000 tonnini. Seejuures aitasid toodangu kõrged maailmaturu hinnad suurendada kasumit 2,8 miljoni euron. Lisaks headele hindadele on kasumi kasvu panustanud efektiivsuse kasv, kuhu Estonian Cell on viimastel aastatel palju investeerinud. Näiteks asendati 2015. aastal uue biogaasijaama käivitamisega 5 miljonit kuupmeetrit sisseostetavat gaasi enda toodetud biogaasiga.

Teise suure sektori ettevõtte Horizonsi peamiseks tooteks on kotijõupaber, mida müüakse kõikjale üle maailma. Ettevõttele on edu taganud spetsialiseerumine pakkepaberile, mille nõudlust on suurendanud üha kasvav *online*-kaubandus.

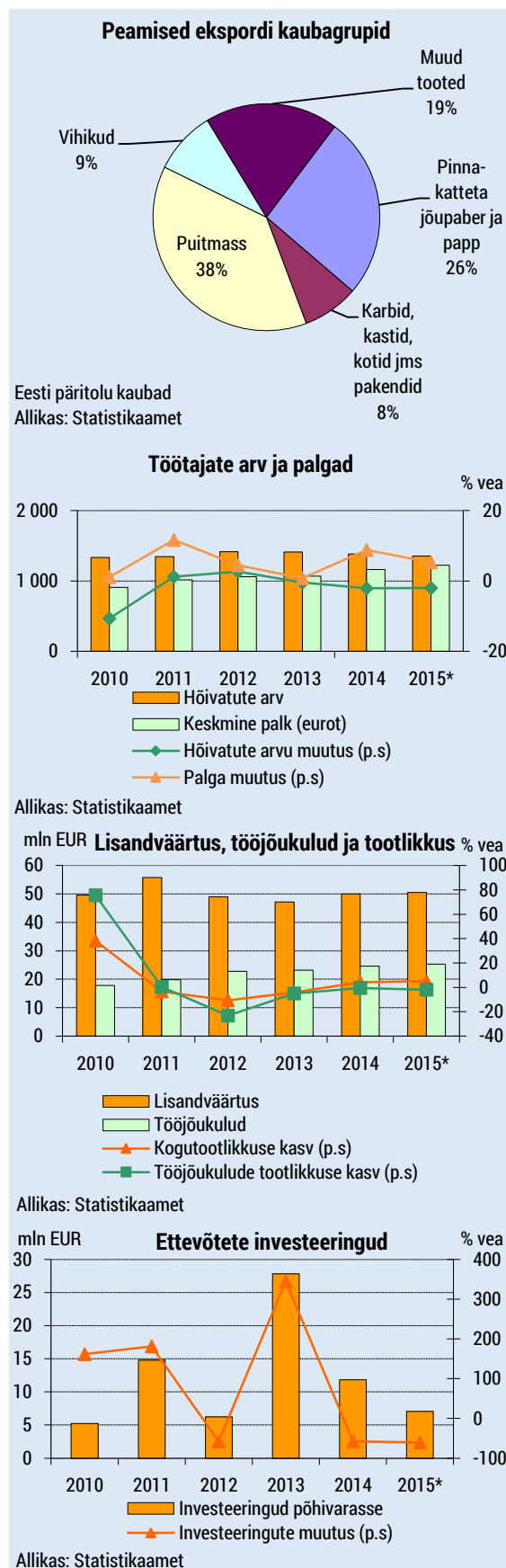
Paberitööstuse toodangust läheb 84% ekspordiks. Suuremad ekspordi sihtriigid tulenevad paljuski Estonian Celli tegutsemisest, kuna ettevõtte eksport moodustab ca 40% kogu haru ekspordist. Suurimaks ekspordituruks tõusis India asemel Holland ning peamiseks põhjuseks oli puidutselluloosi ekspordi suurenemine. Ligi kolmandiku paberitööstuse väljaveost moodustas peamiselt Horizon Tselluloosi ja Paberi AS-i toodetav pinnakatteta jõupaber ja papp, mille eksport jätkas kahanemist,

vähenedes aastaga 3%, ning peamisteks sihtturgudeks olid Egiptus ja Itaalia. Kui müük Egiptusesse ja Itaaliasse püsis aasta varasemal tasemel, siis suurem vähenemine tuli Poola ja Hollandi suunalt

2015. aastal kasvasid palgad paberitööstuses Eesti keskmisega küllaltki sarnases tempos, suurenedes 5,3%. Aasta varem oli paberitööstuses tööstuse kõige kiirem palgakasv. Kuigi sektori suurim ettevõtte kasvatas kasumit, siis sektori keskmine kasum kahanes aastaga 3%. Samuti muutusid halvemuse poole tööjõukuludega seotud suhtarvud. Üldine tootlikkus aga kasvas ning töoviljakus hõivatute kohta oli aasta varasemast 4% suurem ning kogutootlikkus kasvas 5%.

Paberitööstuse investeeringud sõltuvad suuresti kahe sektori suurima ettevõtte tegevusest. Seetõttu võib mõni üksik suurem investeering üldnumbreid oluliselt mõjutada. Samuti mõjutab infot andmete laekumise aeg. Esialgsetel andmetel olid 2015. aastal sektori investeeringud aasta varaemast väiksemad. Seda peamiselt masinate ja seadmete tõttu, kuhu suundus ligi 90% kogu investeeringutest.

2016. aasta kevadel Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt küsitletud paberitööstuse ettevõtted olid tuleviku suhtes mõnevõrra negatiivsemalt meelestatud kui aasta varem. Vähem oli eksporttellimusi ning veerand ettevõtetest pidas olemasolevaid valmistoodete varusid liiga suureks. Samuti peeti tõenäoliseks tööjõu vähendamist.

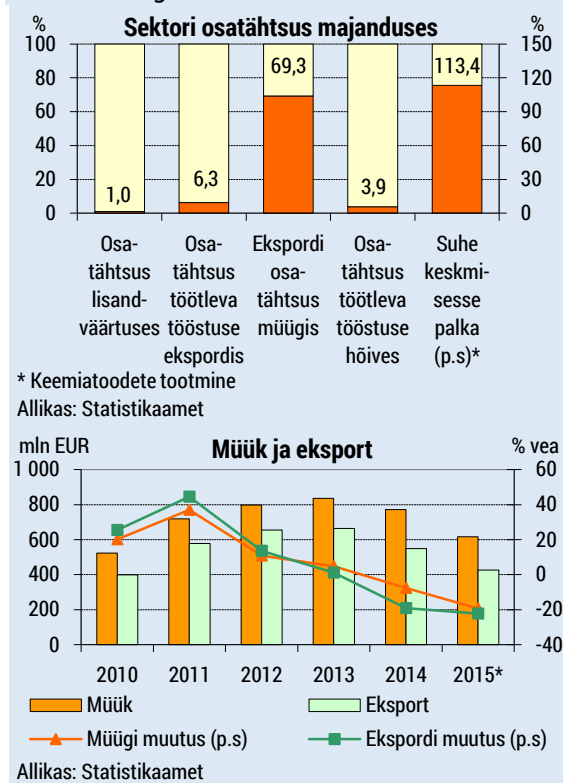

Keemiatööstus

Eesti keemiatööstuse ainulaadseks osaks on põlevkivil põhinev tööstus, suurema osa sektorist moodustavad siiski teised allharud, näiteks ehitus- või tarbekeemia. Kõige väiksem allharu (mõnesaja töötajaga) on farmaatsiatööstus. Keemiatööstus on kapitalimahukas tegevusala, tootmismahu kasv pole kaasa toonud olulist töökohtade arvu suurenemist. Tootlikkuse kasvule vaatamata on mahajäämus arenenud riikidest siiski veel märkimisväärne.

Eestis tegutseb sadakond keemiatööstuse ettevõtet. Keemiatööstusest üle poole asub Ida-Virumaal, ligi kolmandik töötajaid töötab Tallinnas ja Harjumaal. Suuremateks keemiatööstuse ettevõteteks on VKG Oil AS, Kiviõli Keemiatööstuse OÜ ja Eesti Energia Õlitööstus AS (põlevkiviõli tootmine), Akzo Nobel Baltics AS, AS Tikkurila ja AS Eskaro (värvid ja lakid), Molycorp Silmet AS (haruldased metallid), AS Novotrade Invest (naftaproduktide ümbertöötlemine), OÜ Krimelte ja Henkel Makroflex AS (montaaživahud), Eastman Specialties AS (bensoehape, naatriumbensoaat, plastifikaatorid), Orica Eesti OÜ (lõhkeaine), AS Takeda Pharma (ravimid) ja Interchemie Werken De Adelaar Eesti AS (veterinaarravimid ja -tooted).

Suured investeeringud õlitööstusesse võimaldavad luua uusi töökohti, kuid valdkond on väga sõltuv nafta maailmaturu hindadest ja seetõttu on pikemaajalised arenguplaanid ootele pandud. Sektoris tervikuna olulist hõive suurenemist oodata pole. Tootmismahude kasv tugineb ka tulevikus pigem tootlikkuse suurendamisele. Vajadus efektiivsuse tõstmiseks tuleneb tootmissisendite kallinemisest, samuti mängib keemiatööstuses olulist rolli keskkonnanahoiuga seotud kulutuste tõus.

2015. aastal vähenes tootmine kõigis keemiatööstuse³ allharudes, kõige rohkem kannatas madalast nafta hinnast tingituna õlitööstus.

Keemiatööstuses toodeti 2015. aastal enam kui kümnendiku võrra vähem toodangut kui aasta varem. Õlitööstuses langes tootmismahut üle 14%, peaaegu sama palju kukkus tootmine ka keemiatööstuses. Farmaatsiatööstuses oli olukord parem, kuid ka seal vähenes toodang aastaga mõne protsendi võrra. Õlitööstuses võimendas mõju naftahinna ja sellest tingituna ka põlevkiviõli hinna langus, mistõttu müük kukkus kolmandiku võrra. Seevastu farmaatsiatööstuses suudeti vaatamata väiksemale toodangule müügitulu kasvatada.

Ettevõtete löikes olid õlitööstuses arengud erinevad. Kui kogu sektori tootmine ja müük langes, siis Eesti Energia suurendas tootmismahut tänu uue tehase käivitamisele, kasvas ka müügitulu. Keskmise müügihind alanes tulenevalt maailmaturu hindadest, kuid samaselt teistele sektoris tegutsevatele ettevõtetele kasutatakse tulevikutehinguid riskide maandamiseks ning see aitas seni

³ Antud sektori all käsitatakse lisaks kemikaalide ja keemiatoodete tootmisele (EMTAK 20) ka kütteõlide tootmist (EMTAK 19)

ning põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmist (EMTAK 21).

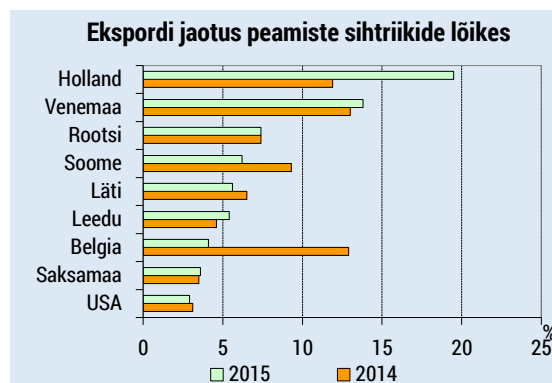
hinnalangust leevendada. Samas tuleviku osas on olukord keerulisem.

Keemiatööstuse müüki mõjutas peamiselt välisurgudel toimuv. Kui kemikaalide tootmises aitas siseturg natuke langust kompenseerida, siis teistes allharudes müük siseturule vähenes. Keemiatööstuses tervikuna vähenes eksport veerandi võrra, müük kodumaisel turul kümnendiku.

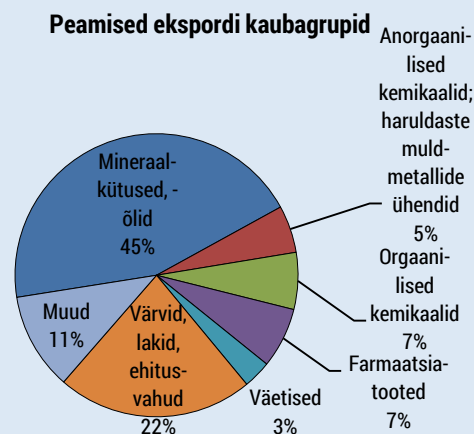
Eksporti mõjutas kõige rohkem põlevkiviõli müügi vähenemine, mis tulenes toote odavamast hinnast, eksporditud kogus püsis stabiilsena. Languses oli ka ekspordimahult teisel kohal olev tootegrupp – ehitusmastiks ja tihendussegud. Suurem eksport ise-loomustas aga farmaatsiatooteid.

Müük vähenes peaaegu kõigile olulisematele sihtturgudele, välja arvatud Hollandisse. Suurem langus iseloomustas Belgia, Soome ja Taanit. Kõigi nimetatud riikide puhul olid arengud seotud peamiselt põlevkiviõli müügiga.

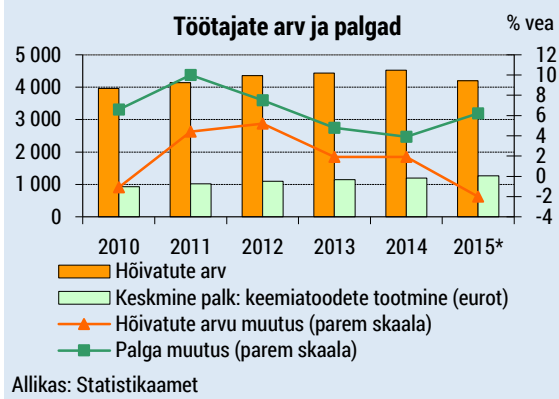
Esialgse statistika põhjal vähenes hõivatute ja töötundide arv vaid keemiatoodete tootmises, teistes allharudes püsis stabiilsena. Seevastu tööjõukulud keemiatoodete tootmises suurenesid, teistes valdkondades aga vähenesid. See viitab, et õlitööstus reageeris toodangu langusele eelkõige palkade vähendamisega. Kokkuvõttes sektori tööjõukulud aastaga ei muutunud, kogukulud vähenesid enam kui kümnendiku võrra. Kuna tulude langus oli suurem, siis ka kasum vähenes. Samas siingi eristus teistest keemiatoodete tootmine, kus kulude kokkuhoid ületas tulude langust ning kokkuvõttes suurenes kasum umbes poole võrra. Õlitööstuse ning farmaatsiatööstuse kehvad tulemused aasta teisel poolel viisid nad aasta kokkuvõttes kahjumisse. Eelkõige õlitööstuse tõttu langes keemiatööstuse lisandväärtus ning halvenesid tootlikkuse näitajad, teistes allharudes oli olukord parem.

Allikas: Statistikaamet

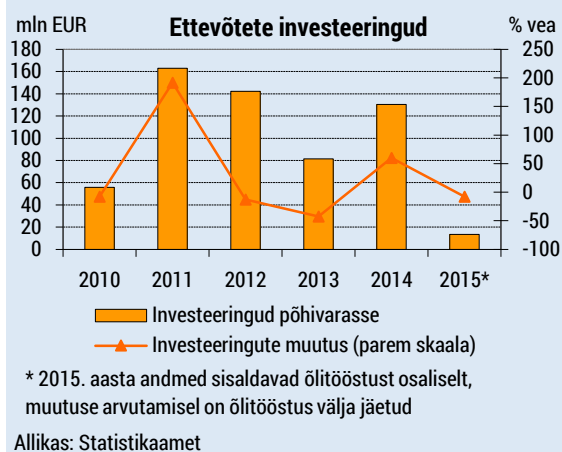
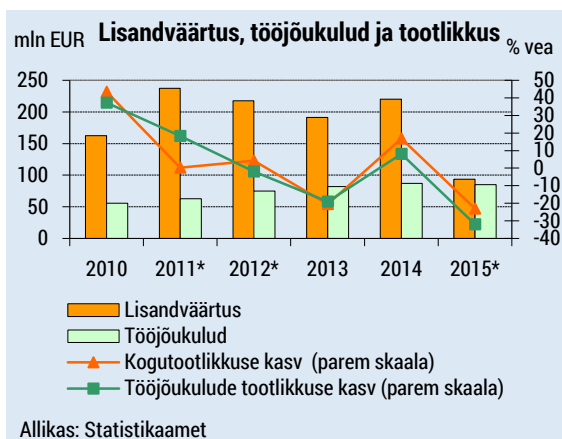

Eesti päritolu kaubad
Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Keemiatoodete tootjate investeeringud vähenesid 2015. aastal esialgsetel andmetel 30%, samas farmaatsiatööstuses kasvasid need kolm korda tulenevalt masinate ja seadmete soetamisest. Ka keemiatoodete tootmises olid seadmed ja masinad peamiseks investeerimisobjektiks, neisse suunati kolmveerand kogu investeeringutest. Õlitööstuse ettevõtete andmed on puudulikud, kuid arvestades 2014. aasta kõrget taset, siis kapitalimahutused põhivarasse tõenäoliselt vähenesid. VKG lõpetas kolmanda uue tehase ehitustööd ning septembris alustati tootmisega.

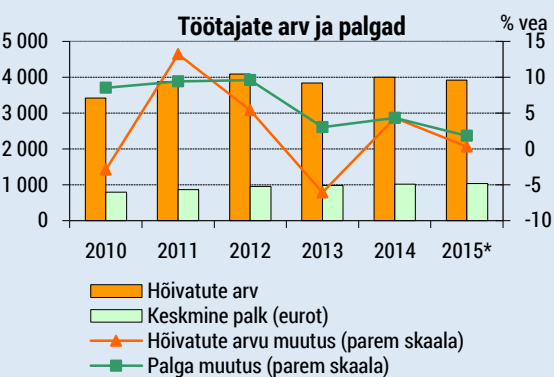
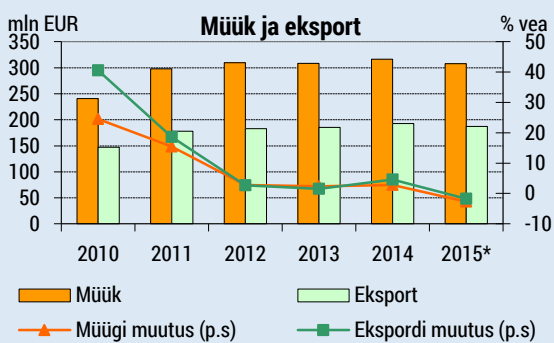
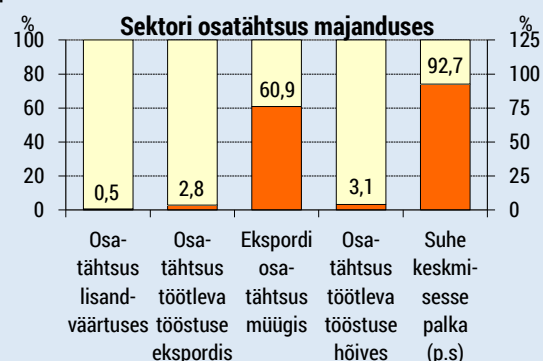
Keemiatoodete tootjate hinnangud majandusolukorrale olid 2015. aastal sarnased eelneva aasta omadele. Samas hetkeolukorda nähti kehvemana kui aasta varem, kuid tulevikuootused olid paremad. Sektorit survestab endiselt madal nafta hind, mis mõjutab kõige otsesemalt õlitootjaid. 2016. aasta alguse tööstusstatistika näitas jätkuvat langust õlitööstuses, teistes keemiatööstuse allharudes oli olukord parem. Kuigi nafta hind on hakanud tõusma, on see siiski oluliselt madalam mõne aasta tagusest

tasemest. Nafta edasine hinnatõus toetaks Eesti õlitööstust ning aitaks ka keemiatööstusel tervikuna näidata paremaid tulemusi kui 2015. aastal, vastasel korral võib heal juhul oodata tootmiskaotuste püsivust aastataguse tasemel.

Kummi- ja plasttoodete tootmine

Kummi- ja plastitööstuse tooted on kasutusel paljudes valdkondades – alates toiduainetööstusest (pakendid) kuni autotööstuse või ehitusmaterjalideni. Eesti kummi- ja plastitööstuse moodustavad umbes 200 peamiselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtet. Suuremateks ettevõteteks on Pipelife Eesti AS (plasttorud), AS Estiko-Plastar (kile ja kilepakendid), AS Plasto (plastaknad), Promens AS, Talent Plastics Tallinn AS (plasttooted autotööstusele), Plastone OÜ (plasttooted erinevatele tööstustele), AS Reideni plaat (soojustusplaadid), OÜ Westaqua-Invest (veefiltrid), AS Dagöplast (kiletöötud), Greiner Packaging AS (plastikpakendid), Cipax Eesti AS (plastmahutid), Trelleborg Industrial Products Estonia OÜ (kummi- ja metalldetailid auto- ja masinatööstusele), OÜ Merinvest (kummist o-rõngad, membraanid) ja AS Balteco (plastvannid ja valumarmorist valamud). Suuremad ettevõtted asuvad Tallinnas ja Harjumaal (ligi pool töötajaskonnast), Saaremaal ja Tartumaal (ca 15% töötajatest), kuid üsna palju töötajaid on ka Hiiumaal.

Hõivatute arv kummi- ja plastitööstuses prognoosi kohaselt oluliselt ei muutu. Samas tootmine muutub keerukamaks ning tööjõumahukamaid tegevusi asendatakse masinatega. Masstootmine on juba osaliselt Eestist välja liikunud, paremad väljavaated on eelkõige paindlikel ja väiksematele partiidele keskendunud ettevõtetel.

Kummi- ja plastitööstuses 2015. aastal toodang veidi vähenes, majandusnäitajad püsisid stabiilsena. 2016. aasta algas mõnevõrra positiivsemana, kuid aasta kokkuvõttes pole olulist kasvu siiski oodata.

Kummi- ja plastitööstuse toodang vähenes võrreldes 2014. aastaga 5%. Tootjahindade mõningase tõusu (1,4%) tõttu oli müügi langus veidi tagasihoidlikum. Nii eksport kui ka müük siseturule oli väiksem kui aasta tagasi.

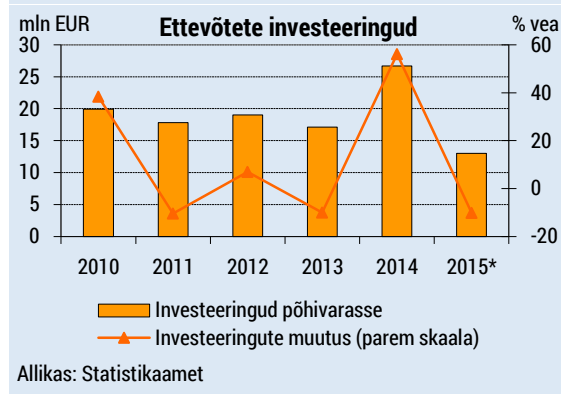
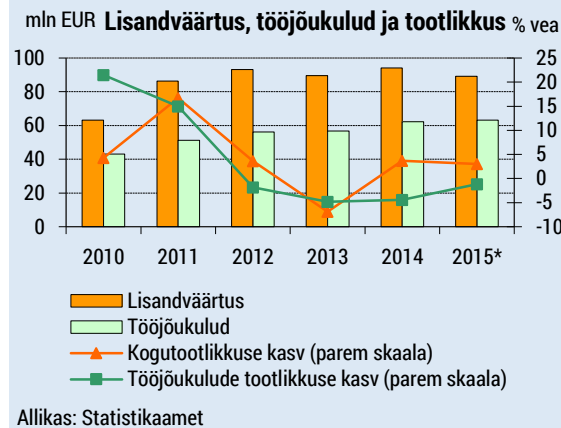
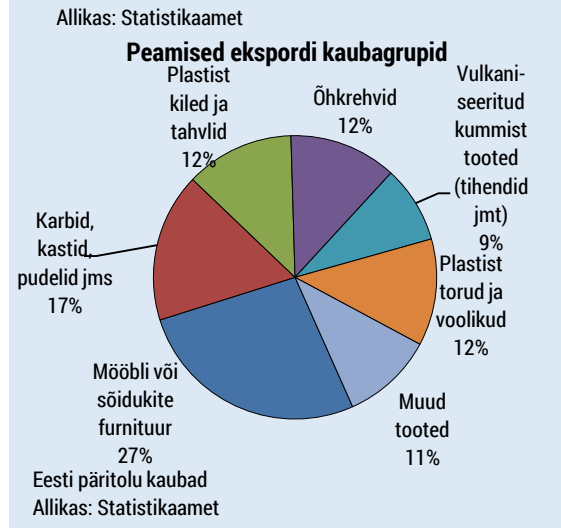
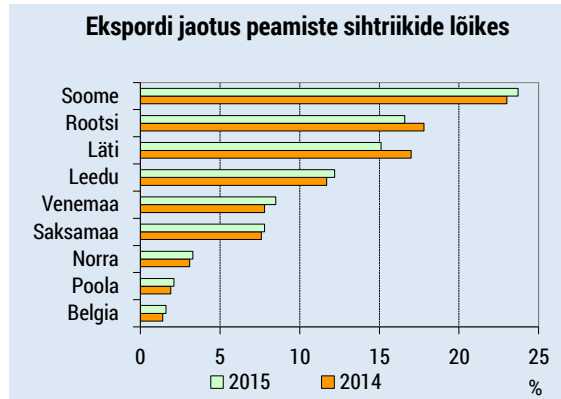
Suurematest kaubagrupidest kasvas plastist tahvlite ja kilede ning mööbli või sõidukite furnituuri eksport. Vähenes aga õhkrehvide müük välisurgudele. Kasvanud mahud iseloomustasid Soome (plastist karbid jmt, õhkrehvid) ja Venemaa turgu (plastist torud ja voolikud), peamistest partneritest vähenes aga müük Läti (õhkrehvid) ja Rootsi (torud ja voolikud).

Kummi- ja plastitööstuses hõivatud töötajate arv kasvas vähesel määral, töötundide arv aga langes. Ka palgakasv oli tagasihoidlik, piirdudes paari protsendiga. Kokkuvõttes kasvasid ettevõtete tööjõukulud aastaga ligi 4%. Kooskõlas müügituluga ei suurenenud ka kogukulud, mistõttu kasum jäi aastatagusele tasemele. Loodud lisandväärtus siiski suurenes, mistõttu valdavalt paranesid ka tootlikkuse näitajad, välja arvatud tööjõukulude põhised.

Kummi- ja plastitööstuse ettevõtted investeerisid põhivarasse 2015. aastal

kümnendiku võrra vähem kui aasta varem, kuid siin tuleb arvestada, et lõplik statistika katab oluliselt suuremas mahus investeeringuid kui esialgne. Langus tuli eelkõige masinate ja seadmete väiksemast soetamisest, samas ehitamine ja ehitiste rekonstrueerimine kasvas. Suurim osa, umbes 70% kogu investeeringutest, suunati masinatesse ja seadmetesse.

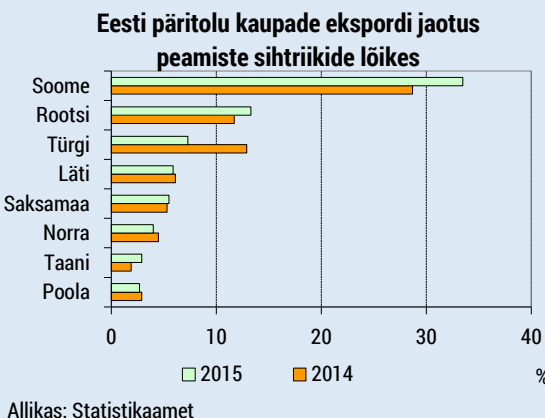
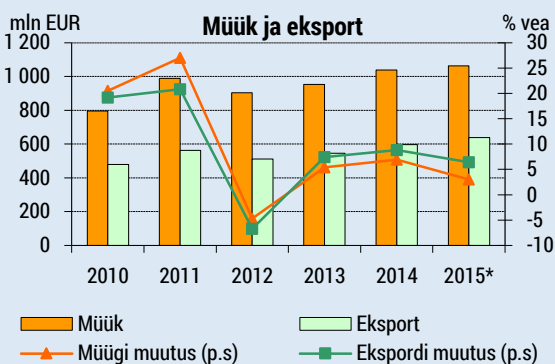
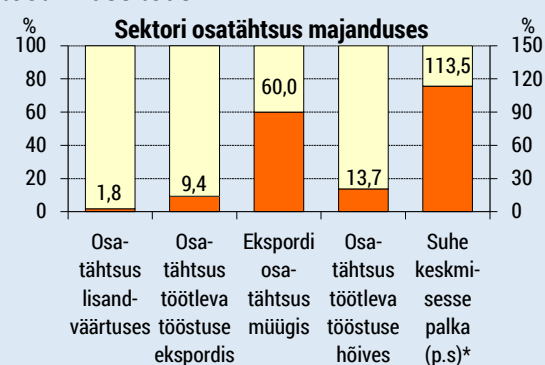
Kummi- ja plastitööstuse ettevõtjate kindlustunde indikaator oli 2015. aastal veidi madalam kui eelneval aastal. Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitluse põhjal oli peamiseks probleemiks jätkuvalt madal nõudlus, tellimusi oli tavapärasest vähem. 2016. aasta algas sektorile veidi paremini kui eelnev, oodati tootmise ning tellimuste arvu kasvu. Ka tootmismahd oli mõnevõrra suurem kui 2015. aasta alguses, kuid aasta kokkuvõttes võib oodata siiski pigem tagasihoidlikku kasvu.

Metalli ja metalltoodete tootmine

Metallitööstus on seotud mitme valdkonnaga, näiteks masinate ja seadmete tootmise ning ehitusega. Metallitööstuse ettevõtetes töötab Eestis üle 12 000 inimese, olles seega puidutööstuse ja toiduainetööstuse järel üks suuremaid tööstusharusid. Harus tegutseb üle tuhande ettevõtte. Metallitööstus on kontsentreerunud Tallinna ja selle lähiümbrusse (60% töötajatest) ning Ida-Virumaale ja Tartumaale (kümnendik töötajaskonnast). Suuremad ettevõtted on AS Kohimo, Fortaco Estonia AS, OÜ Marketex Offshore Constructions, AS Remeksi Keskus, AS E-Profiil (metallkonstruktsioonid), Ruukki Products AS, AS Saku Metall (ehituskonstruktsioonid), AS Metaprint (metalltaara tootmine), AS HANZA Mechanics Tartu, AS FAVOR, AQ Lasertool OÜ, Metalliset Eesti AS (metallitöötlemine) ja ETS NORD AS (ventilatsiooniseadmed).

Metallitööstuses on oodata pikemas perspektiivis jätkuvat tootmismahdade kasvu, peamiseks veduriks saab olla eksport. Samas hõivatute arv võib pigem väheneda, tootmise kasvu peab tagama tootlikkuse tõus.

Metallitööstuse olukorda 2015. aastal võis hinnata rahuldavaks. Toodang kasvas vähesel määral, investeringud suurenesid. 2016. aastaks võib prognoosida samuti tagasihoidlikku kasvu.

Metallitööstuse toodang suurenes aastaga püsivhindades mõne protsendi võrra, tagasihoidliku hinnatõusu tõttu kasvas müügiindeks 3%. Müüki aitas suurendada eksport, siseturule müüdi vähem toodangut kui aasta varem.

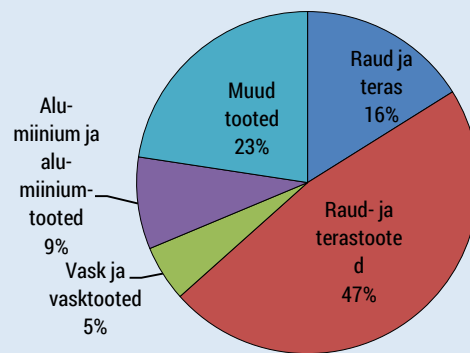
Metallidest ja metalltoodetest kasvas rahaliselt rohkem metallkonstruktsioonide (sh metalluksed) ja traadist toodete eksport. Tugevasti kukkus metallijätmete väljavedu, mis mõjutas eksporti Türgi. Peamistest kaubanduspartneritest kasvas müük Soome, Rootsi (metallkonstruktsioonid) ja Taani (traadist tooted).

Metallitööstus oli kiirstatistika põhjal 2015. aastal üks suuremaid töökohtade loojaid töötlevas tööstuses, kuid lõplik statistika näitab eeldatavalt tagasihoidlikumat kasvu. Hõivatute arv ettevõtetes suurenes enam kui kümnendiku võrra, tööjõukulud kokku aga viiendiku jagu. Keskmise palgatõus oli samas suhteliselt tagasihoidlik (alla 3%). Kulud kokku tõusid siiski vähem, vastavalt müügitulu suurenemisele. Ettevõtete kasum jäi veidi 2014. aasta omale alla, kuid lisandväärtus tõusis. Kogutootlikkus püsis aastatagusel tasemel, samas lisandväärtuse kasv jäi selgelt alla tööjõukulude suurenemisele, mistõttu ka tööjõukulude põhised tootlikkuse näitajad langesid.

Metallitööstuse ettevõtted investeerisid esialgsetel andmetel 2015. aastal rohkem kui eelneval aastal. Kapitalimahutuste kasv iseloomustas mõlemat allharu. Investeeringute suurenemine oli seotud peamiselt masinate ja seadmetega, mis moodustasid kaks kolmandikku kõigist investeeringuist. Tugevasti kasvas ka ehitiste soetamine, ehitamine ning rekonstrueerimine.

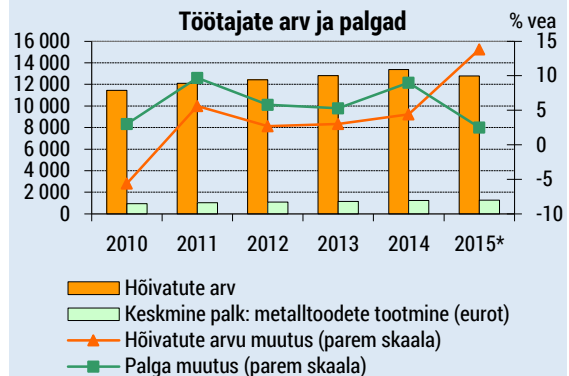
Kooskõlas sektori majandusnäitajatega olid ettevõtjate hinnangud majandusolukorrale sarnased 2014. aasta omadega. Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitletud metallitööstuse esindajad tõid välja, et peamiseks probleemiks oli ebapiisav nõudlus, kuid suhteliselt paljud (ligi viiendik) märkisid ka tööjõu puudust. 2016. aasta alguses oli sektori kindlustunde indikaator veidi kõrgem kui aasta tagasi, prognoositi töötajate arvu suurenemist. Samas tööstusstatistika optimismiks alust ei anna, kuid seda mõjutab ka üsna kiire aastatagune kasv. Aasta edenedes võib siiski loota tootmisnäitajate paranemist.

Peamised ekspordi kaubagrupid

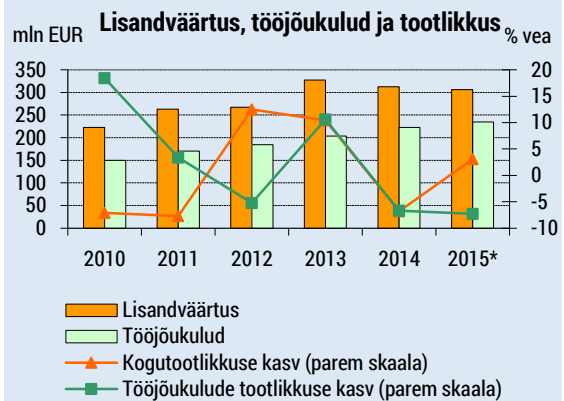
Eesti päritolu kaubad
Allikas: Statistikaamet

Töötajate arv ja palgad

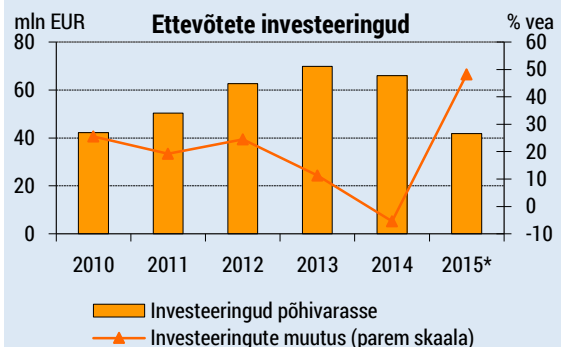
Allikas: Statistikaamet

Lisandväärtus, tööjõukulud ja tootlikkus

Allikas: Statistikaamet

Ettevõtete investeeringud

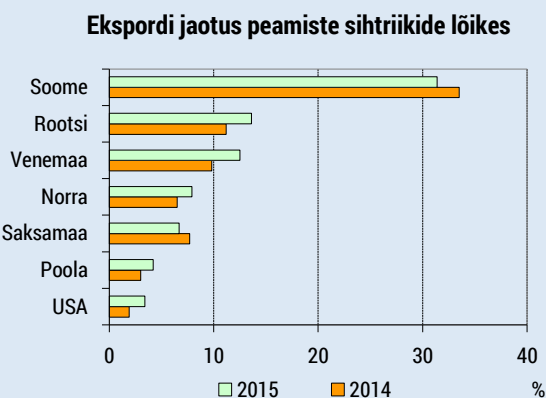
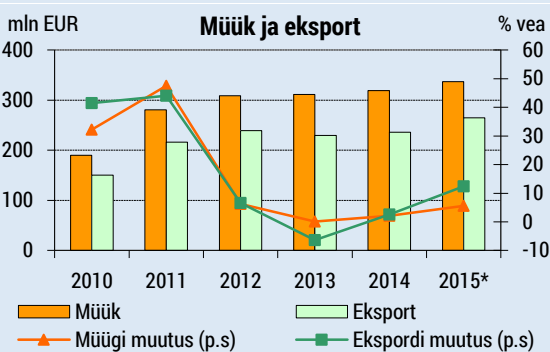
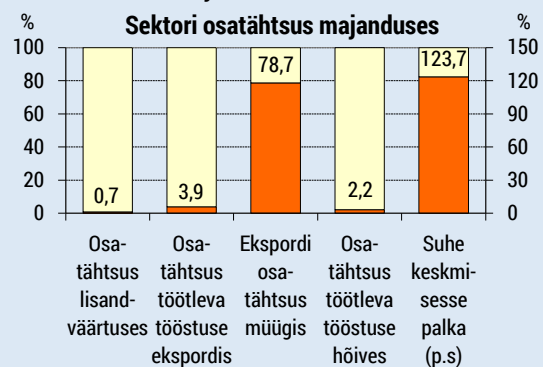
Allikas: Statistikaamet

Masinate ja seadmete tootmine

Masinatööstuse tootmismahud kasvasid enne ülemaailmset majanduskriisi kiires tempos, kuid koos kriisiga said tugevalt kannatada investeerimiskaupade tootjad, sh masinaehitus. Tänapäevaks on sektor tootmismahu mõttes kriisist taastunud, kuid kasv on saavutatud väiksema arvu töötajatega. Masinatööstuse areng on mõjutatud peamiselt välisturgudest, suurem osa toodangust eksporditakse.

Eestis tegutseb umbes 150 väikese ja keskmise suurusega masinate ja seadmete tootjat. Suuremateks masinatööstuse ettevõteteks on AS Hekotek (puidutöötlemisseadmed), OÜ Palmse Mehaanikakoda (metsaveohaagised, palgitöstukid), AS Sami (ehitustöstukid, metsatöömehinad), AS Finmec, AS Rauameister (teisaldus- ja töteseadmed ning nende osad), OÜ JOT Eesti (tootmisautomaatika), AS PMT (erinevad seadmed masinatööstusele) ja Metos AS (suurköögiseadmed). Sektoris domineerivad siiski väiksemad ettevõtted. Suuremad ettevõtted asuvad Tallinnas ja Harjumaal, ent masinatööstus on esindatud peaaegu igas Eesti piirkonnas.

Prognooside kohaselt kasvab pikemas perspektiivis nii masinatööstuse eksport kui ka müük siseturule. Tulenevalt sektori kõrgemast lisandväärtuse loomise võimest võiks tulevikus oodata selles valdkonnas töötajate arvu suurenemist.

2015. aastal paranesid masinatööstuse majandusnäitajad tänu hinnatõusule, toodangu mahu kasv oli tagasihoidlik. 2016. aasta alguses liikus sektor jätkuvalt kerges kasvutrendis.

Masinatööstuse toodang kasvas 2015. aastal vähesel määral, kuid tänu hinnatõusule suurenes müügi maht ligi 6%. Tootjahinnad tõusid üle 3%. Müügi kasv tuli ekspordist, mis suurenes aastaga enam kui kümnendiku, samas suurusjärgus vähenes aga müük siseturule.

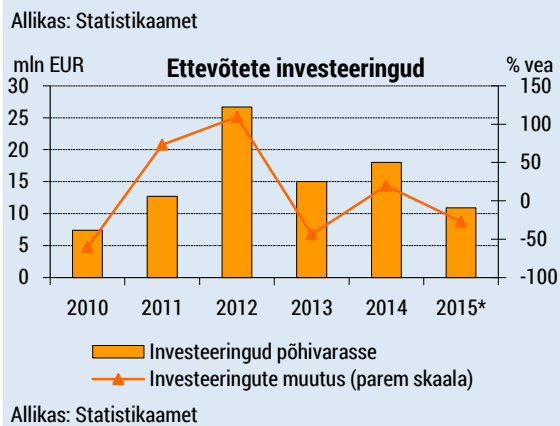
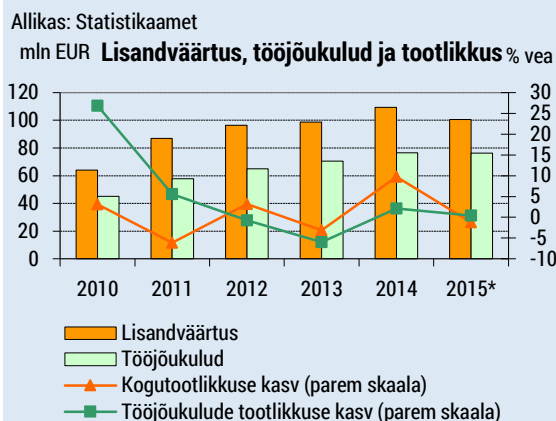
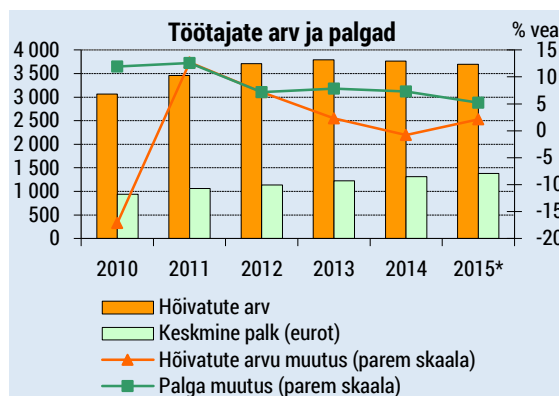
Olulisematest eksporditoodetest vähenes töste- ja teisaldusseadmete müük välisturgudel, kuid suurenes nende osade eksport. Müük kasvas võrreldes eelmise aastaga üsna tugevasti Venemaale, Rootsi, Soome ja Norrassa.

Masinatööstuses hõivatud inimeste arv suurenes 2015. aastal paar protsenti, samas töötunnid oluliselt ei muutunud. Palgatõus oli peaaegu sama suur kui töötlevas tööstuses tervikuna, mis viis sektori keskmise palga tööstusharude seas esikohale. Tööjõukulude kasv oli tagasihoidlikum kui kogukulude ning müügitulu suurenemine. Ettevõtete kogukasum tõusis aastaga ligi kümnendiku võrra, samas suurusjärgus kasvas ka lisandväärtus. Lisandväärtuse põhised tootlikkuse näitajad püsisid stabiilsena.

Investeeringud masinatööstuses võrreldes 2014. aastaga langesid, seda peamiselt ehitamise ja ehitiste rekonstrueerimise osas. Masinatesse ja seadmetesse tehtud

investeeringud vähenesid vähesel määral, nende osakaal ulatus peaaegu kolmveerandini kogu investeeringutest.

Masinatööstuse ettevõtjad hindasid Eesti Konjunktuuriinstituudi andmetel 2015. aastal majandusolukorda veidi paremaks kui eelmisel aastal. Samas olid kindlustunde indikaatori aluseks olevad näitajad erinevad. Kui tellimusi oli rohkem kui aasta varem, siis ebapiisavat nõudlust rõhutati rohkem ning ka tootmisvõimsuste rakendatuse tase alanes veidi. Endiselt oli üsna oluliseks toodangu kasvu piiravaks teguriks tööjõupuudus. 2016. aasta algas sektori jaoks paremini kui eelmine, aasta esimestel kuudel tootmine kasvas. Ettevõtjate hinnangutest samas olukorra paranemist välja ei paistnud.

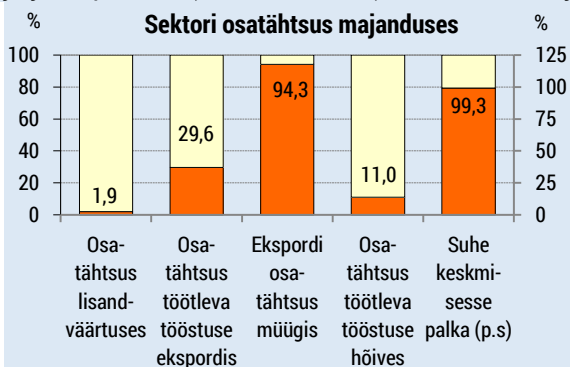

Elektronika- ja elektriseadmete tootmine

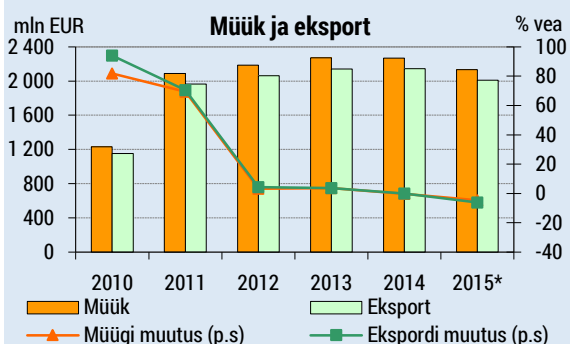
Elektronika- ja elektriseadmete tootmise sektor on üks kiiremini arenevaid tööstusharusid Eestis. Selle kasvu taga on sektori ettevõtete toodete kõrge lisandväärtus, tootmisprotsessi efektiivsus ning turu globaliseerumise ja tootearenduse kiiruse kohanemine. Ettevõtete müügitulu on viimase kuue aasta jooksul ligi kolm korda kasvanud. Lisaks müügitulule kasvavad ka sektori tootmismahud ja hõive ning ka tuleviku kasvupotentsiaali võib hinnata kõrgeks. Sektor on tugevalt väliturule orienteeritud, suurema osa (rohkem kui 90%) müügitulust moodustab eksport. Samuti põhineb enamik suurematest sektori ettevõtetest väliskapitalil. 2015. aastal tegutses elektronika- ja elektriseadmete tootmise sektoris ligi 230 ettevõtet, mis moodustas kogu töötlevast tööstusest väikese osa (ca 4%).

Elektronika- ja elektriseadmete tootmist iseloomustab geograafiline kontsentreeritus Tallinna ja selle lähikümbrusse, samas mõjutab ta oluliselt regionaalset arengut. Elektronikatööstus on olnud üheks suuremaks uute töökohtade loojaks Saaremaal, Pärnus, Elvas ja Koerus.

Elektronika- ja elektriseadmete tootmine jaguneb kaheks allharuks. Arvutite, elektronika- ja optikaseadmete tootmises on suuremateks ettevõteteks Ericsson Eesti AS (valmistab mobiilsidevõrguseadmeid), Enics Eesti AS (elektronikaosad tööstus- ja meditsiiniseadmetele) ja Scanfil OÜ (telekommunikatsiooniseadmed) ning arvutite tootjaist on suurim Ordi AS. Erinevalt haru üldisest suunast on arvutite müük põhiliselt siseturule suunatud. Elektriseadmete tootmises on suurimaks ettevõtteks ABB AS, mille põhitegevusalaks on elektrijaotusseadmete ja voolugeneraatorite tootmine. Teised suuremad ettevõtted on Ensto Ensek AS (elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur), Konesko AS (elektrimootorid ja -seadmed) ning Draka Keila Cables AS (kaablid).

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aasta oli elektronika- ja elektriseadmete sektori jaoks raske. Sektori arengu piduriks oli suurel määral välisurgude nõrk nõudlus, mis mõjus negatiivselt ettevõtete müügi- ja ekspordimahtudele. Nende probleemide tulemuseks olid ettevõtete struktuursed muutused, koondamised ning lõpptulemusena madalamad tootmismahud, müügitulu ja töötajate arv. Uued alustavad ettevõtted ei suutnud olukorda parandada.

2015. aastal kahanes elektronika- ja elektriseadmete sektori tootmismahud püsivhindades 2%. Ettevõtete müügi muutus jooksevhindades oli negatiivse trendiga, nagu ekspordimahtki. Ettevõtete müügitulu kahanes 5%.

2015. aastal moodustas elektronika- ja elektriseadmete sektori kogumüügist 75% arvutite, elektronika- ja optikaseadmete tootmine ning 25% elektriseadmete tootmine. Elektriseadmete tootmise allharu osatähtsus kasvas 2 protsendipunkti võrra, kuid samal ajal vähenes samavõrd arvutite, elektronika- ja optikaseadmete tootmise osatähtsus.

Suurim osa sektori ettevõtete toodangust läheb ekspordiks. Aastal 2015 jäi ettevõtete ekspordi osatähtsus müügitulus eelneva aastaga samale tasemele, moodustades

94,3%. Sektori ekspordi osatähtsus kogu töötleva tööstuse ekspordis langes 29,6%ni. Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete müügist läks ekspordiks 97% ning elektriseadmete müügist eksporditi 86%. Ekspordi osatähtsus võrreldes eelneva aasta andmetega kummaski tööstusharus ei muutunud.

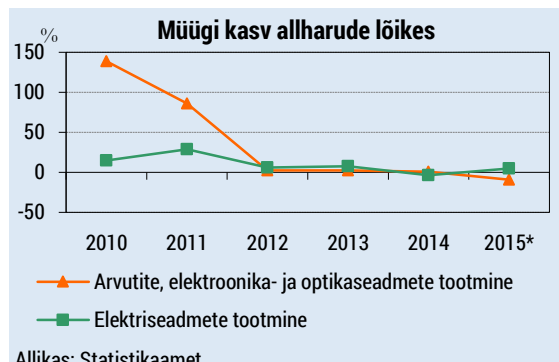
2015. aasta ebastabiilne ekspordipartnerite majanduse olukord ning sellest tulenev ekspordihinna langus mõjus negatiivselt välisnõudlusele ja lõpptulemusena ettevõtete ekspordimahtudele. See põhjustas terve sektori 6% ekspordi languse aastases võrdluses.

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete eksport langes võrreldes eelneva aastaga 9%. Suurel määral oli selle põhjuseks kõrge aastatagune võrdlusbaas ning nõrgenenud välisnõudlus. Selle allharu ekspordis olid jätkuvalt suurema osatähtsusega mobiilsideseadmed. Teiste elektroonikaseadmete eksport oli samuti languses. Oluliselt langesid antud tööstusharus suuremate ettevõtete ekspordimahud, mis omas suuremat mõju tervele ekspordile.

Elektriseadmete eksport kasvas aastaga 6%. Kasvu aitas tagada elektriseadmete ekspordihindade positiivne areng enamikel kuudel. Allharu peamisteks eksportkaupadeks olid volujaotusseadmed, trafod, isoleeritud elektrijuhtmed, kaablid ja staatilised muundurid.

Elektroonika- ja elektriseadmete eksport suurematele eksporditurgudele oli languses. Mitme aasta jooksul oli elektroonika- ja elektriseadmete suurimaks ekspordituruks Rootsi, kuhu läks 46% kogu sektori ekspordist. 2015. aastal aga kahanes seadmete eksport Rootsi võrreldes eelneva aastaga 8%. Suure osa ehk 84% Rootsi ekspordist moodustasid mobiilsideseadmed, mille eksport langes aastaga 10%. Peamisteks põhjusteks olid välisnõudluse nõrkus ning ettevõtete kontseptsiooni muutused. Lisaks sellele olid endiselt olulisteks eksporditurgudeks isoleeritud elektrijuhtmed ja volujaotusseadmed, mille eksport näitas mõningast kasvu. Eksport Soome jäi aastatagusele tasemele. Olulistest

kaubanduspartneritest kahanes elektroonika- ja elektriseadmete eksport Venemaale, Lätti, Suurbritanniasse, Hispaaniasse, Saksamaale ja Ameerika Ühendriikidesse. Suurel määral oli see põhjustatud mobiilsideseadmete ning trafode ja muundurite ekspordi langusest. Kasvu näitas eksport Poola ja Leetu, vastavalt 31% ja 51%. Ekspordi kasvu Poola toetas saateaparaatide ja elektroonsete integraallülite väljaveo kasv. Ekspordi Leetu toetas monitoride ja projektorite ning isoleeritud traatide väljaveo suurenemine.

Ekspordi- ning tootmiskahtude vähenemise tõttu toimusid mõnedes ettevõtetes struktuursed muutused, mis tõid kaasa koondamisi. Seoses sellega vähenes aastaga keskmine tööga hõivatud töötajate arv 2%. Negatiivsed muutused toimusid mõlemas allharus. Arvuti, elektroonika- ja optikaseadmete tootmise allharus langes töötajate arv 3% ning elektriseadmete tootmise allharus 1%.

Sektori keskmine brutokuupalk kasvas aastaga 4,5%. See oli 1,1 protsendipunkti vähem kui eelneval aastal. Elektroonika- ja elektriseadmete tootmise sektori keskmine brutokuupalk oli 1110 eurot, mis oli 8 eurot vähem kui Eesti keskmine palk (1118 eurot). Allharude kuupalk kasvas vahemikus 3–6%. 2015. aastal oli arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmise keskmine brutokuupalk 1073 eurot, mis oli 61 eurot rohkem kui eelneval aastal. Elektriseadmete tootmise allharu keskmine kuupalk oli 1148 eurot, kasvades aastaga 34 euro võrra.

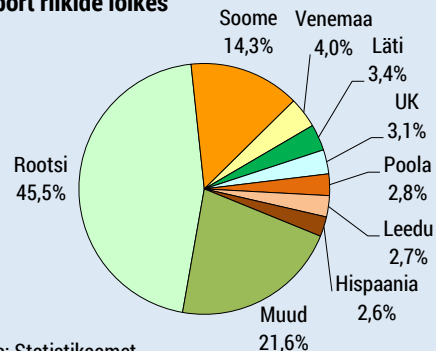
Tootlikkuse näitajad lisandväärtuse alusel näitasid negatiivset trendi. Sektori kogutootlikkus langes 15%, töökulude tootlikkus vähenes võrreldes eelneva aastaga 20%. Oluline mõju sektori tootlikkusele oli

muutustel arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete allharus.

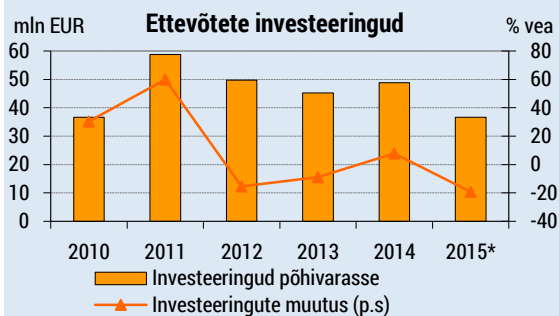
2015. aastal investeerisid ettevõtted materiaalsesse põhivarasse oluliselt vähem kui eelneval aastal. See võib olla seotud ettevõtete finantsolukorra halvenemisega, mis oli müügi- ja ekspordimahtude vähenemise tulemuseks. Kogu sektori investeeringud vähenesid 19%. Langus oli mõlemas allharus võrdset 19–20%. Valdav osa investeeringutest läks masinatesse ja seadmetesse, mille maht kasvas 1,4%. Samas suuremad investeeringud olid varem tehtud ehitamisse ja ehitiste rekonstrueerimisse, mille maht aga aastaga oluliselt kukkus – 5 korda. Kolmandal kohal investeeringute suuruse järgi olid transpordivahendid, mille maht vähenes 22%. Olulist kasvu näitasid investeeringud ehitiste soetamiseks.

2016. aasta esimesed kuud olid sektori jaoks rasked. Kahe kuuga vähenes sektori eksport 12%. Eesti Konjunktuuriinstituudi märtsi uuringu tulemused näitavad ebastabiilset olukorda. Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmise allharu näitajad on suure kõikumisega, samal ajal elektriseadmete tootmise näitajad liiguvad positiivses suunas.

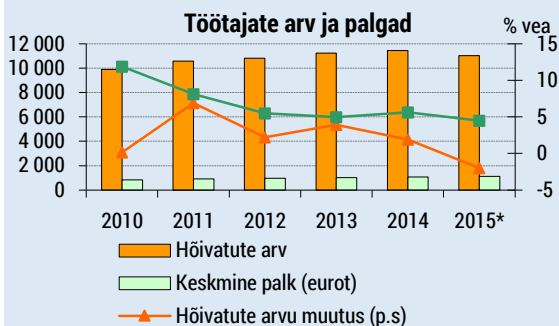
Eksport riikide lõikes

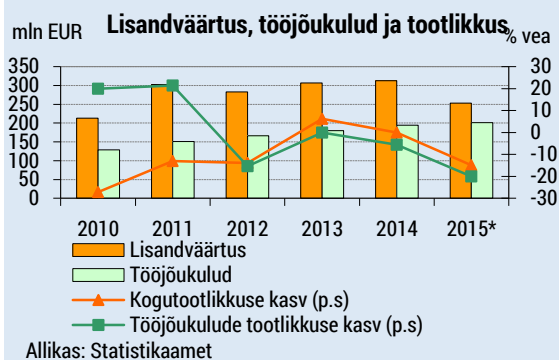
Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

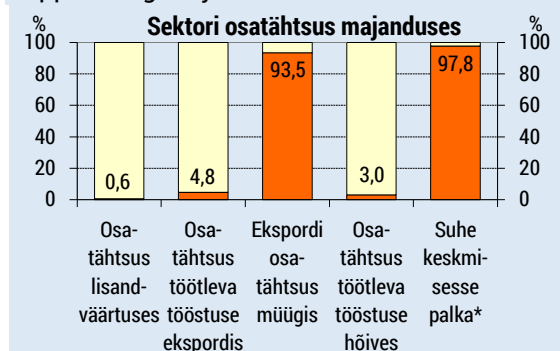
Allikas: Statistikaamet

Transpordivahendite tootmine

Transpordivahendite tootmine sõltub peamiselt välisnõudlusest, enamiku sektori müügist moodustab eksport. Majanduskriisi tagajärjel kukkusid tugevasti nii müük siseturule kui ka eksport, kuid sellele järgnes ka kiire taastumine.

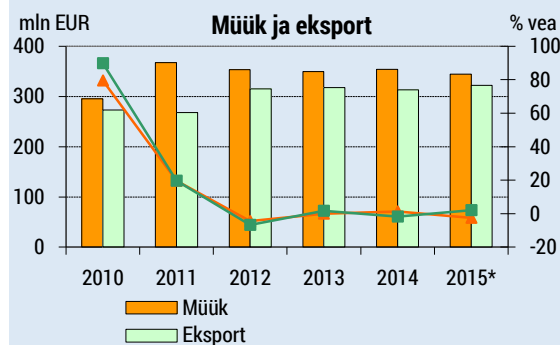
Transpordivahendite tootmise ettevõtteid on Eestis üle saja. Suuremateks on AS Norma (autoohutussüsteemid, turvavööd), PKC Eesti AS (juhtmekõidised autotööstusele), Stoneridge Electronics AS (elektroonikaseadmed autotööstusele), AS Respo Haagised ja AS Bestnet (haagised), AS Fors MW (metsaveohaagised, -tõstukid), OÜ Tarmetec (autode lisavarustus), Universal Industries OÜ (summutid), Baltic Workboats AS (alumiiniumist laevad), AS Luksusjaht (plastikjahid ja kaatrid). Paljud laevaehitus- või remondiettevõtted kajastuvad masinate ja seadmete remondi tegevusalas, näiteks BLRT Grupp AS-i mitmed tütaretevõtted. Suuremad ettevõtted on koondunud peamiselt Tallinna ja Harjumaale (kaks kolmandikku sektori töötajatest), lisaks tõusevad esile veel Tartumaa ja Saaremaa.

Pikaajaliste prognooside kohaselt veab tulevikus müügiimahtusid üles eksport, siseturu roll on tagasihoidlik. Tootmismahude kasvu taga on tootlikkuse suurenemine, kuna kvalifitseeritud töjõu nappus ning töjõukulude kasv sunnib keskendumise kallimatele toodetele.

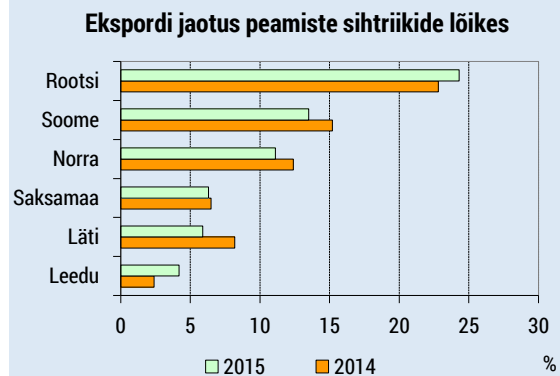

* Mootorsõidukite ja haagiste tootmine

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aastal kasvas tootmine ning paranesid majandustulemused mootorsõidukite ja nende osade tootmises, kuid muude transpordivahendite tootmist iseloomustas vastupidine. 2016. aasta algas nende sektorite jaoks samamoodi.

Mootorsõidukite, nende osade ja haagiste tootmine suurenes 2015. aastal enam kui 5%, kuid kogu tööstusharu näitajad viisid alla muude transpordivahendite tootmise oluline langus. Tänu mootorsõidukite tootmise valdkonnale suurenes eksport, kuid siseturu müük langes mõlemas allharus.

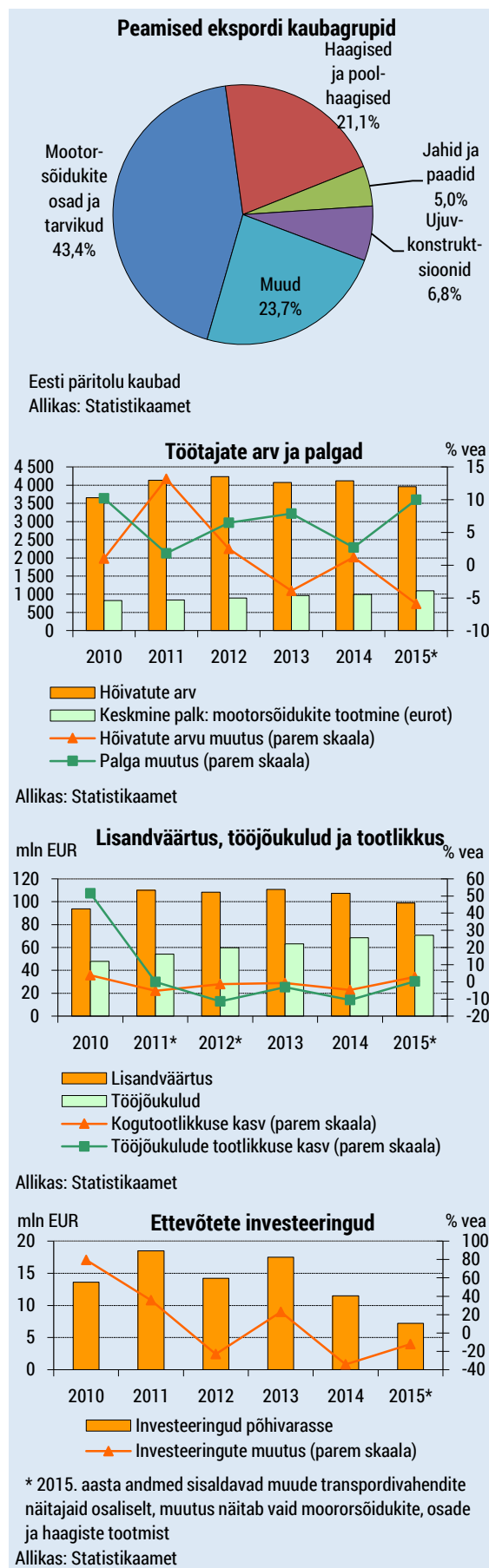
Tootegrupidest kasvas 2015. aastal mootorsõidukite osade ja tarvikute, mitmesuguste laevade ja ujukonstruktsioonide eksport, vähenes aga haagiste, jahtide ja paatide müük. Suurem kasv ekspordis leidis aset Leedu suunal, kuid see tulenes peamiselt mootorsõidukite müügist, mis ei ole Eesti toodang. Müük vähenes aga näiteks Läti (mootorsõidukite osad, kuid ka sõidukid), Soome (haagised), Venemaale (mootorsõidukite osad) ja Belgiasse (laevad).

Mootorsõidukite tootmises kukkus hõivatute arv ligi kümnendiku võrra, samas suurusjärgus suurenes see muude transpordivahendite tootmises. Sektori näitajaid tervikuna mõjutas suurem, esimesena mainitud allharu. Arvestades tootmisnäitajate vastupidiseid arenguid, võib lõplik statistika näidata mõnevõrra teistsugust pilti. Tugev palgatõus

mootorsõidukite toomises (10%) tähendas, et vaatamata töötajate arvu vähenemisele jäid tööjõukulud eelmise aasta tasemele, muude transpordivahendite tootmises aga suurenesid need viiendiku võrra. Erinevalt hõive muutustest olid majandusnäitajate arengud mootorsõidukite tootmises paremad, nii nagu müügitulu puhulgi. Selles allharus suurenes nii kasum, lisandväärtus kui ka tootlikkus, muude transpordivahendite tootmises aga vähenes. Transpordivahendite tootmine tervikuna näitas võrreldes eelmise aastaga kõigi nimetatud näitajate osas väikest edasiminekut.

Mootorsõidukite, osade ja haagiste tootmise ettevõtted investeerisid esialgse statistika kohaselt mõnevõrra vähem kui eelneval aastal, kuid lõplik statistika võib tuua korrektsioone. Kapitalimahutuste languse taga oli eelkõige masinate ja seadmete soetamise vähenemine, kuid neisse läks endiselt 70% kõigist investeeringutest. Muude transpordivahendite tootmise investeeringute andmed on lünklikud.

2016. aasta I kvartali andmed viitavad taas veidi paremale olukorrale mootorsõidukite, nende osade ja haagiste tootmises. Muude transpordivahendite tootmine jäi aastatagusele tasemele alla.

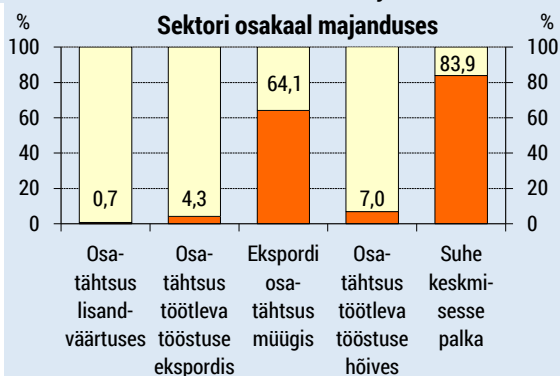

Mööblitootmine

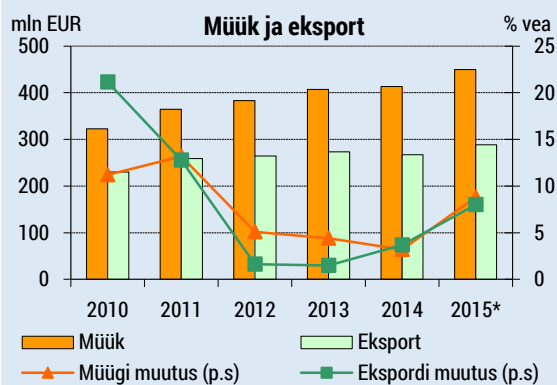
Mööblitootmisega tegeleb Eestis enam kui 600 ettevõtet, mis annavad tööd ca 7700 inimesele. Mööblitööstus on Eestis pikkade traditsioonidega sektor, mis on oluliseks tööandjaks maapiirkondades ning aitab vääridada kodumaist toorainet. Viimase kümne aastaga on sektoris tegutsevate ettevõtete arv kasvanud 50%, kuid hõivatute arv kahanenud 30%. Seejuures kasvab pigem mikroettevõtete arv.

Töötajate arvu poolest suuremad mööblitööstusettevõtted asuvad peamiselt Põhja- ja Kagu-Eestis. Suuremad mööblitootjad olid 2014. aastal pehmemööbli tootjad AS Bellus Furniture ja Antsla Inno AS, büroomööbli tootja AS Standard, mööblidetailide tootja Flexa Eesti AS, puitmööbli valmistaja Valga Gomab Mööbel AS ja peamiselt magamistoa inventari tootev OÜ Delux.

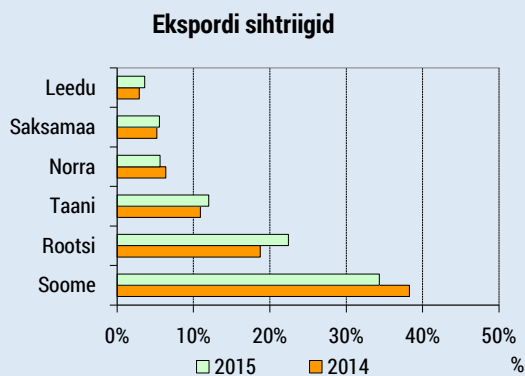
Viimasel paaril aastal on mööblitööstuse suure töötajate arvuga ettevõtete arv vähenenud. Masstootmine ei ole Eesti tingimustes enam rentaabel ning vajadusel eelistatakse automatiseerimist. Samas on sektor oluliseks väljundiks väiketootjatele, kes teevad oma head disainiideed teoks. Järgnevatel aastatel on oodata jätkuvalt senise trendi jätkumist. Suureneb mikrotootjate arv ning suurettevõtted vähendavad tööjõudu.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aasta oli mööblitööstuse jaoks edukam kui mitmetes teistes tööstussektorites. Keskmisest kiiremini kasvasid nii eksport kui ka koduturg.

Mööblitööstuse jaoks oli 2015. aasta korralikuks kasvuaastaks. Kohalik kinnisvaraturg oli aktiivne ning inimesed soetasid uutesse kodudesse uut mööblit. Seejuures on ekspordi osakaal müügis järjest langenud, mis näitab, et välisurgudel ei ole konkurentsivõime samas tempos kasvanud.

Mööblitootmises on olulisel kohal edukas konkureerimine välisurgudel. Ligi kaks kolmandikku toodangust eksporditakse, kuid viimastel aastatel on ekspordi osakaal vaikselt vähenenud. Olulisemateks turgudeks on Põhjamaad. Seejuures Soome moodustas 2015. aastal pea kolmandiku kogu ekspordist. Suuremat kasvu näitas Rootsi, kuhu eksporditi aasta varasemast kolmandiku võrra rohkem. Erinevalt varasemast oli suurema kasvuga istmete eksport, mis eelnevatel aastatel langes.

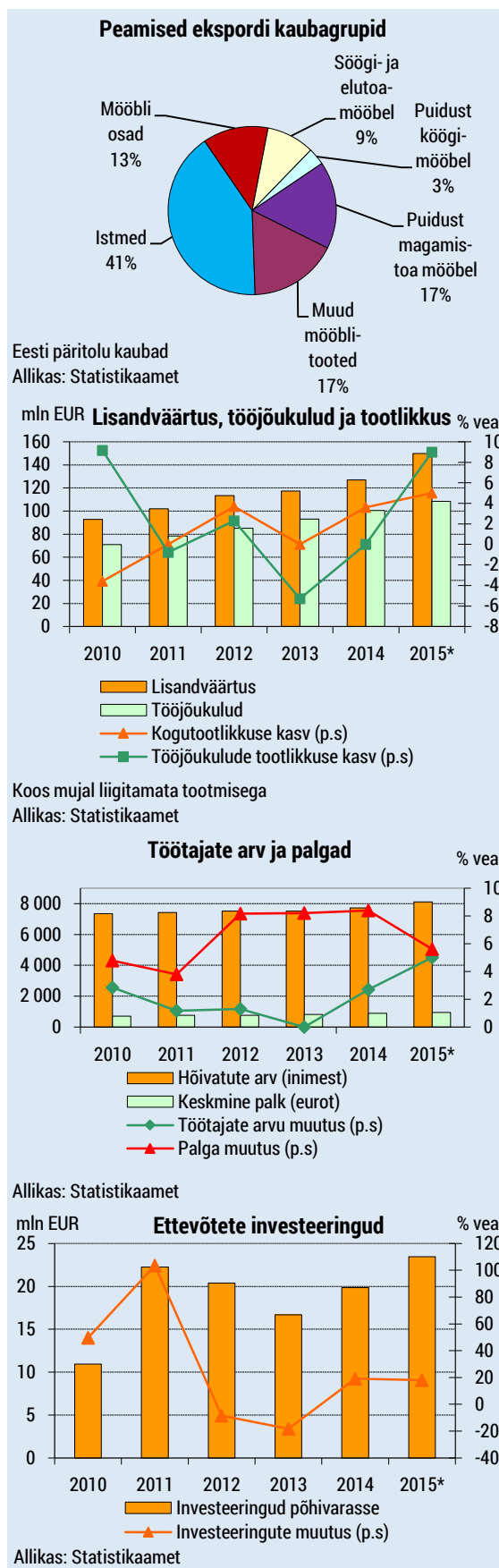
2015. aastal kasvas hõive mööblitööstuses viimaste aastate kiireimas tempos. Samas palgakasv aeglustus Eesti keskmisele tasemele. Tootlikkuse suhtarvud näitasid 2015. aastal kõik paranemise märke, kuna tulud kasvasid kuludest tunduvalt kiiremini. Ettevõtete kasum kahekordistus ning lisandväärtus hõivatu kohta suurenes 12%. Sellegipoolest moodustab tootlikkus

mööblitööstuses ca kolmveerandi Eesti keskmisest.

Investeerimisaktiivsus mööblitööstuses kasvas esialgsel andmetel 2015. aastal 18% võrra. Aasta varem olid investeeringud langenud 19%, mistõttu võib sektori investeeringuid pidada viimasel ajal stabiilseteks. Ligi kolmveerand investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse ja nende maht kasvas aastaga ligi kaks korda. Suurem langus iseloomustas peamiselt ehitamise ja ehitiste rekonstrueerimise valdkonda.

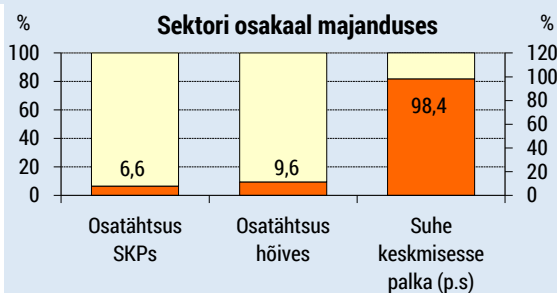
Eesti Konjunkturiinstituudi uuringu tulemused näitasid, et 2016. aasta kevadel olid mööblitööstuse ettevõtted oluliselt positiivsemalt meelestatud kui aasta varem. Kolmandik ettevõtetest uskus, et järgnevatel kuudel toodangu maht kasvab. Seejuures kahanemist ei pakkunud keegi. Samuti tõi kolmandik vastajatest välja, et valmistoodete varud on liiga väiksed.

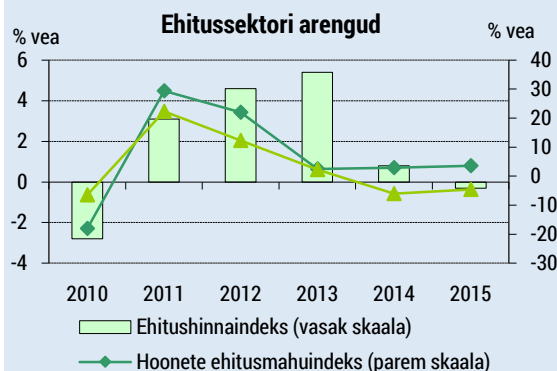
Ehitussektor

Eesti ehitussektor on jäänud suurel määral siseturule orienteerituks ja seetõttu on ehitusturul toimuvad arengud tihedalt üldise majandusarenguga seotud. Ehitussektori eksport aktiveerus eelkõige majandussurutise aastatel, samas kui viimastel aastatel on ekspordi osakaal püsivalt langenud. Paljud firmad on optimeerinud enda tegevust selliselt, et vastata paremini just koduturu nõudlusele. Ehitussektor reageerib muutustele majanduses inertsiga. Usalduse ja sektori taastumine toimuvad aeglaselt kui ehitusturu kokkutõmbumine või muutused muudes majandusharudes. See on põhjendatud asjaoluga, et investeringud kinnisvarasse on mahukad. Seega lükatakse neid sageli ebakindlatel aegadel edasi. Kui olukord majanduses on tervikuna hea, kasvavad ehituse mahud ja hinnad kiiresti. Riigi majanduslik olukord omab seega väga otsest mõju ehitussektori ja sellest sõltuvate valdkondade, nagu ruumilise planeerimise, projekteerimise, kinnisvaraarenduse jne majandustulemustele.

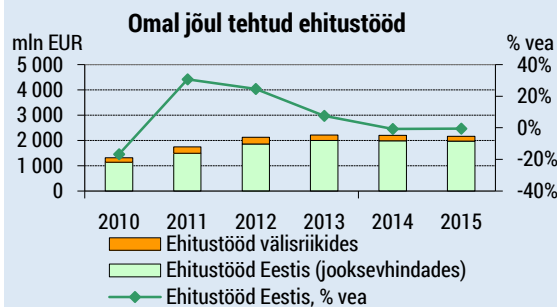
2015. aastal tegutses Eestis üle 9000 ehitusettevõtte, kellest 90% on vähem kui kümne töötajaga mikroettevõtted. Suuremad ehitiste üldehitustööd teostavad ettevõtted Eestis on OÜ Astlanda Ehitus, OÜ Fund Ehitus, AS Maru Ehitus, AS YIT Ehitus ning AS Ehitusfirma Rand ja Tuulberg. Teedehituses annavad suurema panuse AS MERKO EHITUS, Nordecon AS, AS TREF, AS Teede REV-2 ja Lemminkäinen Eesti AS.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aastal oli ehitusturg taas orienteeritud eelkõige kodumaiste väikeste projektide teostamisele. Turu kokkutõmbumist ilmestavad kõik põhilised näitajad, eelkõige hoonete ja rajatiste ehitusmahuindeks ning palk ja tootlikkus, mis kõik olid 2015. aastal kas languses või püsisid muutumatutena.

Kuni 2014. aastani **ergutasid** buumijärgsest kriisist paranemist põhiliselt erinevad riigi toetusmeetmed, mis 2013. aastal lõppesid või kokku tõmbusid. Riigipoolset ergutamist võis taas näha 2015. aasta lõpul, kui avanesid uue perioodi struktuurivahendid. Elu- ja ka mitteeluhoonete ehitamiseks väljastatud ehituslubade arv seevastu võrreldes 2014. aastaga tõusis. Hoonete püstitamiseks antud lubade arvu tõus lubab eeldada, et 2016. aastal pöörduvad ehitusmahuindeksid tõusule.

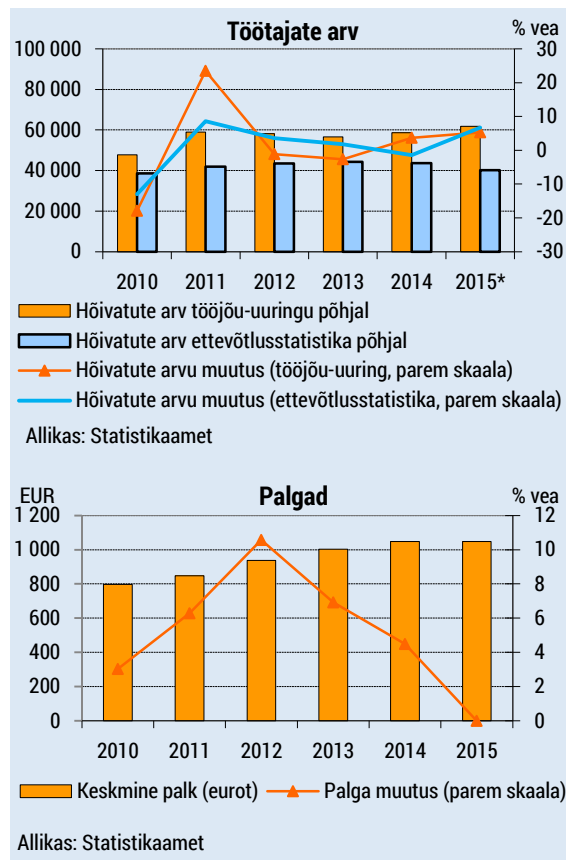
2015. aastal oli Eesti ehitusettevõtete teostatud tööde kogusummaks 3,11 mld eurot, mis oli 3,6% võrra 2014. aasta mahust väiksem. Eestis teostati töid 2,92 mld euro väärtuses ning välisriikides tehtud tööde mahuks oli 0,19 mld eurot. Omal jõul ehitati kokku 2,15 mld euro eest. Võrreldes 2014. aastaga kahanes Eestis teostatud ehitustööde maht 3,2%, väljaspool Eestit teostatud ehitustööde maht kahanes 8,4% võrra. Kõik muutust ilmestavad näitajad ületavad umbes kolmekordselt 2014. aasta

tasemeid ja turu kokkutõmbumise tempo on seega kasvanud.

2015. aastal tegutses ehitusturul kiirstatistika järgi kokku 6835 ettevõtet, mis oli võrreldes 2014. aasta näitajaga enam kui 100 ettevõtte võrra rohkem. See hulk ei hõlma siiski kõiki ettevõtteid. Lõplik ettevõtete arv on võrreldes kiirstatistika alusel määratud arvuga kõigil varasematel aastatel oluliselt suurem olnud. Hõivatute arv ehitussektoris tõusis aastaga 5,3%. Ilmselt on üheks kasvu põhjustajaks 2014. aastal käivitatud üleriigiline töötajate register. Ehitusettevõtted teenisid 2015. aastal 160 mln eurot kasumit, seega toimus 2014. aasta tasemega võrreldes 3% langus. Kuigi tegemist on teise järjestikuse languse aastaga, võib seda nimetada olude stabiliseerumiseks. 2014. aastal oli vastav näitaja –39,8% ja kogukasumi langus seega üle 10 korra suurem. Kogutootlikkus puhta lisandväärtuse alusel tõusis 2014. aasta tasemega võrreldes 4,4% võrra. Tegu on olulise muutusega, sest kahel eelneval aastal oli vastav näitaja negatiivne ning 2014. aastal ulatus langus koguni 10,6%ni. Tööviljakuse näitaja langus jätkus, kuigi võrreldes 2014. aastaga, kui see ulatus 8,8%ni, oli 2015. aasta puhul langus väiksem ehk 3,3%. Kokkuvõttes tõusis ehitussektori lisandväärtus 2015. aastal 3,1% võrra.

Investeermistegevus ehitusturul aeglustus 2015. aastal teist aastat järjest. Kõik põhilised näitajad tegid läbi mitmekümne protsendini ulatuva languse. Üheks põhjuseks on see, et suured struktuurivahenditest finantseeritud tööd alles käivituvad. Investeeringute tegemiseks leitakse võimalusi eelkõige soodsates tingimustes, kui töövooga on tagatud kindlus ja ootus kasumile. Investeeringud materiaalsesse põhivarasse kahanesid ehitussektoris võrreldes 2014. aastaga 21% võrra. Ehitiste soetamiseks tehtavad investeeringud kahanesid 0,3% võrra, kuid kuna eelmise aasta kasv oli hüppeline 35%, võib seda nimetada ootuspäraseks. Nii investeeringud ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks kui ka maa omandamiseks langesid võrdselt 54% võrra. Ehitusettevõtete poolt transpordivahenditesse suunatud investeeringute tase langes 42%. Arvutisüsteemide täiendamiseks või uuendamiseks tehtavad investeeringud

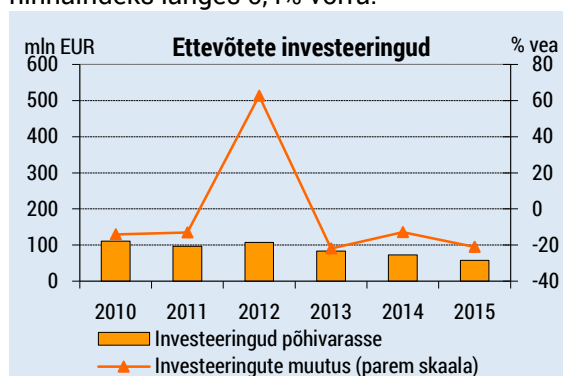
kahanesid 44%. Üksnes muude masinate ja seadmete soetamiseks tehtud kulutused kasvasid 2015. aastal 10%.

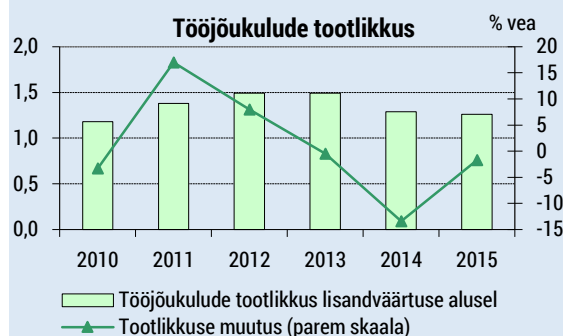
2015. aastal töötas töötajate arv kohaselt ehitussektoris kokku 61 800 inimest, mis tähendab, et töötajate arv tegi läbi 5,3% suuruse tõusu, võrreldes 2014. aasta tasemega. Tegu on viimaste aastate suurima muutusega, kuigi üldjoontes on ehitussektoris hõivatute tase püsinud stabiilsena, 2010. aastaga võrreldaval tasemel. 2015. aastal püsis ehitusvaldkond seega mitmendat aastat järjest hõivatute arvult suuruselt kolmanda majandussektori positsioonil, jäädes ka sellel korral alla töötlevale tööstusele ning hulgi- ja jaekaubandusele. Seejuures tõusis Eesti keskmine palgatase kiiremini kui ehitussektori keskmine palgatase. Ehitussektoris töötavate inimeste keskmine brutopalk 2015. aastal ei muutunud, vaid püsis 1048 euro tasemel, samas kui riigi keskmine palk tõusis 1065 euroni.

Esimest korda pärast aastatel 2009–2010 toimunud langust tegi ehitushinnaindeks taas läbi languse – 0,3%. Töötajate hinnaindeks püsis muutumatu, ehitusmasinate hinnaindeks

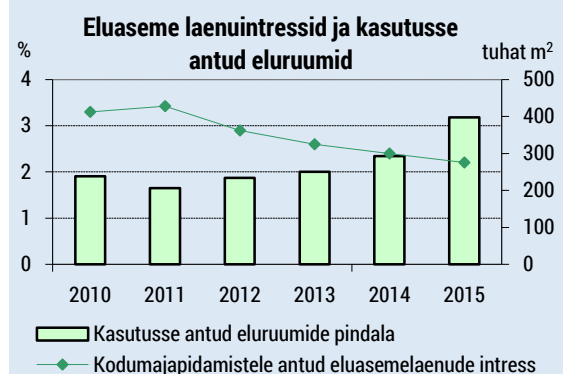
kasvas 0,8%, samas kui ehitusmaterjalide hinnaindeks langes 0,4% võrra.

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Eesti Pank, Statistikaamet

2015. aastal väljastati kasutuslubasid 3969 eluruumile ja 1071 mitteeluhoonele, summaarse kasuliku pinnaga 1 024 200 ruutmeetrit. Väljastatud lubade arv kasvas eluruumide puhul tervelt 1213 loa võrra ja mitteelamute puhul 286 loa võrra. Kasutusloa saanud pind kasvas võrreldes eelnenud aastaga seega tervelt 203 300 ruutmeetri jagu. Uut või renoveeritud elamisepinda valmis ja võeti kasutusse kasuliku pinnaga 397 400 ruutmeetrit. Kasutuslubasid väljastati eluruumidele 44% enam kui 2014. aastal. Tegu on teise järjestikuse kasvuaastaga, kusjuures kasv oli 2014. aastast 11% jagu suurem. Tegu on suurima kasutuslubade hulga, mis

väljastatud alates 2008. aastast, kui käimas oli ehitusbuum. Võrreldes 2008. aastaga ulatus 2015. aastal väljastatud kasutuslubade arv 75%ni toonasest tasemest, samas kui 2011. aasta tase ületati enam kui kahekordselt.

Eluruumidele väljastatud lubade arv kasvas kõigis kategooriates: ühepereelamute, kahepereelamute, ridaelamute ja korterelamute arvestuses. Kõige enam tõusid taas ridaelamutele ja suurtele korterelamutele väljastatud kasutuslubade arvud (mõlema kategooria puhul 1,5 korda), kuid ka 2014. aastal ainsana langenud kategooria ehk ühepereelamute lõikes oli kasv 2015. aastal märkimisväärne – 1,4 korda. Kasutusse lubatud eluruumi keskmine suurus, mis on alates 2008. aastast püsivalt tõusnud, tegi 2015. aastal taas läbi languse. Teist aastat kestev keskmise eluruumi pinna langus viitab sellele, et tarbijad eelistavad jätkuvalt odavamaid ja jõukohasemaid kinnisvara. Eluruumide kasutusvõtu arvestuses tõusid lisaks suurematele linnadele, nagu Tallinn ja Tartu, esile ka Harju maakond, Tartu maakond ja Pärnu maakond. Eraomanike poolt kasutusele võetud eluruumide hulk tõusis 34%, samas kui era- ja mittetulundussektori puhul oli tõus suisa 60%. Kasutusse lubatud uute munitsipaalelamute arv langes 2014. aastal üheni, seega mõjub iga muudatus protsentides väljendatuna hüppelisena. 2015. aastal väljastati kasutusluba üheksale munitsipaalelamule.

2015. aastal tegi kasutusse võetud mitteeluruumide arv läbi 36%ni ulatava tõusu. Kasutusse lubatud mitteeluhoonete summaarne kasulik pind oli 626 800 ruutmeetrit ning kubatuur 4,4 miljonit kuupmeetrit, mis tähendab, et nimetatud näitajad tõusid vastavalt 19% ja 16%. Piirkondlikult võeti kõige enam mitteeluhooneid kasutusse jätkuvalt Harjumaal, järgnesid Tartu- ja Pärnumaa. Kõige suurema kasvu tegi läbi Hiiu maakond, kus 2015. aastal kasutusse võetud mitteeluhoonete arvu muutus ulatus 322%ni. Järgnesid Võru ning Rapla maakond, kus kasv ületas 100% määra. Kasutusotstarbe järgi olid kolmandat aastat järjest suurima osatähtsusega põllu- ja kalamajandushooned, majutushooned ning tööstushooned.

Nii eluruumide kui ka mitteeluhoonete puhul tegi väljastatud ehituslubade hulk võrreldes 2014. aastaga läbi tõusu. 2015. aastal väljastati ehituslube kokku 3616 eluruumile, kasuliku pinnaga 392 000 ruutmeetrit. Ehitusloa saanud mitteeluhooneid oli 3421. Uute plaanitavate mitteeluhoonete kasulik pind ulatus 1 232 000 ruutmeetrini ja kubatuur 8,9 miljoni kuupmeetri ehk antud näitajad kasvasid vastavalt 41% ja 51%. Piirkondlikust jaotusest lähtudes väljastati enim ehituslubasid mitteeluhoonete rajamiseks Harjumaal (807 luba), teisele kohale tõusis 134% kasvu läbi teinud Pärnu maakond, vahe Tartu maakonnaga oli siiski napp. Tegevusalade lõikes väljastati ehituslubasid mitteeluhoonetest kõige rohkem taas põllumajandus-, majutus- ja tööstushoonete rajamiseks.

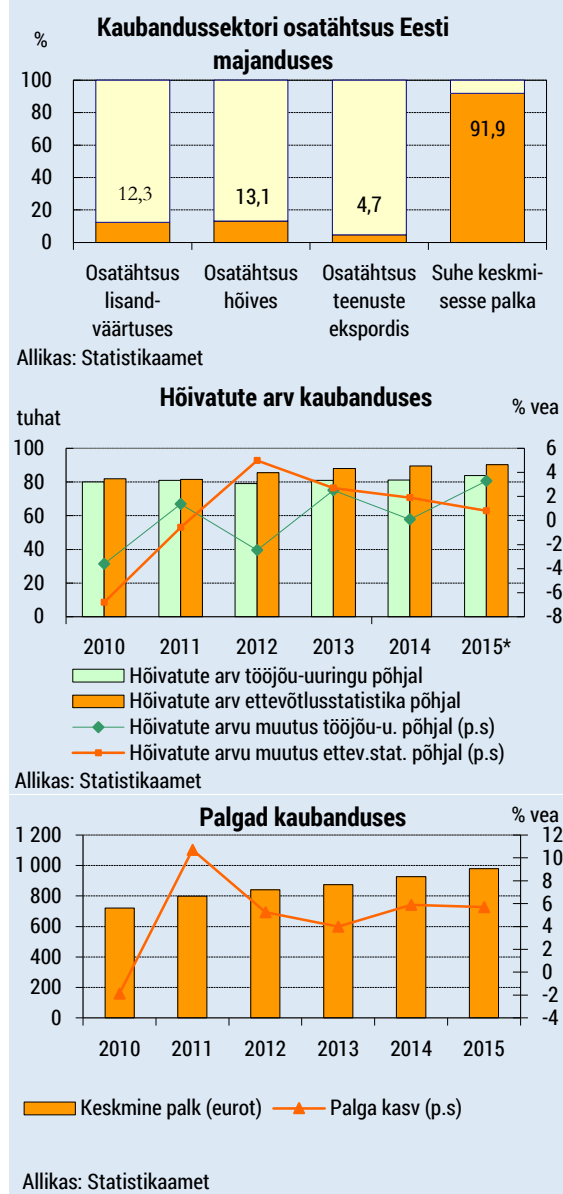
Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitluse põhjal oli ehitusettevõtjate kindlustunde indikaator 2015. aastal eelmise aastaga võrreldaval tasemel. 2016. aasta alguses kindlustunde indikaator paranes ning on püsinud stabiilsena samal tasemel. Ilmselt on paranemise põhjuseks tellimuste hulga kasv.

Sisekaubandus

Kaubandussektori alla kuuluvad jae- ja hulgikaubandusettevõtted, sealhulgas mootorsõidukite ja nende varuosade müügiga tegelevad ehk sõidukikaubandusettevõtted. Kaubanduses luuakse 12,3% lisandväärtusest ning see annab tööd 84 000 inimesele 15 000 ettevõttes. 2014. aasta lõpu seisuga oli Eestis 6886 kauplust, kus oli kokku ligi 1,9 miljonit m² müügipinda. Viimase 12 aastaga on kaupluste müügipind Eestis pea kahekordistunud.

Suuremad jaemüügiettevõtted Eestis on COOP (sinna kuuluvad Maksimarket, Konsum, A&O), Maxima Eesti OÜ, Tallinna Kaubamaja AS (Selver), AS Prisma Peremarket, Rimi Eesti Food AS (Rimi, Säästumarket) ja AS OG Elektra. Ükski kaubanduskett ei ole Eesti turul saavutanud domineerivat positsiooni.

Eesti sisekaubandust on viimasel ajal iseloomustanud mitmed muutused. Enamik suurematest jaekettidest on hakanud arendama e-poodi oma toidupoodide segmentides. Samuti on suuremad kaubanduskeskused viimastel aastatel viinud läbi küllaltki suuremahulisi laienemisi, suurendades omavahelist konkurentsi.

2015. aastal jätkus sisekaubanduses viimaste aastate kiire kasv. Juurde tuli nii kauplusi kui ka uut kaubanduspinda. Samas ostjaid jätkus kõigile. Jätkuvalt vedas sisekaubanduse kasvu kiire keskmise palga kasv, mis andis tarbijale rohkem vahendeid kaupluses käimiseks.

Eesti jaekaubandus on järjest enam koondunud suuremate kauplusekettide kätte. 2015. aastal püsis olukord, kus enamiku spetsialiseerimata toidukaupade kaupluste jaemüügikäibest andsid viis kaupluseketti: Selver, Maxima, COOP (endine ETK), Rimi (sh Säästumarket) ja Prisma. Neist suurima keti ehk Rimi turuosa jääb jaekaubanduses alla 10%. Suurima kaupluste arvuga ketiks on COOP, kuhu kuulus 2016. aasta kevade seisuga 351 kauplust. Seejuures Prisma ketis on 8 kauplust, kuid müügikäive moodustas ca 80% COOP-i omast. Seega olenevalt kontseptsioonist võib keskmine kaupluse suurus kettide lõikes tugevalt varieeruda.

Viimasel paaril aastal on oluliselt kasvanud e-kaubandus. 2016. aasta kevadel EMORI läbi viidud küsitlus näitas, et e-poodidest ostab 62% elanikest, mida oli 130 000 võrra rohkem kui aasta varem. Enim ostetakse internetist naisteriideid ning seda peamiselt välismaistest e-poodidest. Kohalikest internetipoodidest soetatakse rohkem parfüüme ja kosmeetikat. Kõige rohkem teevad internetis oste eestlased, kes on alla 34 aasta vanad ning kõrgema sissetulekuga.

Uute kaubanduspindade lisandumine 2015. aastal mõnevõrra aeglustus. Aastaga sai

kasutusloa 27 uut kaubandushoonet kogupindalaga 42 700 m². Aasta varasemaga võrreldes kahanes kasutuslubade arv 27%, kasulik pind 6,2%. Jätkub tendents, et kasutusloa saanud kaubanduspinnad on järjest suuremad. Kui 2014. aastal oli keskmise kasutusse lubatud kaubanduspinna suurus 1230 m², siis 2015. aastal oli keskmiseks suuruseks 1581 m². Seejuures lisandus jätkuvalt rohkem kui pool uuest kaubanduspinnast Harjumaale. Samas rekonstrueeriti 46 000 m² kaubanduspindu ning laiendamise teel lisandus 299 000 m² kaubanduspindu.

Väga suuri uusarendusi kauplusekettidel hetkel plaanis ei ole. 2016. aasta kevadel oli suurematest projektidest pooleli T1 kaubanduskeskuse ehitamine Tallinnas, mis avatakse 2017. aastal. Keskusesse on planeeritud 55 000 m² kaubanduspinda 200 poele. Teised keskused ja kaubandusketid panustavad rohkem olemasoleva pinna arendamisse. Rimi läheb edasi plaaniga Säästumarketid suuremaks ehitada ja muuta Rimideks. Selver ja Maxima on samuti teatanud plaanidest panustada rohkem olemasolevate kaupluste renoveerimisse.

2015. aastal jäi kaubandussektori palgakasv Eesti keskmisest veidi väiksemaks ning vahe suurenes. Kokku kasvasid palgad kaubandussektoris 5,7%. Hõivatute arv suurenes tööjõu-uuringu kohaselt 3,3%, ehk 2700 inimese võrra. Seejuures alamsektoritest kasvas hõive jaekaubanduses ja sõidukikaubanduses, vähenes aga hulgikaubanduses. Ettevõtlusstatistika põhjal kasvasid töötajate töötatud tunnid hõivega võrreldes kiiremas tempos, mistõttu võib öelda, et kiire palgakasvu tõttu tekkinud tööjõupuudus põhjustas seniste töötajate töökoormuse kasvu. Tootlikkuse näitajaid vaadates oli aasta sektorile pigem tagasihoidlik. Kogukasum vähenes 3% võrra ning tunnitootlikkus 1,2% võrra. Samas tööviljakus hõivatu kohta kerkis 1,7% Tugevamad olid näitajad sõidukikaubanduses, kus tööviljakus kasvas ligi kümnendiku võrra. Nõrgem oli seis hulgikaubanduses, kus tööviljakus suurenes aastaga vaid 1%.

2015. aastal suurenes kaubavarude müügiperiood eelmise aastaga võrreldes veidi

enam kui kolme päeva võrra ehk 8,2%. Lisaks kasvas kaubanduslik juurdehindlus 17,8% pealt 19,6%ni. Juurdehindluse kasvu vedas jaekaubandus, sõidukikaubanduses jäi seis pea muutumatuks.

Investeeringud kasvasid esialgsel andmetel kaubandussektoris 2015. aastal eelmise perioodiga võrreldes viiendiku võrra. Kolmandik investeeringutest tehti masinatesse ja seadmetesse ning nende investeeringute maht kasvas ka veidi rohkem kui kolmandiku võrra. Samas ehitiste soetamiseks tehtud kulutused suurenesid enam kui kaks korda. Suurem vähenemine toimus investeeringutes transpordivahenditesse, kus mahud kahanesid aastaga veerandi võrra.

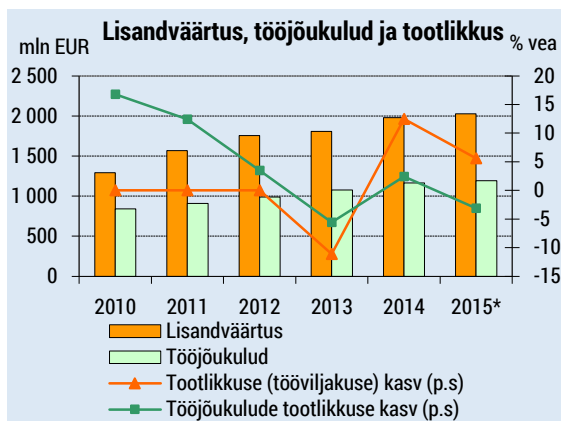
Jaekaubandus

Jaekaubandusettevõtetele oli 2015. aasta mõnevõrra edukam kui 2014. aasta. Kokku kasvasid müügitulu püsivhindades 7,8%, seejuures aasta teisel poolel kasv veidi kiirenes. Ettevõtete müügitulu kasvas aeglasemalt, suurenedes aastaga 3,2%.

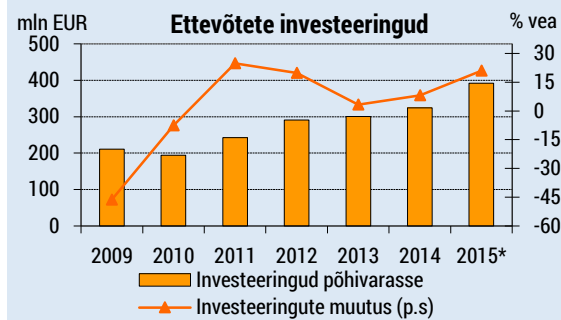
Kokku oli 2015. aastal jaekaubandusettevõtete müügitulu 8,5 miljardit eurot. Sellest 6,1 miljardit oli jaekaubandusettevõtete müük ning ülejäänud oli seotud sõidukikaubandusega. Kasv oli kiirem tööstuskaupade osas, kus tekstiiltoodete, rõivaste, jalatsite ja nahktoodete jaemüük kasvas aastaga 4% võrra. Lisaks paistis kiire kasvuga silma jaemüük posti või interneti teel, kus mahud suurenesid aastaga 35%. Hoolimata kiirest kasvust moodustab jaemüük posti või interneti teel vähem kui 2% kogu jaemüügi mahust. Kõige rohkem vähenes mootorikütuse müügitulu tegelevate ettevõtete müügitulu, jäädes aasta varasemale alla 13,5%. Vähenemine tuli kütusehinna olulisest odavnemisest, püsivhindades arvestades mahud kavasid.

Kuigi tööviljakus hõivatu kohta kavas jaekaubanduses aastaga 2%, siis 9% tööjõukulude kasv tõi endaga kaasa töökulude tootlikkuse kahanemise paari protsendi võrra. Samuti langes ettevõtete kogukasum, mis oli aasta varasemast üle 6% väiksem.

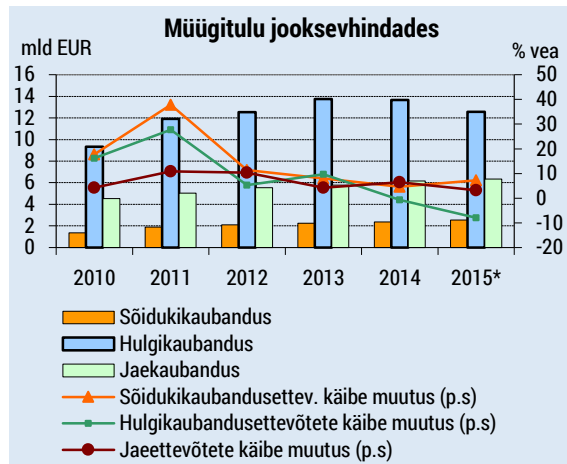
2015. aasta oli jaekaubandussektorile juba mitmes väga edukas aasta järjest. Inimeste reaalpalk on kasvanud juba neli aastat järjest ning tööpuudus on Euroopa Liidu üks madalmaid. Lisaks toetab sektorit pidev Soome turistide vool. Samas võib olukord oluliselt muutuda, kui eksporditurud ei taastu ning majanduskasv negatiivseks muutub.

Allikas: Statistikaamet

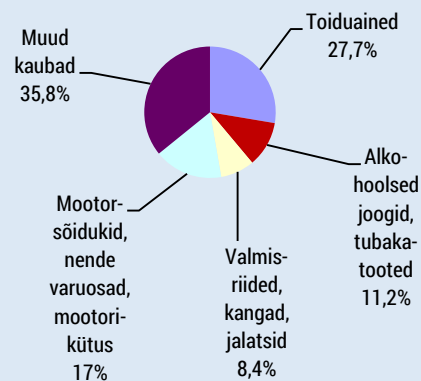

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Jaemüügi osatähtsus kaubagrupiti

Allikas: Statistikaamet

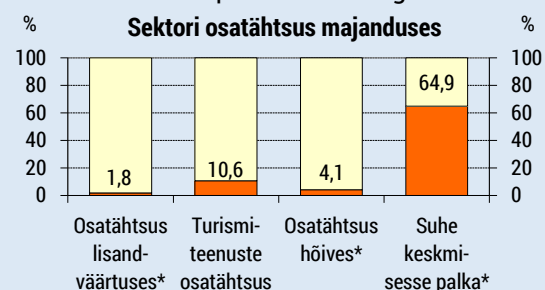
Turism

Turismimajanduse osatähtsus Eesti SKPs ja tööhõives on kaudseid mõjusid arvestades ligi 7%, turism annab olulise panuse ekspordituludesse. Eesti turismimajandus toetub suures osas välisküllastajatele, kelle arvele langeb umbes kaks kolmandikku kõigist majutuskohtade ööbimistest. Suure osa välisküllastajatest (viendik) moodustavad soomlastest ühepäevaküllastajad, samas on teiste riikide küllastuste arv suurenenud kiiremas tempos ning sõltuvus Soome turust vähenenud.

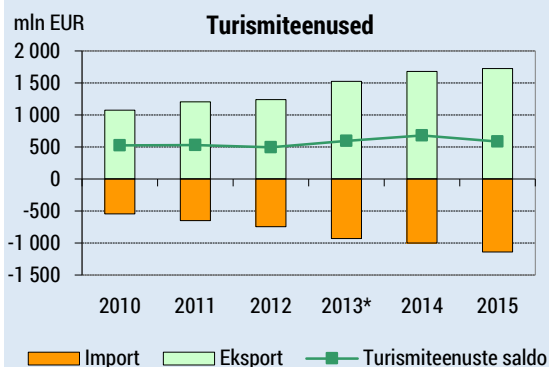
Peamiseks turismimagnetiks on Tallinn, kuhu on koondunud suur osa turismimajanduse ettevõtetest. Aasta-aastalt on tõusnud huvi ka teiste piirkondade vastu, millele on kaasa aidanud taastusravikeskuste, majutus- ja teiste teenindustevõtete lisandumine.

Eestis tegutseb üle 700 majutusettevõtte (lisaks veel arvukalt füüsilisest isikust ettevõtjaid ja ettevõtteid, kelle põhitegevusalaks on märgitud mõni muu tegevus), toitlustusettevõtteid on üle pooleteise tuhande ning reisibüroosid ja -korraldajaid üle 250. Suuremad majutusettevõtted on OÜ TLG Hotell (Tallink, Pirita TOP SPA Hotell), AS Sokotel (Hotell Viru), Hotell Olümpia AS, Meriton Hotels AS ja OÜ Swisshotel Estonia. Toitlustusettevõtetest on suuremad Premier Restaurants Eesti AS (McDonald's), AS Hesburger ja Baltic Restaurants Estonia AS. Suuremate reisibüroode ja -korraldajate hulka kuuluvad AS ESTRAVEL, Novatours OÜ, OÜ TEZ Tour, CWT Estonia AS ja OÜ GoAdventure. Ligikaudu 60% turismisektori töötajatest töötab Tallinna ettevõtetes, teistest piirkondadest võib esile tuua Tartut ja Pärnut, kuid turismitööstus on esindatud üle Eesti.

Tulevikus on oodata reisimise kasvu, mis toetab ka Eesti ettevõtteid. Eeldatavalt suureneb nõudlus nii sise- kui väliturismis, kuid pikaajalisem kasv on varasemast aeglasem. Eelkõige on tänu ööbivate välituristide saabumiste kasvule oodata eksporditulude suurenemist. Pakkumise kasv tähendab turismisektoris kasvavat vajadust täiendava tööjõu järele. Sissetulekute kasvades suureneb pikemas perspektiivis nii siseturism kui ka välisreiside arv. Turismipoliitikaga püütakse suurendada Eestis reisimise kestuse pikenedamist ning nõudlust sesoonselt ja geograafiliselt hajutada.

* näitajad iseloomustavad majutus- ja toitlustusettevõtteid, mitte kogu turismisektorit
Allikas: Statistikaamet

* 2013. aastal korrigeeriti antmeid, varasemaid aastaid pole ümber hinnatud
Allikas: Eesti Pank

2015. aastal mõjutas Eesti turismimajandust tugevasti Venemaa turistide arvu langus, mida ei suutnud täielikult kompenseerida teiste riikide ega siseturu nõudluse kasv. Samas turismiteenuste eksporditulud jõudsid järjekordse rekordini. Väljavaated 2016. aastaks on aga positiivsemad.

Maailma Turismiorganisatsiooni andmetel oli 2015. aasta turismisektorile maailmas tervikuna ning Euroopas üsna hea. Ööbivate välituristide saabumiste arv kasvas Euroopas 5%, Põhja-, Kesk- ja Ida-Euroopas veidi enamgi. Kuigi Venemaa elanike välisreiside arv vähenes, siis paljudes riikides kompenseeris selle teiste turgude kasv. Kuna Eesti on Venemaa turust rohkem mõjutatud (nagu ka näiteks Soome), siis Eesti arengud olid mõnevõrra kehvemad – ööbivate välituristide arv vähenes, kuid sektorit toetas ühepäevaküllastajate suurenenud arv ning siseturism.

Eesti turismisektori lisandväärtus kasvas rahaliselt, kuid püsivhindades jäi see eelmise

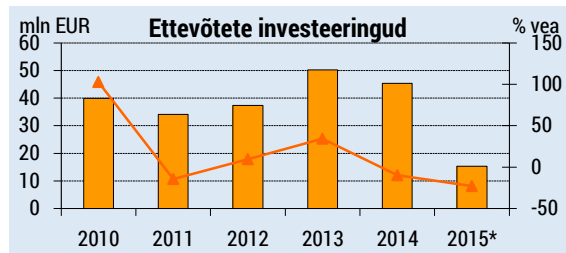
aasta tulemusele alla. Paremad tulemused iseloomustasid majutust, kus lisandväärtus püsivhindades kasvas enam kui kümnendiku võrra. Ka teiste majandusnäitajate põhjal oli aasta parem just majutussektorile.

Turismiteenuste eksport ületas 2015. aastal 1,7 mld eurot, olles ligi 3% suurem kui aasta varem. Kasvu taga oli suures osas transporditeenuste eksporditulu suurenemine. Oluliselt suurem tõus iseloomustas aga turismiteenuste importi (ligi 14% võrreldes eelmise aastaga), mistõttu vähenes turismiteenuste bilansi ülejääk. Kokkuvõttes tõi turism Eestile ligi 600 mln eurot rohkem tulu kui reisimisega Eestist välja viidi.

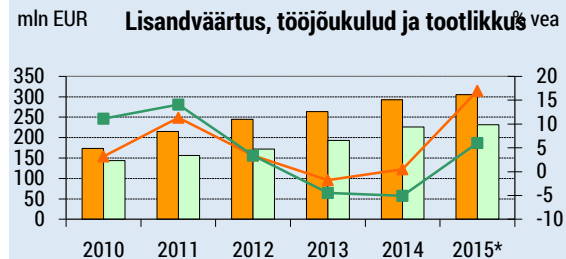
Majutuskohtades majutatute arv kasvas 2015. aastal 0,8%, kuid ööbimiste arv veidi vähenes (0,5%). Tulemust mõjutas eelkõige Venemaa turistide nõudluse langus, mida teiste riikide turistid ei suutnud täiel määral kompenseerida. Kõige enam mõjutas see Tallinna majutuskohti. Samas mitmel pool Eestis ööbimiste arv suurenes (näiteks Jõgeva, Järva ja Viljandi maakond).

Majutuskohtade arv suurenes vähesel määral, samas voodikohtade pakkumine langes (-1,5%). Seetõttu paranes veidi voodikohtade keskmine täitumus (35%). Majutuse keskmine maksumus kasvas aeglasemalt kui viimastel aastatel (2,5%).

Turismisektoris hõivatute arv suurenes 2015. aastal vähesel määral. Uusi töökohti lisandus majutuses, samas kiirstatistika kohaselt vähenes hõivatute arv toitlustuses ning reisifirmades (sisaldab ka reserveerimise jmt andmeid). Majutuse ja toitlustuse palgatõus ületas Eesti keskmist, keskmiselt suurenesid palgad aastaga kümnendiku võrra. Ka mitmes teises madalama palgaga valdkonnas kasvasid palgad üsna kiires tempos, mis viitab tööjõupuudusest tingitud palgasurvele eelkõige tööjõumahukamates valdkondades. Kokkuvõttes suurenesid turismiettevõtete tööjõukulud kümnendiku võrra, sealjuures majutuses koguni viiendiku jagu, teistes valdkondades tasakaalustas (toitlustuses osaliselt) hõivatute arvu langus palgakasvu mõju.

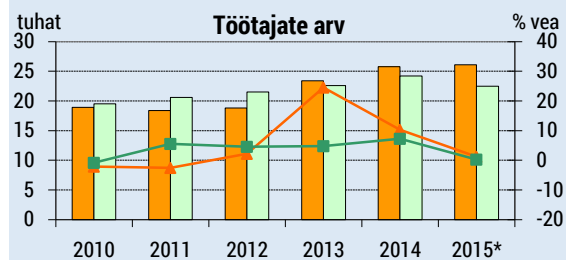

* majutus, toitlustus, reisibürood ja reisifirmad
Allikas: Statistikaamet

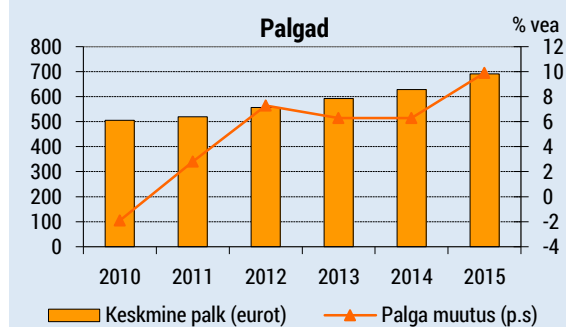

* majutus, toitlustus, reisibürood ja reisifirmad

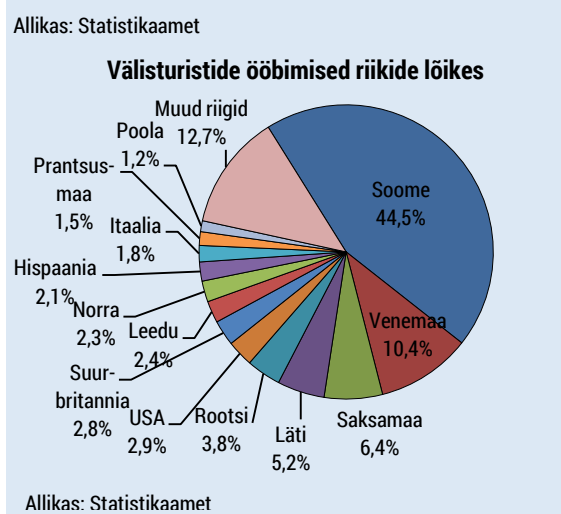
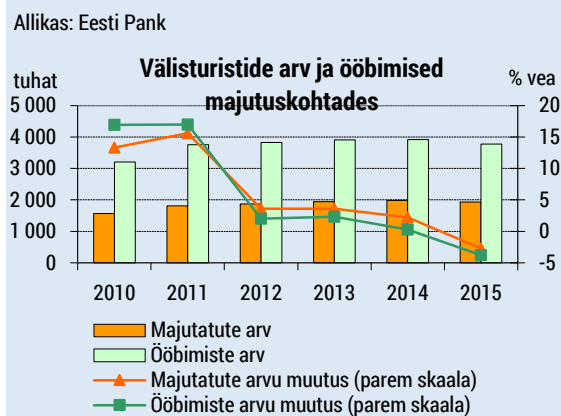
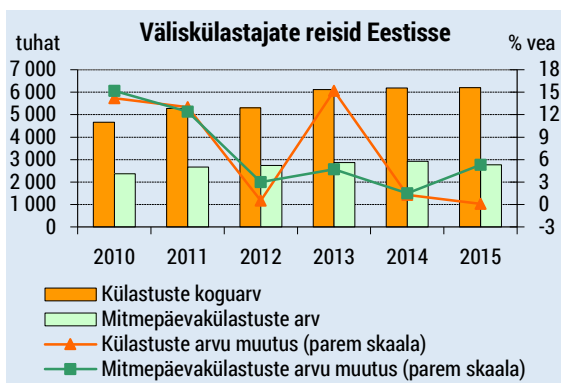
Allikas: Statistikaamet

* tööjõu-uuringus majutus- ja toitlustusettevõtted, ettevõtlusstatistikas lisaks ka reisibürood ja -korraldajad
Allikas: Statistikaamet

* majutus- ja toitlustusettevõtted
Allikas: Statistikaamet

Ettevõtete kogukulud kasvasid aeglasemalt kui tööjõukulud, kuid majutuses ja toitlustuses siiski tuludest rohkem. Seetõttu vähenesid kasumid, seda eelkõige toitlustuses. Reisifirmade esialgsed tulemused näitavad tugevat kasumikkuse kasvu, kuid arvestades suuri korrektsioone lõplikes hinnangutes, ei pruugi see tegelikkust objektiivselt kajastada. Seetõttu olid ka kogu valdkonna tootlikkuse näitajad tugeva kasvuga, kuid majutust ja toitlustust eraldi vaadates langes töökulude ja kogukulude tootlikkus.

Nii majutuses kui ka toitlustuses investeerisid ettevõtted 2015. aastal esialgsel andmetel

vähem kui aasta varem, reisifirmad aga suurendasid kapitalimahutusi materiaalsesse põhivarasse. Kogu sektori investeeringuid mõjutas kõige rohkem toitlustusettevõtete tegevus. Poole võrra kukkus ehitamine ja ehitiste rekonstrueerimine, teistes valdkondades oli rahaliselt muutus üsna väike. Enam kui pool kogu investeeringutest läks masinate ja seadmete ning inventari soetamisele.

Eesti Konjunktuuriinstituudi küsitluse põhjal hindasid turismiettevõtjad aasta esimeses pooles üldiselt olukorda kehvemalt kui aasta tagasi. Teisel poolaastal olid hinnangud sarnased 2014. aasta sama perioodi näitajatele.

2016. aasta alguses pidasid hotellide esindajad aga konjunktuuri paremaks kui aasta tagasi. Eelkõige paranesid hetkeolukorda kirjeldavad näitajad, ootused lähikuudeks aastaga oluliselt ei muutunud. Restoranide ja turismifirmade kindlustunne oli peaaegu samasugune kui aasta tagasi. Mõnevõrra rohkem oli neid, kes prognoosisid töötajate arvu kasvu lähikuudel.

Maailma Turismiorganisatsioon prognoosib 2016. aastaks maailmas ja Euroopas välisreiside arvu suurenemist 3,5–4,5%. 2016. aasta esimeste kuude ööbimiste statistika näitas Eestis kasvu samas suurusjärgus, samas ühepäevakülastajate puhul viitab esialgne statistika nõudluse langusele.

Sissetulev turism

Eestisse saabunud väliskülastajate arv püsis 2015. aastal eelmise aastaga samal tasemel, kuid külastajagruppide lõikes oli olulisi muutusi. Eestis ööbinud välituristide arv kukkus aastaga 5%, seda eelkõige Venemaa turistide arvelt. Venemaa majandusolukorra halvenemine ning rubla kursi langus mõjutas tugevasti elanike ostujõudu ning reisimist. Eesti Panga mobiilpositsioneerimisele tugineva uuringu kohaselt vähenes ka Venemaa elanike ühepäevareiside arv, kuid selle ning ka ööbimistega reiside arvu languse aitasid katta USA, Saksamaa, Läti, Korea Vabariigi ning mitme teise riigi külastajad. USA ja Saksamaa ning kaugemate riikide puhul on ühepäevareisijate arv tugevasti sõltuv kruisireisijate voogudest. Eestis viibimise

kestus pikenes ning see aitas samuti leevendada Eestis ööbinud turistide arvu languse mõju.

Kuigi 2015. aastal karmistusiid laevakütustele kohaldatavad keskkonnanõuded ning seetõttu oodati kruisireiside kallinemist ning vähenevat nõudlust, olid tegelikud arengud positiivsemad. Kütuse maailmaturu hinnad alanesid ning see aitas kompenseerida rangematest keskkonnanõuetest tulenevaid kulusid. Tallinna ja Saaremaa sadamaid küllastanud kruisireisijate arv kasvas aastaga 3,6% 504 000ni.

Välisküllastajate kulutused Eestis jäid sarnaselt nende arvule sisuliselt aastatagusele tasemele. Turismiteenuste ekspordi kasvu taga olid peamiselt meretranspordi reisijateveo teenuste eest saadud tulud (kasv 14%).

Välituristide arvu langus kajastus ka Eesti majutuskohtades. 2015. aastal vähenes majutatud välituristide arv ligi 3%, ööbimiste arv veidi rohkemgi. Aasta edenedes olukord paranes ning IV kvartalis suurenes võrreldes 2014. aasta sama ajaga juba nii majutatute kui ka ööbimiste arv.

Kõige rohkem mõjutas majutussektorit sarnaselt 2014. aastale Venemaa turistide nõudluse langus, mis tulenes eelkõige Venemaa kehvast majandusolukorrast ja rubla nõrgenemisest. Vene turistide oli majutuskohtades kolmandiku võrra vähem kui aasta varem. Samas oli majutuskohtades mitmetest riikidest rohkem kliente kui aasta tagasi, näiteks USA, Läti, Jaapan, ööbimiste arvu kasvult tõuseb esile ka Hispaania. Nõudlust majutusettevõtete järele on tõstnud ka Eestis viibivad NATO sõjaväelased.

Välituristide ööbimiste arv vähenes rohkem Harjumaal ning Ida- ja Lääne-Virumaal. Positiivsed arengud iseloomustasid vaid mõnda maakonda (Viljandi, Jõgeva, Järva, Hiiu). Ka regiooniti mõjutas näitajaid kõige rohkem Venemaa turistide nõudluse kukkumine, Vene turistide ööbimiste arv vähenes sisuliselt kõikjal üle Eesti.

2016. aastal välisnõudlus eeldatavalt suureneb. Tallinna Lennujaam prognoosib reisijate arvu kasvu, seda ka vaatamata 2016. aastal algavatele ehitustöödele. Samuti

oodatakse laevareisijate arvu suurenemist, kuigi Tallinna Sadama andmetel on oodata mõnevõrra vähem kruisireisijaid kui 2015. aastal. Eeldatavalt Venemaa turistide arv enam ei lange, mistõttu majutuskohtades ööbinud välituristide arv võiks kokkuvõttes 2016. aastal taas suurened.

Siseturism

Eesti elanike majutusettevõtete kasutamine liikus 2015. aastal jätkuvalt kasvutrendil. Majutatute arv suurenes aastaga 7%, ööbimiste arv veidi vähem (üle 6%). Eesti elanike suurenenud nõudlus majutusettevõtete järele aitas peaaegu tasakaalustada välisnõudluse langust. Eesti elanikud moodustasid 38% majutuskohtade klientidest, ööbimiste arvus oli siseturistide osatähtsus 35%.

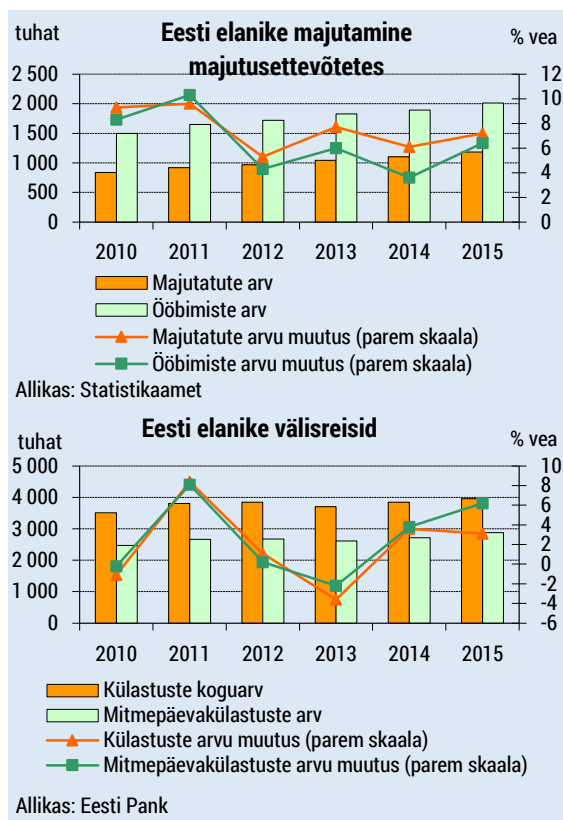
Suhteliselt tugevasti kasvas sisenõudlus Ida- ja Lääne-Virumaal ning Valga- ja Viljandimaal. Ööbimiste arv suurenes kõigis maakondades peale Tartumaa, samas majutatute arv tõusis ka seal 2014. aastaga võrreldes.

2016. aastal võib oodata jätkuvat siseturismi suurenemist. Prognooside kohaselt kasvab eratarbimine ning reaalpalk. Tööturu arengute osas on rohkem küsimärke, kuid esialgsed andmed viitavad ka hõive püsimisele kõrgel tasemel. Aasta esimestel kuudel kasvas Eesti elanike ööbimiste arv majutuskohtades jätkuvalt üsna kiires tempos.

Väljaminev turism

Eesti Panga andmetel kasvas Eesti elanike välisreiside arv 2015. aastal ligi 4 miljonini. Võrreldes eelmise aastaga suurenes reiside arv umbes 3%, sh mitmepäevaste küllastuste arv 6%. Eesti elanikud reisisid Soome ning Rootsi vähem kui aasta tagasi. Oluliselt suurenes aga reisimine Valgevenes, arvuliselt järgnesid juurdekasvult mitmed olulised turismi- piirkonnad: Itaalia, Türgi, Hispaania. Riikide lõikes olidki arengud valdavalt positiivsed. Venemaale tehti küll vähem ühepäevareise, kuid samas mahus kasvas ööbimisega reiside arv. Sõjalise tegevuse tõttu 2014. aastal kannatanud reisijatevood Ukrainasse taastusid 2015. aastal osaliselt.

Eesti elanike kulutuste suurenemine välismaal tõstis tugevasti turismiteenuste impordi. Eelkõige tulenes see erareiside suurenemisest, kuid kasvasid ka ärireisidel tehtud kulutused kaupadele ja teenustele. Kulutused välismaistele transpordiettevõtetele tõusid vähesel määral (3%), samas kõige suurema osatähtsusega transpordiliigi – õhustranspordi – impordi kasv küündis ligi viiendikuni. Suur osa sellest tuli aasta lõpus, mil rahvuslik lennukompanii lõpetas tegevuse.

Stabiilne majandusolukord toetab välisreiside arvu suurenemist 2016. aastal, I kvartali andmed seda ka kinnitasid. Koos sissetulekute kasvuga suureneb turismiteenuste tarbimine, olulist rolli mängivad ka transpordiühendused. Pärast Estonian Airi pankrotti aktiveerusid mitmed lennufirmad, samas lähiaastatel mõjutavad lennuliiklust (piiravalt) suuremahulised ehitustööd Tallinna Lennujaamas.

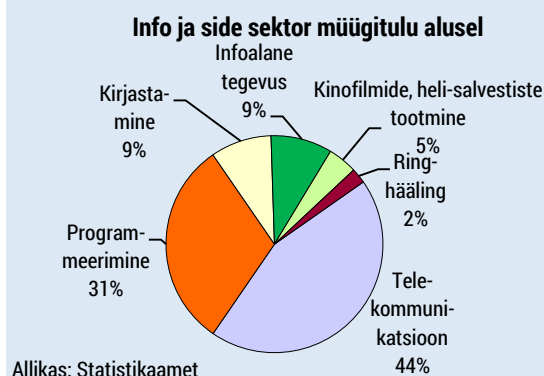
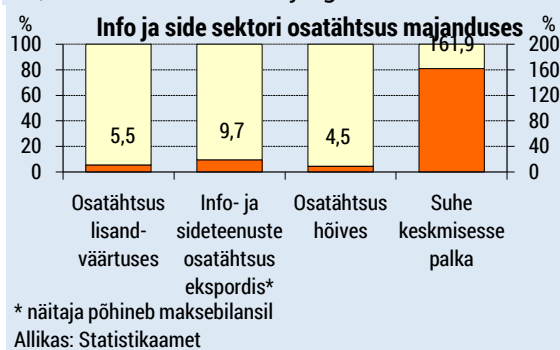
Info ja side

Info ja side tegevusalasse kuulub kirjastamine (k.a tarkvara kirjastamine), kino-, videofilmide, telesaadete ja helisalvestiste tootmine, programmid ja ringhääling, st raadio- ja teleprogrammide tootmine ja edastamine, telekommunikatsioon, infotehnoloogia ja infoalane tegevus. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) sektor hõlmab lisaks enamikule eelnevalt mainitud teenindusvaldkondadele ka info- ja sidetehnika hulгимүүiki ning arvutite ja sideseadmete parandust, samuti töötlevasse tööstusse kuuluvaid elektronkomponente ja trükkplaate, arvuteid ja arvuti välisseadmeid, sideseadmeid, tarbeelektronikat ning magnet- ja optilisi andmekandjaid tootvaid ettevõtteid. Peamisi sektori arenguid kirjeldatakse järgnevalt info ja side sektori ettevõtete baasil. IKT sektori töötleva tööstuse osa katab elektroonikatööstuse ülevaate.

Info ja side sektoris tegutseb umbes 4000 ettevõtet. Peamiselt on tegemist alla kümne töötajaga infotehnoloogia (programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused) valdkonna mikroettevõtetega. Üle poole info ja side ettevõtetest tegeleb programmeerimisega, kolmandik ettevõtetest kino-, videofilmide ja helisalvestiste tootmisega, võrdselt kümnendik infoalase tegevuse ja kirjastamisega. Telekommunikatsiooni valdkonda kuulub väike osa ettevõtetest.

Sektoris töötab 4,1% kõigist hõivatutest ehk ca 26 300 inimest. Info ja side sektori tooted ja teenused on tugevalt teiste majandusharude arengutega seotud, mis teeb sektori terve majandussüsteemi jaoks oluliseks. Sektor areneb stabiilselt ja loob suurt lisandväärtust, mis on võrreldav OECD riikide keskmisega. Info ja side sektori ettevõtted investeerivad tugevasti inimkapitali ja hoiavad palka kõrgel tasemel, mille tulemusena on sektori tööjõu tootlikkuse näitajad keskmisest suuremad.

Suuremad mobiilsideteenuse pakkujad on Telia AS, Tele2 Eesti AS ja Elisa Eesti AS. Lisaks on juhtivateks ettevõteteks telekommunikatsiooni alal traatsideteenuseid osutavad Telia AS, Starman AS ja STV AS, sideteenuseid vahendav Top Connect OÜ ning satelliitteenuseid osutav Viasat AS. Tarkvaratööstuses on olulisemateks ettevõteteks Skype Technologies OÜ ning Playtech Estonia OÜ, mis pakub maailma juhtivatele mänguoperaatoritele tarkvaratooteid ja nendega seotud terviklahendusi. Suuremateks ettevõteteks ajalehtede kirjastamises on Postimees AS, Eesti Ajalehed AS ja Äripäev AS. Raadioringhäälingu ning infoalase tegevuse valdkonna (andmetöötlus, veebihosting) ettevõtete seas on suuremad vastavalt Trio LSL AS ning Ekspress Hotline AS ja Andmevara AS, mille käivate suurusjärgud on sektori suurematest ettevõtetest siiski oluliselt väiksemad.

Aastal 2015 toimus info ja side sektori arengus mõningane tagasimine. Sektori müügitulu, lisandväärtus ja töötajate arv langesid. Samas sektori kõrge investeerimisaktiivsus näitab tulevikuks kõrgemat potentsiaali.

2015. aastal teenisid telekommunikatsiooni ja programmeerimise ettevõtted üle poole kogu sektori müügitulust, vastavalt 44% ja 31%. Sama olukord on olnud iseloomulik ka eelnevatel aastatel. Kirjastamise ja infoalase tegevuse ettevõtete müügitulu osatähtsus moodustas võrdselt 9%, kinofilmide oma oli 4% ja ringhääling moodustas vaid 2%.

2015. aastal jäi info ja side sektori ettevõtete kogumüügitulu eelneva aastaga peaaegu samale tasemele. Peale majanduskriisi kasvas sektori müügitulu viie aastaga 12%. Kirjastamise, ringhäälingu, telekommunikatsiooni ja infoalase tegevuse

ettevõtete müügitulu võrreldes eelmise aastaga kasvas. Kinofilmide ja programmeerimise ettevõtete müügitulu aga vähenes aastaga vastavalt 12% ja 8%.

Sarnaselt müügituluga jäi info ja side sektori kogutootlikkus lisandväärtuse põhjal eelneva aastaga samale tasemele. Allharude lõikes kasvas kogutootlikkus kinofilmide, ringhäälingu, telekommunikatsiooni ja infoalase tegevuse ettevõtetel. Programmeerimise ja kirjastamise ettevõtted näitasid kogutootlikkuse langust vastavalt 4% ja 38%.

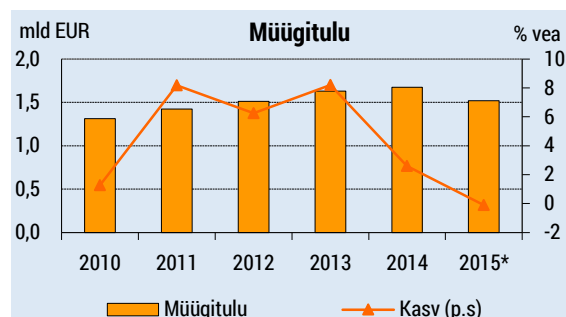
Sektori lisandväärtus kasvas teist aastat järjest. Lisandväärtuse kasv toimus peaaegu kõikides allharudes, v.a programmeerimises, kus näitaja langes 31%.

2015. aastal suurenesid töajookulud 6%, kasvades viis aastat järjest. Suurem kasv toimus kirjastamise ja ringhäälingu ettevõtetes, kus töajookulud kasvasid võrreldes eelneva aastaga vastavalt 25% ja 28%. Töötajate arv aga ei näidanud stabiilset kasvu, esialgsetel andmetel vähenes töötajate arv 2015. aastal 1%. Suuremad töötajate arvu kukkumised toimusid kinofilmide, telekommunikatsiooni ja programmeerimise ettevõtetes. Samas kasvasid nende allharude töajookulud, v.a kinofilmide ettevõtted, kus töajookulude langus oli 36%. Suur töötajate värbamine toimus kirjastamise, infoalase tegevuse ja ringhäälingu allharudes.

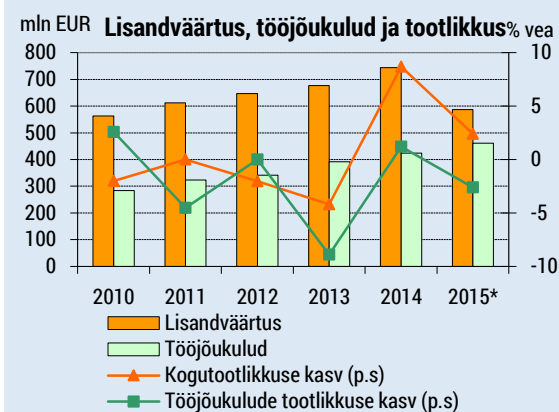
2015. aastal kasvas info ja side sektori brutokuupalk 1,3%, mis oli 1,8 protsendipunkti madalam kui eelneval aastal. Sektori keskmine brutokuupalk oli 1609 eurot, mis oli Eesti keskmisest palgast 1,6 korda suurem. Viie aastaga löid info ja side sektori ettevõtted peaaegu 3500 uut töökohta, tõstes brutokuupalka 21%.

2015. aastal kasvas oluliselt info ja side ettevõtete investeerimisjulgus, näidates investeringute 37%list suurenemist. OECD andmetel on regulatiivsed piirangud konkurentsile telekommunikatsiooni sektoris pidevalt vähenenud. See aitas kaasa konkurentsi kasvule info ja side sektoris. Kuna konkurentsielise hoidmiseks on vaja üha suuremaid investeringuid, siis ettevõtete investeerimisaktiivsus kasvab.

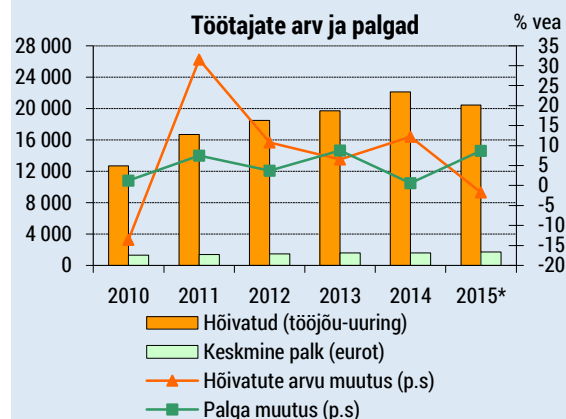
Kõikide allharude osakaal kogu majanduse investeringutes materiaalsesse põhivarasse kasvas märgatavalt. Kõige rohkem investeerisid telekommunikatsiooni ettevõtted. Suurema kasvuga aga oli kinofilmide ja infoalase tegevuse ettevõtete investeringute maht. Suurimaid investeringuid tehti masinatesse ja seadmetesse ning ehitiste soetamisse. Viimaste aastate jooksul näitab pidev investeerimisjulguse kasv info ja side sektori tugevat arengupotentsiaali tulevikus.

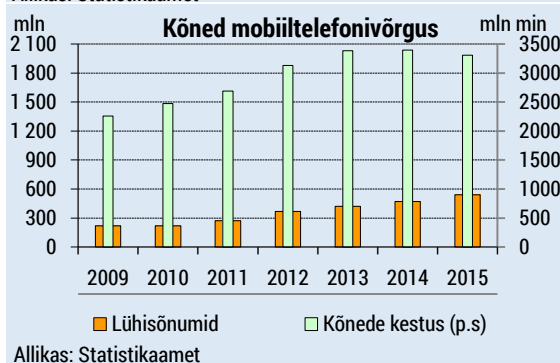
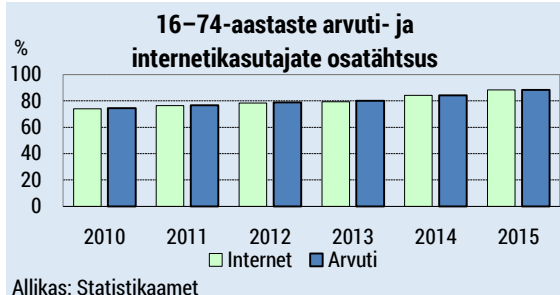
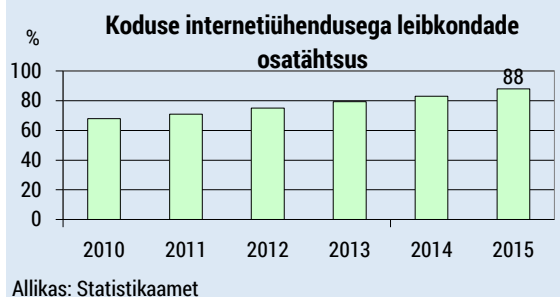
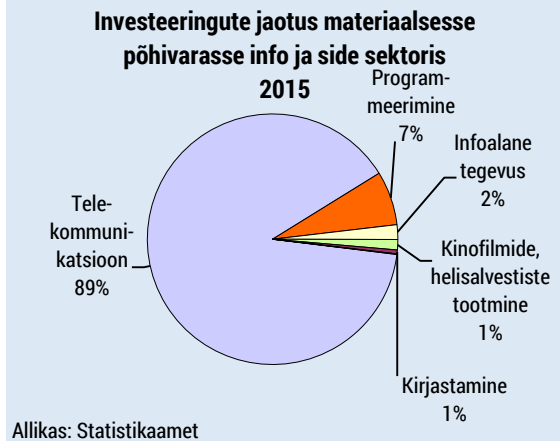
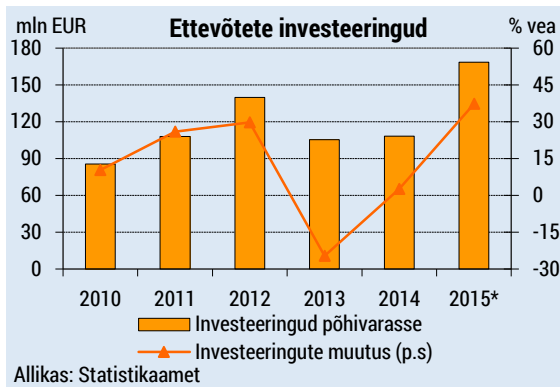
Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aastal kasvas endiselt infotehnoloogiliste seadmete kasutus. Kui 2014. aastal oli koduse internetiühendusega leibkondade osatähtsus 83%, siis 2015. aastal ulatus see näitaja 88%ni. 2008. aastal oli internetiühendus vaid 58% leibkondadest. Sellest on näha, et kaheksa aastaga kasvas infotehnoloogiliste seadmete kasutus 1,5 korda.

2015. aastal tõusis 16–74-aastaste arvuti- ja internetikasutajate osatähtsus võrreldes eelneva aastaga vastavalt 88,3% ja 88,4%ni. Huvitavaks faktiks on see, et internetikasutajate osatähtsus ületas arvutikasutajate näitajat. See võib olla põhjendatud tehnoloogia arenemise ning interneti kättesaadavuse lihtsustumisega, mida saavutatakse nt mobiiltelefoni interneti abil. Seetõttu eelistab osa kasutajatest interneti kasutamiseks tahvelarvuteid ning telefone. Samuti on Eesti elanikud väga aktiivsed internetipanga kasutamisel. 2015. aastal kasutasid seda teenust 81% 16–74-aastastest elanikest, samas Euroopa Liidu keskmine näitaja oli vaid 46%.

Kõnede kestus ja lühisõnumite arv kajastab mobiilside arengut. Aastal 2015 oli kõnede kestus 3310 miljonit minutit, vähenedes võrreldes eelneva aastaga 3%. Aastatel 2009–2014 kõnede kestus pidevalt kasvas, 2015. aasta aga muutis trendi. Inimesed rääkisid telefoni vahendusel vähem. Samal ajal lühisõnumeid saadeti 540 miljonit, mis oli 14% rohkem kui aasta tagasi. Sellest lähtudes muutis 2015. aasta infotehnoloogiliste seadmete kasutamise olukorda. Inimesed on rohkem mobiilsemad, kasutavad internetti erinevate vahendite abil ning eelistavad sõnumite saatmist pikkadele kõnedele.

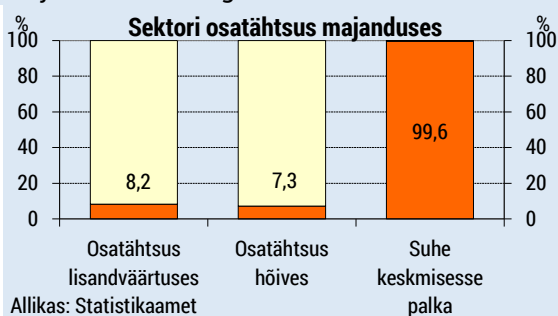
Kokkuvõtteks, 2015. aastal näitas vähenenud ettevõtete müügitulu ja tööhõive sektori arengu pidurdumist. Samas nõudlus info ja side teenuste järgi pidevalt kasvas, tehes sektori üheks kõige kiiremini arenevaks sektoriks. Eesti elanikud kasutasid rohkem internetti ning *online*-teenuseid, nagu näiteks pangandus. Samal ajal andsid kasvavad investeeringud lootust sektori kasvule ja tugevale potentsiaalile tulevikus.

Transport

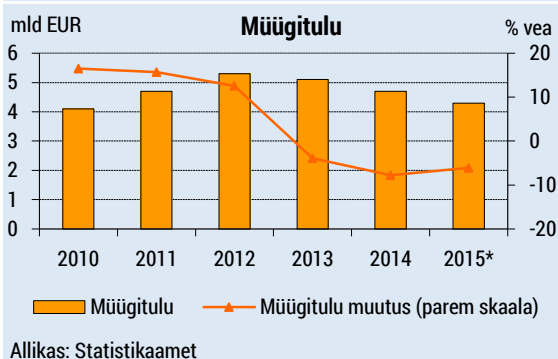
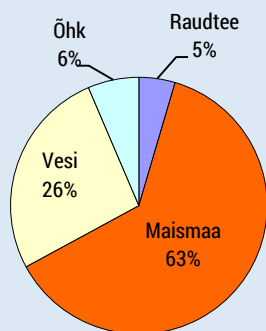
Eesti transpordisüsteemi kuulub raudtee-, maantee-, mere-, sisevee- ja õhustransport, elektritransport linnades ning torustransport. Veonduses ja laonduses on hõivatud üle 45 000 inimese ehk enam kui 7% kõigist hõivatutest. Transporditeenused annavad olulise panuse eksporditulude laekumisse ja tasakaalustavad Eesti väliskaubandusbilanssi. Teisalt on mitmed transpordisektori sisendid (kulutused sõidukite ostmisele, hooldamisele ja kütusele) võrdlemisi mahukad importtooted ning transpordisektori arendamisel tuleb pöörata rohkem tähelepanu energiatõhususe suurendamisele.

Veonduse ja laonduse tegevusalal tegutseb üle 4500 ettevõtte. Maismaa reisijateveos on suurima veomahuga Tallinna Linnatranspordi AS, mis teenindab bussi-, trammi- ja trolliliine Tallinnas. Riigisisest reisijatevedu raudteel korraldab AS Eesti Liinirongid (ELRON). Kaubavedude alal on juhtivateks logistikafirmadeks AS Schenker, DSV Transport AS ja DHL Estonia AS. Kogu transpordisektori suurim ettevõtte on reisijate ja kauba merevedudega tegelev AS Tallink Grupp. Olulisim sadamateenuste pakkuja on AS Tallinna Sadam, mis tegutseb Muuga sadama, Vanasadama, Paldiski Lõunasadama, Paljassaare sadama ja Saaremaa sadama omaniku ning haldajana. Õhustranspordi valdkonna suurim ettevõtte oli rahvusvahelise reisijate- ja kaubaveoga tegelev AS Estonian Air, mis lõpetas oma tegevuse 2015. aasta novembris riigiabi reeglite rikkumise tõttu. Posti- ja kullerteenistuses on suurim ettevõtte AS Eesti Post (Omniva).

Transpordisektori hõive langes 2015. aastal. Edasised arengud hõive osas sõltuvad suuresti üldisest majanduse käekäigust.

Eesti transport müügitulu alusel

2015. aastal langesid Eesti transpordiettevõtete veomahud teist aastat järjest. Kuigi kaubavedu tonnides vähenes 13%, siis sõitjapäive kasvas 10% ja veosekäive 7%. Maantee- ja õhustranspordi veomaht vähenes 3%. 2014. aasta II poolaastast kehtestatud Euroopa Liidu ja Venemaa kahepoolsed sanktsioonid mõjutavad jätkuvalt raudteevõrku, mis kahanesid taas ligi neljandiku võrra (23%). Ühistranspordi kasutajate koguarv jäi samaks, sest kuigi riigisiseste raudteevõrude ja rahvusvaheliste maismaatranspordi sõitjate arv kasvas, kahanes oluliselt rahvusvahelise rongiliikluse (-43%) ja õhustranspordi sõitjate (-13%) arv.

Meretranspordiettevõtte vedasid 2015. aastal 1,4 miljonit tonni kaupa, mis oli 11% vähem kui 2014. aastal. Meretranspordi veosekäive vähenes aastaga viiendiku võrra ja ulatus 331 miljoni tonnikilomeetri.

2015. aastal läbis Eesti sadamaid ligi 35 miljonit tonni kaupa, mis oli viimase kümne aasta madalaim näitaja. 2015. aastal lähetati Eesti sadamatest välismaale ja välissadamatest saabus siia viiendiku vähem kaupa kui aasta varem. Laevade lastimine (kauba laevale laadimine sadamas) moodustas sadamate kaubamahust 24,6 miljonit tonni ja lossimine (kauba laevalt maha laadimine sadamas) 10,2 miljonit tonni.

Kui 2014. aastal toetas sadamate kaubamahu kasvu just Eesti sadamatesse saabunud kauba lossimise mahu kasv, siis 2015. aastal vähenesid nii lastimise kui ka lossimise mahud varasema aastaga võrreldes. Tegemist oli viimase kümne aasta suurima langusega. Kaupu lastiti 18% vähem ja lossiti 25% vähem kui 2014. aastal. Kaupade lastimine on mõjutatud kaubaveost avalikul raudteel, kus veetakse peamiselt transiitkaupa.

Sadamates lastiti peamiselt vedelaid rafineeritud naftatooteid (ligi 50% lastitud kaupadest), lämmastikühendeid ja väetisi (v.a looduslikud väetised), metsandus- ja metsavarumistooteid ning koos transporditavaid kaupu. Enim lossiti samuti vedelaid rafineeritud naftatooteid (üle kolmandiku lossitud kaubast), koos transporditavaid kaupu ning kaevandus- ja karjääritooteid.

Kümne aasta jooksul on kaupade lastimine sadamates vähenenud 42%, aga kaupade lossimise maht kasvanud üle kahe korra. Vaatamata 2015. aasta lossimise mahu kahanemisele on sadamad viimastel aastatel teenindanud siiski märkimisväärse koguse ehk 30% ulatuses sadamasse meritsi saabuvaid kaubavooge ja 70% ulatuses sadamate kaudu meritsi lähetatavaid kaubavooge. Kümme aastat tagasi oli see suhe 10% ja 90%.

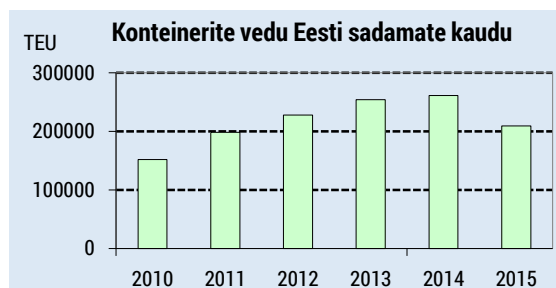
Eesti sadamate kogukaubamaht vähenes võrreldes 2014. aastaga 19,8%. Kasvas sõidukite vedu sadamate kaudu (2,2%), millest langes vaid sadamaid läbivate transiitsõidukite vedu (-9%). Eesti mereveoettevõtted vedasid 2015. aastal 8,7 miljonit sõitjat, mis oli sama palju kui 2014. aastal.

Konteinervedude maht vähenes 2015. aastal rekordiliselt 261 069 TEU-lt 209 118 TEU-ni, mis oli 20% vähem kui aasta varem. Konteinerites veetud kaupade kogus kahanes 1,743 miljoni tonnini ehk 12%.

Sadamatesse saabus välismaalt 5,2 miljonit ja välismaale lähetati 4,8 miljonit sõitjat. Rahvusvahelistel vedudel oli sõitjaid 2,1% enam kui 2015. aastal. Eestisse saabunud kruiisituristide arv oli 492 000, mis suurenes võrreldes eelmise aastaga 4,8% võrra.

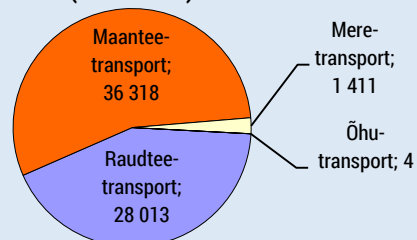
Eesti meretranspordi ettevõtted vedasid peamiselt riigisisestel liinidel 2,25 miljonit sõitjat (kasv 3,1%) ja rahvusvahelistel liinidel

6,4 miljonit sõitjat (langus 0,6%). Aastaga vähenes meretranspordiettevõtete sõitjakäive 8%, ulatudes 2015. aastal 1,1 miljardi sõitja-kilomeetrini.

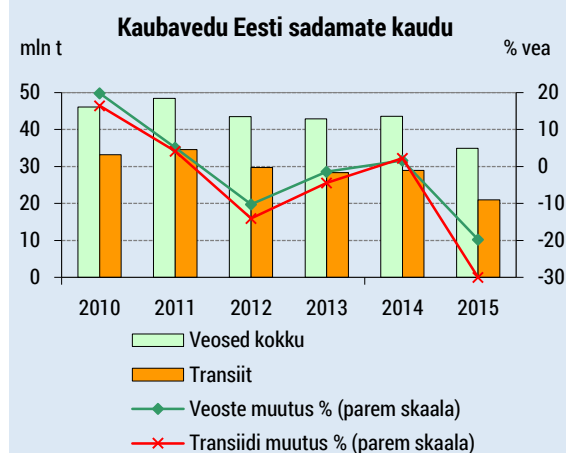

Allikas: Statistikaamet

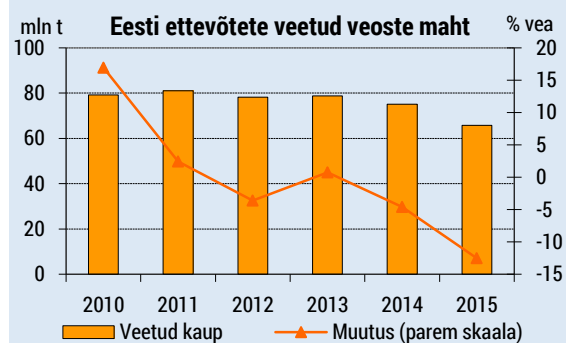
Eesti transpordiettevõtete kaubavedu (tuhat tonni)

Allikas: Statistikaamet

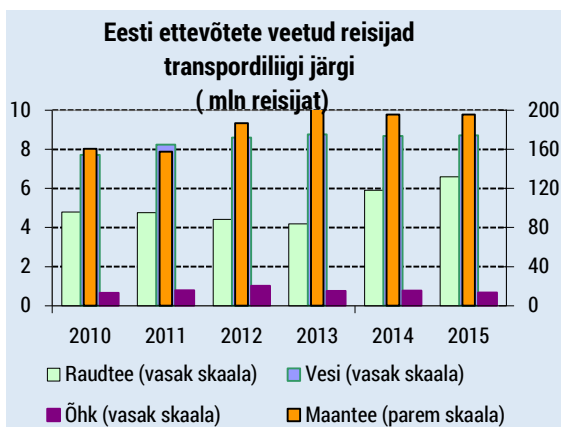

Allikas: Statistikaamet

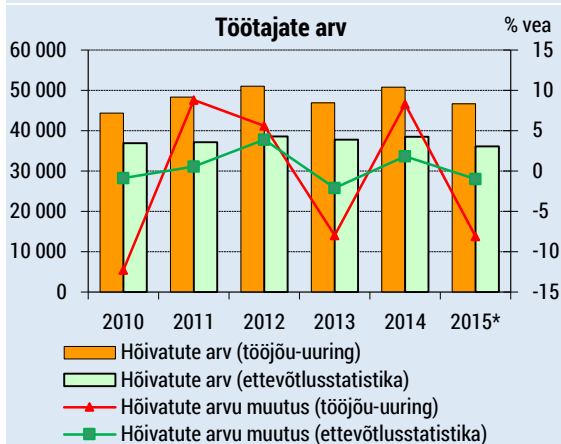

Allikas: Statistikaamet

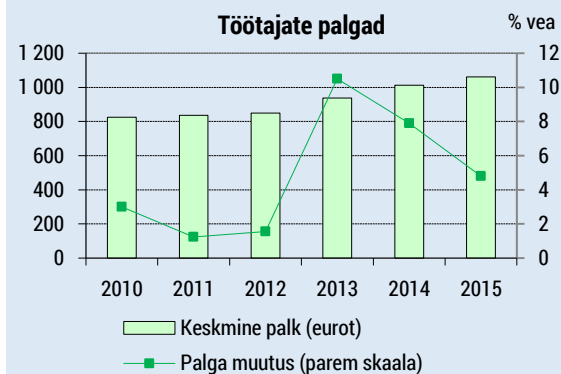

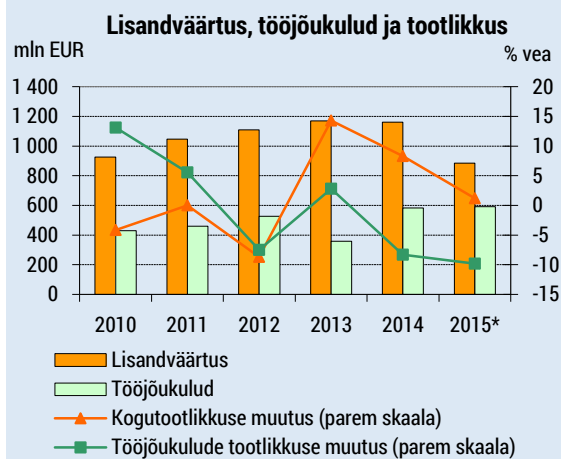
Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

Allikas: Statistikaamet

2015. aastal ulatus kaubavedu Eesti raudteedel 28,0 miljoni tonnini, mis oli 23% vähem kui aasta varem. Tegemist on viimaste aastate suurima langusega. Kaubamahu vähenemine on eelkõige tingitud sellest, et Venemaa kasutab transiitkauba veol kauba saatmiseks välisriikidesse raudteetranspordi ja Eesti sadamate teenuste kombineerimise asemel üha rohkem Venemaa enda sadamaid ning oma osa on ka Euroopa Liidu ja Venemaa vahelistel sanktsioonidel.

Riigisisestel vedudel veeti 15 miljonit tonni ja rahvusvahelistel vedudel 13 miljonit tonni kaupa, mis oli vastavalt 25% ja 20% vähem kui 2014. aastal.

Kaubamahust moodustas transiitkauba vedu 11,3 miljonit tonni, eksport 0,4 miljonit tonni ja import 1,3 miljonit tonni. Transiitkauba vedu vähenes aastaga 20%. Riigisisestel raudteevedudel veeti nagu varasematelgi aastatel peamiselt põlevkivi, transiitkaubana vedelaid rafineeritud naftatooteid ning lämmastikuühendeid ja väetisi (v.a looduslikud väetised), eksporditi mineraaltooteid ja imporditi naftatooteid.

2015. aastal ulatus kaubavedu avalikul raudteel 15,4 miljoni tonnini, mis oli viiendiku võrra vähem kui 2014. aastal. Avalikul raudteel veetud kaubast ligi kolm neljandikku andis transiitkauba vedu.

Raudteetranspordi veosekäive vähenes aastaga 4%, ulatudes 3,1 miljardi tonn-kilomeetrini.

Võrreldes 2005. aastaga veeti 2015. aastal raudteel üle kahe korra vähem kaupa ja avalikul raudteel ligi kolm korda vähem kaupa. Raudteevadude kaubamaht tonnides on viimasel neljal aastal järjepidevalt vähenenud. Viimati kasvas nii Eesti sadamate lastimise ja lossimise maht kui ka kaubamaht Eesti raudteel varasema aastaga võrreldes 2011. aastal. Kui 2013. aasta esimesel poolel oli veel selliseid kuid, kus kaubavedu raudteel kasvas eelmise aasta sama kuuga võrreldes, siis 2014. ja 2015. aastal vähenes kõigis kuudes kaubamaht võrreldes eelmise aasta sama kuuga. Sadamatel on läinud veidi paremini ja kui 2014. aastal oli veel kuid, kus kaubavedu eelmise aasta sama kuuga

võrreldes kasvas, siis 2015. aastal toimus kõigis kuudes kaubamahu vähenemine.

2015. aastal kasvas taas sõitjatevedu raudteel, kus veeti 6,6 miljonit sõitjat, mis oli 12% rohkem kui 2014. aastal. Riigisisestel raudteevõtetel veeti 6,5 miljonit sõitjat (kasv 13%) ja rahvusvahelistel vedudel 55 100 sõitjat (langus 43%). Aastaga kasvas raudteetranspordiettevõtete sõitjakäive 4%, ulatudes 292,1 miljoni sõitjakilomeetrini. Enamik rongireise tehti siseliinidel, välisreiside osa langes vaid 0,84%-ni.

Õhustranspordiettevõtted vedasid 4400 tonni kaupa ja posti ning veosekäive ulatus 2,2 miljoni tonnkilomeetrini. Veoseid tonnides veeti 52% rohkem kui 2014. aastal, veosekäive kasvas 27%. Kuigi õhustranspordi veoste seas suurenes taas postisaadetiste vedu (2,1%), vähenes kaubavedu aga järsult 20,7%, viies seetõttu kogu kaubaveo lennujaamade kaudu 18,6%-ga langusesse 16 194 tonnini.

Eesti õhustranspordiettevõtete teenuseid kasutas 2015. aastal 669 600 sõitjat, mis oli 13% vähem kui 2014. aastal. Riigisisestel õhuvõtetel veeti 19 400 sõitjat (kasv 9%) ja rahvusvahelistel vedudel 650 200 sõitjat (langus 14%), mis oli peamiselt põhjustatud riikliku lennuettevõtte Estonian Air tegevuse lõpetamisest. Aastaga kasvas õhustranspordiettevõtete sõitjakäive 2%, ulatudes 2015. aastal 1,5 miljardi sõitjakilomeetrini.

Lennujaamu kasutas kokku üle 2,2 miljoni inimese (kasv 7,8%), millest enamiku moodustasid välislende teinud reisijad. Mitu aastat kestnud riigisiseste reisijate arvu langus pöördus 2015. aastal tõusule (kasv 14%), kuid osatähtsus kõigis lennureisides on jäänud siiski väikseks (1,8%).

Ülekaalukalt suurimaks õhuvärvaks on Eestis jätkuvalt Tallinna lennujaam, mida kasutas 2015. aastal üle 2 miljoni reisija ning mille kaudu veeti ka põhiline osa kaupadest.

Maanteetranspordiettevõtted vedasid 2015. aastal ligi 36,3 miljonit tonni kaupa, mis oli 3% vähem kui 2014. aastal. Riigisisestel vedudel veeti 26,2 miljonit tonni ja rahvusvahelistel vedudel 10,1 miljonit tonni kaupa. Maanteetranspordi veosekäive kasvas aastaga 15% ja ulatus 7,9 miljardi tonnkilomeetrini.

Maanteetranspordiga veeti 2015. aastal sama palju sõitjaid kui 2014. aastal. Sõitjate arv kokku oli 195,6 miljonit, millest 86% ehk ligi 167,5 miljonit oli linnaliinidel (sh trammi ja trolliga) sõitjaid. Linnaliinidel sõitjate arv püsib mitmendat aastat loomulikust madalamal tasemel seoses Tallinna trammiteede ulatusliku rekonstrueerimisega, mis jätkub 2016. ja 2017. aastal Kopli suunal. Maakonnaliinidel oli ligi 16,5 miljonit sõitjat (vähenemine võrreldes 2014. aastaga 3%), juhuvedudel bussiga 4,4 miljonit sõitjat (langus 12%), riigisisestel kaugliinidel 4,1 miljonit sõitjat (langus 8%) ja rahvusvahelistel liinidel ligi 1,3 miljonit sõitjat (kasv 60%). Maanteetranspordi sõitjakäive kasvas 2015. aastal 3,2 miljardi sõitjakilomeetrini (2,6 miljardit sõitjakilomeetrit 2014. aastal). Riigisisestel vedudel oli kasv 16% ja rahvusvahelistel bussivedudel 56%.

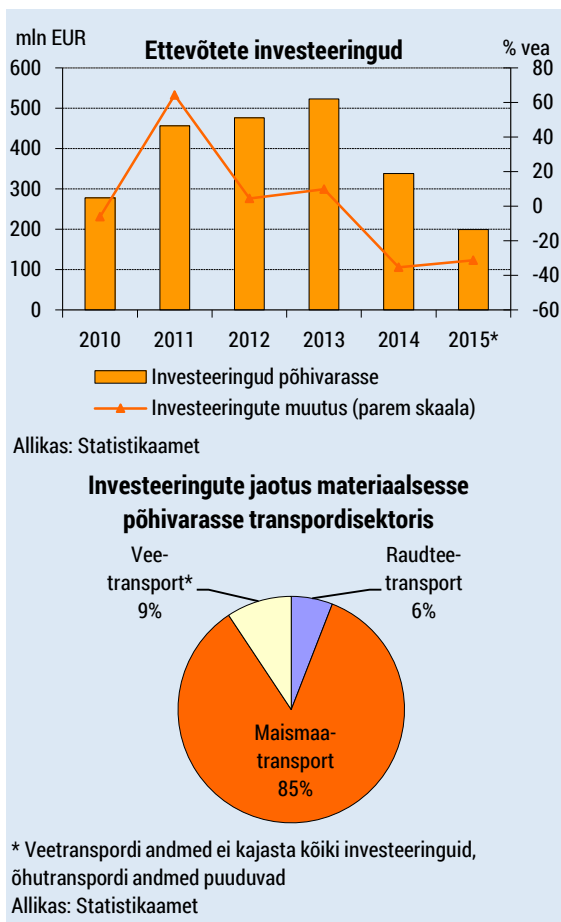
Tööjõu-uuringu andmetel langes 2015. aastal transpordisektoris (sh veonduse abitegevused ja laondus) tööhõive 8%, mis viis hõive tagasi 2013. aasta tasemele.

2015. aastal oli veonduse ja laonduse tegevusala keskmine brutopalk ligilähedane Eesti keskmise palgaga, ulatudes 1061 euronit (Eesti keskmine brutopalk oli 1065 eurot). Palk kasvas aastaga ligi 5%.

Võrreldes 2014. aastaga olid investeeringud 2015. aastal veonduses ja laonduses oluliselt languses (36%). Peamiselt tuli langus oluliselt vähenenud investeeringutest veonduse abitegevustes.

Tulenevalt tagasihoidlikust majanduskasvust ning sellega kaasnevast vähesest nõudlusest (sh ekspordinõudlus), ei ole transpordisektoris 2016. aastal olulist kasvu ette näha. 2016. aasta juunis pikendas Euroopa Liit veel aastaks Venemaale sanktsioone, mis mõjutab jätkuvat oluliselt transpordisektori arengut. Arvestades 2015. aastal toimunud olulist langust kogu transpordisektoris, hakkavad näitajad 2016. ja 2017. aastal statistiliselt paranema, kuid ei ole võrreldavad varasemate aastate näitajatega. Riigisisese reisijateveo kasvu toetab tihendatud rongiliiklus, kuid suurt kasvu ei pruugi 2016. aastal tulla, sest alustati rekonstrueerimistöid Tallinna trammi transpordis Kopli suunal, ajutiselt katkes saarte lennuühenduse teenindamine ning

sügisel vahetub suuremate saarte laevaühenduse operaator.

Lisad

Lisa 1. Kaubavahetus riikide ühendustega

Riikide ühendus	Maht (mln eurot)				Osatähtsus (%)				Muutus (vea)	
	Eksport		Import		Eksport		Import		Eksport	Import
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2015	2015
EL	8 713,1	8 732,3	11 435,7	10 828,1	72,1	75,1	83,0	82,8	0,2	-5,3
SRÜ	1 368,6	919,6	1 007,3	876,5	11,3	7,9	7,3	6,7	-32,8	-13,0
EFTA	534,5	546,4	204,0	206,1	4,4	4,7	1,5	1,6	2,2	1,0
NAFTA	623,3	491,4	168,4	198,6	5,2	4,2	1,2	1,5	-21,2	17,9
Kokku	11 239,5	10 689,7	12 815,4	12 109,3	93,0	91,9	93,0	92,5	-4,9	-5,5
Eesti kokku	12 083,1	11 626,7	13 776,5	13 084,3	100	100	100	100	-3,8	-5,0

Allikas: Statistikaamet

Lisa 2. Eksport kaubarühmiti peamiste sihtriikide lõikes 2015. aastal (%)

Kaubarühm	Rootsi	Soome	Venemaa	Läti	Leedu	Saksamaa	Norra	USA	Suurbritannia	Taani	Osatähtsus kokku
Elusloomad ja loomsed tooted	1,0	3,3	0,2	5,1	10,8	4,4	0,6	0,5	0,4	2,1	3,3
Taimsed tooted	0,4	1,9	0,4	1,7	2,0	2,8	1,3	0,6	0,4	1,2	2,1
Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid	0,0	0,2	0,1	1,3	2,4	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,4
Valmistoidukaubad; joogid; tubakas	1,8	6,8	12,8	6,6	6,0	0,6	1,4	0,4	0,6	6,7	4,0
Mineraalsed tooted	3,1	2,1	3,6	25,1	3,0	4,4	0,3	45,3	6,3	2,4	9,4
Keemiatooted	1,2	3,1	17,2	5,3	9,4	3,1	0,3	5,5	2,1	2,3	4,7
Plastmassid ja plasttooted, kummitooted	2,4	4,5	4,7	4,7	8,4	4,9	2,1	1,1	1,0	1,3	3,3
Nahk, karusnahk ja tooted neist	0,1	0,6	0,8	0,3	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Puit ja puittooted	8,3	7,6	0,8	7,1	3,0	15,8	17,4	4,9	28,4	37,4	9,9
Paberimass ja tooted sellest	1,5	2,5	1,5	1,2	1,8	1,5	5,0	0,2	5,5	2,3	2,8
Tekstiil ja tekstiiltooted	3,4	3,6	5,4	3,1	3,6	2,6	3,9	1,1	2,2	5,8	3,0
Jalatsid; peakatted; vihmavarjud	0,2	0,8	0,5	0,9	0,8	0,1	0,5	0,0	0,0	0,0	0,4
Tooted kivimitest; keraamikast ja klaasist	1,6	2,6	0,7	1,5	1,2	0,9	2,5	0,7	0,6	0,2	1,5
Kalliskivid, väärismetallid, juvelitooted	0,6	0,4	0,1	1,4	0,7	0,3	0,8	0,0	1,4	2,2	1,0
Metallid ja metalltooted	4,1	13,6	5,5	6,9	8,2	6,3	7,0	4,8	2,9	5,7	7,3
Masinad ja seadmed	55,8	27,5	35,5	12,6	16,9	16,6	18,4	15,2	25,0	10,9	28,5
Transpordivahendid	3,3	3,6	3,0	11,9	16,3	6,9	7,6	1,7	2,4	1,0	6,0
Mõõte- ja meditsiiniaparaadid	2,0	3,6	3,9	1,2	1,2	8,8	0,2	9,9	1,1	2,2	3,1
Relvad ja laskemoon	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muud tööstuskaubad	8,9	10,8	3,2	2,1	3,9	19,8	30,6	8,0	19,6	16,2	8,7
Kunstiteosed, antiikesemed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisa 3. Import kaubarühmiti peamiste saatjariikide lõikes 2015. aastal (%)

Kaubarühm	Soome	Saksamaa	Rootsi	Läti	Leedu	Poola	Venemaa	Suurbritannia	Hiina	Holland	Osatähtsus kokku
Elusloomad ja loomsed tooted	2,3	1,7	3,2	4,9	2,7	2,1	0,3	0,6	0,1	2,0	2,3
Taimsed tooted	1,6	1,0	0,8	6,4	3,0	1,8	0,4	0,2	0,2	7,7	2,3
Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,4	0,2	0,1	0,0	0,1	0,2
Valmistoidukaubad; joogid; tubakas	4,2	4,9	2,4	7,9	9,6	7,5	0,9	14,3	0,3	6,8	5,9
Mineraalsed tooted	20,2	1,1	4,9	9,2	29,7	0,5	51,6	2,3	0,0	2,3	10,8
Keemiatooted	4,5	9,3	5,6	8,7	14,0	11,7	9,3	8,5	2,9	8,7	8,3
Plastmassid, plast- ja kummitooted	4,6	8,8	4,9	6,6	4,5	7,4	1,1	4,0	5,0	4,9	5,4
Nahk, karusnahk ja tooted neist	0,9	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,1	0,5	0,8	0,3	0,5
Puit ja puittooted	4,1	0,9	1,3	6,9	1,7	1,6	16,2	0,5	0,5	0,3	3,0
Paberimass ja tooted sellest	5,1	1,3	2,6	2,6	1,3	1,8	2,2	2,5	0,7	0,5	2,1
Tekstiil ja tekstiiltooted	2,6	4,9	2,7	4,9	3,5	4,2	0,3	4,7	9,1	4,2	4,5
Jalatsid, peakatted, vihmavarjud	0,4	1,0	0,3	1,0	0,4	0,8	0,1	0,8	1,0	1,1	0,8
Tooted kivimitest, keraamikast, klaasist	1,4	2,0	0,9	1,5	1,3	4,0	1,4	0,7	1,3	0,4	1,6
Kalliskivid, väärismetallid, juvelitooted	0,2	1,6	0,3	1,2	0,2	0,2	0,1	0,6	0,1	0,2	1,3
Metallid ja metalltooted	10,9	7,6	9,9	6,0	3,9	10,1	11,0	3,4	6,9	2,4	7,9
Masinad ja seadmed	23,3	28,3	32,0	21,4	16,0	32,7	3,1	35,1	61,2	52,0	28,3
Transpordivahendid	5,6	18,5	23,0	6,0	2,3	8,4	0,8	14,4	2,6	2,8	9,3
Mõõte- ja meditsiiniaparaadid	4,7	4,5	3,4	1,4	0,5	1,0	0,2	3,0	1,0	2,1	2,7
Relvad ja laskemoon	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	3,6	0,1	2,1	0,0	0,0	0,2
Muud tööstuskaubad	3,1	2,1	1,3	3,0	4,4	0,0	0,6	1,5	6,0	1,3	2,7
Kunstiteosed, antiikesemed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Allikas: Statistikaamet

Lisa 4. Turistide majutamine Eesti majutuskohtades

	Majutatute arv			Ööbimiste arv		
	2015	Muutus vea, %	Osatähtsus, %	2015	Muutus vea, %	Osatähtsus, %
Kokku	3 112 143	-0,3%	100,0%	5 781 870	-0,5%	100,0%
Eesti	1 182 979	-0,4%	38,0%	2 011 663	6,4%	34,8%
Soome	907 052	-0,1%	29,1%	1 676 762	-0,7%	29,0%
Venemaa	186 061	-0,1%	6,0%	393 805	-35,8%	6,8%
Läti	127 864	-1,0%	4,1%	195 649	14,9%	3,4%
Saksamaa	116 088	-0,2%	3,7%	241 400	-0,3%	4,2%
Rootsi	71 087	-0,1%	2,3%	144 504	-3,5%	2,5%
Leedu	54 743	-1,2%	1,8%	89 860	-3,7%	1,6%
Suurbritannia	48 061	-1,0%	1,5%	106 364	4,9%	1,8%
Ameerika Ühendriigid	44 202	-3,1%	1,4%	110 063	48,2%	1,9%
Norra	37 064	0,2%	1,2%	86 494	-0,6%	1,5%
Itaalia	29 521	0,2%	0,9%	68 745	8,2%	1,2%
Hispaania	27 665	0,4%	0,9%	79 919	32,3%	1,4%
Prantsusmaa	24 718	0,7%	0,8%	54 744	2,3%	0,9%
Jaapan	22 865	-2,0%	0,7%	35 837	21,6%	0,6%
Poola	22 728	0,6%	0,7%	45 743	-15,7%	0,8%
Holland	17 315	0,4%	0,6%	36 281	2,7%	0,6%
Taani	14 202	0,3%	0,5%	27 588	11,9%	0,5%
Ukraina	12 392	-3,6%	0,4%	28 257	11,6%	0,5%
Šveits	12 301	-0,1%	0,4%	24 286	21,6%	0,4%
Hiina	12 027	-0,1%	0,4%	19 817	5,2%	0,3%
Korea Vabariik	11 730	0,1%	0,4%	13 995	22,3%	0,2%
Belgia	8 390	-0,4%	0,3%	17 807	1,9%	0,3%
Austria	8 023	-0,3%	0,3%	19 061	4,3%	0,3%
Türgi	6 521	-0,7%	0,2%	15 240	6,4%	0,3%
Austraalia	5 846	-1,3%	0,2%	12 765	-24,6%	0,2%
Tšehhi	5 580	-0,5%	0,2%	15 855	7,3%	0,3%
Kanada	4 685	-0,8%	0,2%	10 555	-17,8%	0,2%
Ungari	3 921	-0,3%	0,1%	10 474	10,7%	0,2%
Portugal	3 447	0,4%	0,1%	8 606	3,1%	0,1%
Rumeenia	3 441	1,4%	0,1%	13 830	20,0%	0,2%
Brasiilia	3 431	0,2%	0,1%	6 105	21,7%	0,1%
Iirimaa	3 325	-1,9%	0,1%	7 464	10,2%	0,1%
Kreeka	2 910	0,6%	0,1%	6 279	-3,2%	0,1%
Slovakkia	2 420	0,1%	0,1%	7 705	28,9%	0,1%
Sloveenia	1 964	2,5%	0,1%	5 439	21,5%	0,1%
Bulgaaria	1 870	-0,3%	0,1%	4 696	-4,4%	0,1%
Horvaatia	1 068	5,4%	0,0%	2 978	62,0%	0,1%
Island	1 063	0,5%	0,0%	2 746	23,6%	0,0%
Luksemburg	976	-0,8%	0,0%	1 777	-14,9%	0,0%
Lõuna-Aafrika Vabariik	594	4,2%	0,0%	1 470	39,6%	0,0%
Malta	587	-2,2%	0,0%	1 364	4,4%	0,0%
Küpros	415	2,0%	0,0%	1 205	-1,3%	0,0%
Albaania	184	-7,1%	0,0%	387	-12,0%	0,0%
Muud riigid	58 817	0,1%	1,9%	116 286	-13,0%	2,0%

Allikas: Statistikaamet

Ülevaate koostasid

Vastutav toimetaja Mario Lambing	625 6387	mario.lambing@mkm.ee
Keeletoimetaja Kristiane Liivoja	625 6370	kristiane.liivoja@mkm.ee
Makromajanduslik olukord Irina Bõtškova (Rahandusministeerium) Madis Aben (Rahandusministeerium) Kristjan Pungas (Rahandusministeerium) Margus Täht (Rahandusministeerium) Erki Lõhmuste (Rahandusministeerium)	611 3432 611 3506 611 3284 611 3047 611 3493	irina.botskova@fin.ee madis.aben@fin.ee kristjan.pungas@fin.ee margus.taht@fin.ee erki.lohmuste@fin.ee
Väliskaubandus Elektri- ja optikaseadmete tootmine Info ja side Kristina Ojamäe	625 6401	kristina.ojamae@mkm.ee
Toiduainete ja jookide tootmine Karmeli Kütt (Maaeluministeerium)	625 6172	karmeli.kytt@agri.ee
Tekstiilitootmine Rõivatootmine Puidutöötlemine Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine Mööblitootmine Sisekaubandus Karel Lember	625 6402	karel.lember@mkm.ee
Töötlev tööstus Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine Kummi- ja plasttoodete tootmine Metalli ja metalltoodete tootmine Masinate ja seadmete tootmine Transpordivahendite tootmine Turism Mario Lambing	625 6387	mario.lambing@mkm.ee
Ehitussektor Margus Tali	639 7672	margus.tali@mkm.ee
Transport Kaur Sarv	625 6374	kaur.sarv@mkm.ee